HAMEVIJA

Šejhul-islam Ibn Tejmijje

KOMENTAR ŠEJHA 'USEJMINA

فتح رب البرية بتلخيص الحموية

FETHU RABBIL-BERIJJE BI-TALHIS EL-HAMEVIJJE

Muhammed ibn Salih el-'Usejmin

Es Sunne

HAMEVIJA

KOMENTAR 'USEJMINA

فتح رب البرية بتلخيص الحموية

FETHU RABBIL-BERIJJE BI-TALHIS

EL-HAMEVIJJE

Muhammed ibn Salih el-'Usejmin

UVOD

Sva hvala i zahvala pripadaju samo Allahu. Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprosta tražimo. Od Allaha tražimo zaštitu od zla naših duša i od posljedica naših loših djela. Koga Allah uputi niko ga ne može u zabludu odvesti, a koga On u zabludu ostavi niko ga ne može uputiti. Svojedočim da nema istinskog božanstva koje zaslužuje da se obožava, osim Allah, koji nema partnera, i svjedočim da je Muhammed ﷺ, Njegov rob i Poslanik – neka su salavat i selam na njega, njegovu porodicu i njegove ashabe. A zatim..

Allah je poslao Muhammeda ﷺ, sa uputom i pravom vjerom. On je poslan kao milost svjetovima, kao primjer za one koji se trude i kao dokaz protiv svih stvorenja. On je ispunio istinu, dostavio uputu, posavjetovao ummet i ljudima pojasnio sve što im je potrebno po pitanju osnova njihove vjere, kao i drugih detalja.

Nije ostavio dobro, a da ga nije pojasnio i podstakao na njega, i nije ostavio loše djelo, a da nije upozorio svoj ummet na njega, tako da je svoj ummet ostavio na jasnoj uputi, bijeloj stazi – čija je noć bijela kao i dan. Njegovi ashabi su prošli ovu stazu, blistavu i sjajnu. Nakon toga, najbolja generacija je to preuzela od njih u tom istom stanju, sve dok ne počeše da ih ugnjetavaju sa tamom raznih novotarija, sa kojima su se novotari urotili protiv islama i njegovih sljedbenika.

Ljudi tada nenamjerno zalutaše u smutnje i počeše svoje vjerovanje da zasnivaju na paukovim mrežama. Ipak, Gospodar je podržao Svoju vjeru preko Svojih pomagača kojima On darova iman, znanje i mudrost, čime se oni zaštitiše od svojih neprijatelja. Oni suzbiše zavjere vraćajući ih na njihove vratove. I niko nikad nije došao sa svojom novotarijom, osim da je Allah – i zbog toga zaslužuje veličanje i zahvalnost – odredio šaljući nekoga od ehli sunneta koji će demantovati i opovrgnuti njegovu novotariju i ugasiti je.

U prvom redu, jedan od takvih, koji stade protiv ovih novotara, jeste šejhul islam, Tekijuddin Ahmed ibn AbdulHalim ibn Abdus-Selam **ibn Tejmijje** el-Harani ed-Dimeški.

Rođen je u Haranu (u Iraku) u ponedjeljak 10. rebiul-evela hidžretske 661. godine i preseli dok je bio nasilno zatvoren u utvrdama Damaska u zul-kadeu 728. hidžretske godine – neka mu se Allah smiluje.

Ostavio je dosta djela koja raznjašnjavaju i pojašnjavaju sunnet, očvršćuju njegove stubove i uništavaju novotarije. Jedno od njegovih djela na ovu temu jeste '**El-Fetava el-Hamevijje**' koju je napisao kao odgovor na pitanje koje mu je postavljeno 698. hidžretske godine u Hamahu, mjestu u Šamu. U njemu je upitan o tome šta kažu učenjaci i imami po pitanju ajeta i hadisa o sifatima, ili Allahovim Svojstvima i karakteristikama. Tako je on dao odgovorio na oko 83 stranice zbog kojih je pretrpeo suđenje i bol. Neka ga Allah nagradi zbog koristi islamu i muslimanima sa najboljom nagradom.

Zbog težine razumijevanja i shvatanja ovoga odgovora od strane mnogih čitalaca, ja sam sažeo najbitnije stvari iz njega sa dodatkom nekih potrebnih dopuna. Nazvao sam je '**Fethu Rabbil-berijje bi-talhis el-Hamevijje** - Olakšanje Gospodara stvorenja u sažimanju Hamevije'.

Prva njena publikacija je bila 1380. hidžretske godine. Sada je štampamo i po drugi put sa izmjenama i dopunama i brisanjem onoga što sam smatrao da treba (izostaviti).

Molim Allaha da naš trud bude isključivo zbog Njegovog lica i kao korist Njegovim robovima, jer je On uistinu Blag i Milostiv.

Pisac:

(Muhammed ibn Salih el-'Usejmin)

PRVO POGLAVLJE

OBAVEZA ROBOVA SPRAM VJERE

Obaveza robova spram vjere jeste da slijede ono šta kaže Allah i šta kaže Njegov Poslanik ﷺ, kao i (da slijede) pravedne upućene halife od ashaba ﷺ, i one koji su njih slijedili u pravednosti.

Ovo je zato, jer je Allah, Uzvišeni, poslao Muhammeda ﷺ, sa pojašnjenjem i uputom i obavezao sve ljude da vjeruju u njega i da ga slijede, kako vanjštinski tako i ubjeđenjem. Allah Uzvišeni, kaže:

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْىِۦ وَيُمِيتُ ۖ فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِىِّ ٱلْأُمِّىِّ ٱلَّذِى يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَكَلِمَٰتِهِۦ وَٱتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

"Reci: "O ljudi, ja sam svima vama Allahov Poslanik, Njegova vlast je i na nebesima i na Zemlji; nema drugog boga osim Njega, On život i smrt daje, i zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, vjerovjesnika, koji ne zna čitati i pisati, koji vjeruje u Allaha i riječi Njegove; njega slijedite - da biste bili upućeni!" (Prijevod značenja, El-'Araf, 158)

I Poslanik ﷺ, kaže:

عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي تمسكوا بها، وعضوا عليها بالنواجذ و إياكم ومحدثات الأمور، فإن كل محدثة بدعة، وكل بدعة ضلالة

'Držite se moga sunneta i sunneta pravednih upućenih halifa nakon mene. Držite se čvrsto za to - držite se za to svojim kutnjacima. I pripazite se novih uvedenih stvari u vjeru, svaka ta uvedena stvar je bida' (novotarija), a svaka novotarija je zabluda'.[1]

---

[1] Zabilježio ga je Tirmizi 2676 i kaže da je hasen-sahih. Također ga bilježe i Ebu Davud 4607, Ibn Madže 42 i Ahmed 4/123. Ibn Hibban i Hakim su ga ocijenili sahihom (vjerodostojnim).

Pravedne upućene halife su oni koji su došli nakon (Poslanika) i slijedili Poslanika ﷺ, u korisnom znanju i pravednim djelima. Najzaslužniji od ljudi ovom opisu su ashabi ؓ. Allah je odabrao njih da budu Poslanikovi drugovi i oni koji će uspostaviti Njegovu vjeru. A Allah ne izabira, jer je On Sveznajući i Najmudriji, za Poslanikove drugove, osim ljude koji su najkompletniji u imanu, najinteligentniji, najpravedniji u djelima, najodlučniji i najbliže upućeni ka Pravom putu. Zato su oni najzaslužniji od ljudi da budu slijeđeni nakon Poslanika ﷺ, i da budu imami u vjeri – oni su poznati po njihovoj uputi i ispravnom stanju.

DRUGO POGLAVLJE

POSLANIKOVA ﷺ, PORUKA OBUHVATA ISPRAVNO POJAŠNJENJE USULI-DINA (TEMELJA VJERE), KAO I DETALJNIH STVARI

Poslanikova ﷺ, poruka obuhvata dvije stvari:

(1) korisno znanje i

(2) dobro djelo, kao što Allah kaže:

هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ۝٣٣

"On je poslao Poslanika Svoga s uputom i pravom vjerom, da bi je uzdigao iznad svih vjera, makar ne bilo po volji mušricima (mnogobošcima)." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 33)

'Uputa' je korisno znanje, dok je **'prava vjera'** dobro djelo, a to je sve zasnovano na iskrenosti Allahu i slijeđenju Poslanika ﷺ.

Korisno znanje obuhvata svako znanje koje sadrži korist za ummet, za život na dunjaluku i ahiretu. Prvo znanje koje ulazi pod taj pojam jeste: Znanje o Allahovim imenima, Njegovim svojstvima i Njegovim djelima. Znanje o ovome jeste najkorisnije znanje od svih nauka i to je najsuperiornije od božanske poruke. To je rezime 'poslaničke dave (poziva)'. Kroz to se u vjeri uspostavljaju izjave, djela i vjerovanje.

Iz navedenih razloga je nemoguće smatrati da je Poslanik ﷺ, zanemario ovo znanje i da ga nije kompletno pojasnio, ne ostavljajući nikakvu sumnju i odbijajući kolebanje. Ovo je nemoguće iz više aspekata:

Prvi: Poslanikova ﷺ, poruka obuhvata svjetlo i uputu. Allah ga je poslao kao donosioca radosnih vijesti i kao opominjača, kao pozivača Allahu sa Njegovim dopuštenjem i svjetlom, u tolikoj mjeri da je ummet ostavio na jasnom bijelom putu, na njemu je noć

(jasna) kao i dan. Niko ne ode sa njega, a da ne bude uništen. A najveće svjetlo i najznačajnije jeste da srce dobije znanje o Allahu, Njegovim imenima, svojstvima i djelima. Zato, nije moguće da Poslanik ﷺ, nije pojasnio ovo znanje sa potpunim pojašnjenjem.

Drugi: Poslanik ﷺ, je podučio ummet svemu što im je potrebno od stvari vjere i dunjaluka. Čak nas je podučio i ponašanju pri jelu, piću, sjedenju, spavanju, itd.. Ebu Zerr, ﷺ, kaže:

لقد توفي رسول الله صلّى الله عليه وسلّم وما طائر يقلب جناحيه إلا ذكر لنا منه علماً

'*Allahov Poslanik ﷺ, je preselio, a nije ostala ni ptica koja širi krila, a da nam nije rekao nešto o njoj*'.

Nema sumnje da je znanje o Allahu, Njegovim imenima, svojstvima i djelima - dio ovog opšteg pojašnjenja. Čak šta više, to je prvo i najbitnije od obaveznog znanja, i znanje o tome je neophodno.

Treći[2]**:** Iman u Allaha, Njegova imena, svojstva i djela jeste osnova čitave vjere i rezime poslaničke dave. To je najveća obaveza i najbolje što srce može dobiti i najbolje što razum opaža. Pa, kako da Poslanik ﷺ, zanemari to, ne podučavajući i pojašnjavajući to, kada je pojasnio stvari koje su manje bitne od toga?!

Četvrti: Poslanik ﷺ, je najučenija osoba od Njegovih robova. On je najiskreniji savjetnik robovima i najznaniji u sprovođenju i pojašnjavanju objave. Zato, nije moguće da će on sa takvim sprovođenjem izostaviti da pojasni iman u Allaha, Njegova imena i svojstva, ostavljajući to nejasnim i upitnim.

Peti: Ashabi ﷺ, su morali govoriti po pitanju ovoga zbog toga što bi suprotno tome bilo:

1. ili da ostanu da ćute po pitanju toga,
2. ili su o tome govorili neispravno.

---

[2] Ovdje, šejh ibn 'Usejmin, i dalje navodi razne aspekte koje opovrgavaju pretpostavke da Poslanik ﷺ, nije u potpunosti pojasnio stvari imana u Allahova imena, svojstva i djela. (Op.prev.)

- I jedno i drugo je nemoguće za ashabe رضي الله عنهم.

(1) Što se tiče toga da su ashabi رضي الله عنهم, ćutali o stvarima akide po pitanju Allahovih imena i svojstava - onda to nije moguće iz sljedećih razloga:

a) ili je njihova ćutnja bila zbog neznanja o tome šta je Allah obavezao po pitanju Njegovih imena i svojstava, i šta je dozvolio, a šta zabranio;

b) ili je njihova ćutnja bila zbog određenog znanja kojeg su posjedovali po tome pitanju, ali su oni to sakrili;

- I jedno i drugo je nemoguće.

(a) **Što se tiče toga da su ashabi رضي الله عنهم, ćutali zbog neznanja**: Onda, ne postoji srce u kojem ima života, svjesnosti, koje traži znanje i žudi za obožavanjem, osim da bi njegova najveća briga bila istraga za imanom u Allaha, znanjem o Njegovim imenima i svojstvima i sprovođenjem toga sa sigurnim znanjem i akidom (ubjeđenjem). Nema sumnje da su nabolje generacije, a od njih je najbolja generacija, ashabi رضي الله عنهم, bila najkompletnija od ljudi po pitanju živosti srca, ljubavi spram dobra i sprovođenjem korisnog znanja. Za ovo je Poslanik ﷺ, rekao:

خير الناس قرني، ثم الذين يلونهم، ثم الذين يلونهم

'Najbolja od ljudi je moja generacija, onda oni nakon njih, onda oni nakon njih'. [3]

Ova povlastica je uopštena, za sve njihove vrijednosti, u svemu što donosi Allahovu blizinu, od govora, djela i vjerovanja.

Dodajući - ako bi pretpostavili da ashabi رضي الله عنهم, nisu znali istinu po pitanju ovih stvari, onda bi neznanje onih nakon njih bilo još očiglednije. Ovo je zato što znanje: šta je to Allah potvrdio, a šta negirao po pitanju Njegovih imena i svojstava - to se jedino može saznati putem poslanstva i Poslanikovih ashaba رضي الله عنهم, koji su posrednici između Poslanika ﷺ, i ummeta. Pa tako, zasnivanje na ovakvoj

---

[3] Buharija (2652) i Muslim (2533).

tvrdnji znači da niko nema znanja po ovim pitanjima, a to je očigledno nerazumno.

(b) **A što se tiče toga da su ashabi ﷺ, ćutali skrivajući istinu**: Onda, svaka razumna i pravedna osoba koja zna situaciju ashaba ﷺ, i njihovu brigu u širenju i prenošenju korisnog znanja ummetu, nikada ih ne bi optužila za skrivanje istine, a posebno ne po pitanju najozbiljnije i najobaveznije od svih stvari: znanja o Allahu, Njegovim imenima i svojstvima. – Dodajući, da je od njih došlo mnogo ispravnih izjava po pitanju ovoga, i ko god ih potraži i slijedi ih, znaće za to.

(2) A što se tiče toga da su ashabi ﷺ, govorili neispravno o stvarima akide vezano za Allahova imena i svojstva, onda je to pogrešno zbog dva razloga:

Prvi: Neispravno govoriti o nečemu bi značilo da nije moguće zasnovati nijedan vjerodostojan dokaz na takvoj tvrdnji. I više od toga, poznato je da su ashabi ﷺ, najudaljeniji od ljudi da govore o stvarima o kojima se ne može bazirati nijedan vjerodostojan dokaz, a posebno u stvarima vezanim za iman u Allaha i stvari gajba. Zato, oni su prvi ljudi koji praktikuju Allahove naredbe:

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَـٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾

"Ne govori ono što ne znaš! I sluh, i vid, i razum - za sve to će se, zaista, odgovarati." (Prijevod značenja, El-Isra, 36)

I Njegov govor:

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّىَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْىَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَـٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

"Reci: "Gospodar moj zabranjuje razvrat, i javni i tajni, i grijehe, i neopravdano nasilje, i da Allahu smatrate ravnim one za koje On nikakav dokaz objavio nije, i da o Allahu govorite ono što ne znate." (Prijevod značenja, El-'Araf, 33)

Drugi: Govoriti neispravno po bilo kom pitanju ima svoju pozadinu, bilo da je to zbog:

1. nepoznavanja prave istine
2. ili iz želje da zavedeš ljude.

- Opet, nijedno od ovo dvoje nije moguće pripisati ashabima ؓ.

(1) Što se tiče nemogućnosti nepoznavanja istine po ovom pitanju, to je već pojašnjeno.

(2) A što se tiče mogućnosti da su imali želju da zavedu ljude, onda bi to bio uistinu ružan cilj. Nemoguće je da se to desi ashabima ؓ, koji su poznati po svome savjetovanju i brizi za dobro, i ljubavi za dobrobit ummeta.

Dodajući - ako bi držali da je moguće da su oni imali loš cilj i namjeru po pitanju ovoga, onda moramo držati da je moguće da su oni imali loš cilj i namjeru po pitanju prenošenja drugih stvari znanja i vjere. U takvom slučaju, oslanjanje na njihov govor i informaciju po pitanju ovih stvari bi iščezla. - Naravno, ovo bi bila najgora potvora, jer sadrži klevetu na čitav Šerijat!

Zato, ako je jasno da su ashabi ؓ, morali govoriti istinito i ispravno po pitanju ovih stvari; onda su oni govorili:

1. ili prosto iz svoga intelekta (razuma),
2. ili putem objavljenog.

Prvo - zasigurno nije, jer razum nije u stanju dokučiti sve detalje o tome šta je Allah naredio po pitanju Njegovih savršenih svojstava.

Zato, ostaje još druga opcija, a to je da su oni to znanje naučili posredstvom Poslanikove ﷺ, objave. - Ako je tako, onda je nužno da je Poslanik ﷺ, pojasnio istinu po pitanju Allahovih imena i svojstava – i ovo je neophodno vjerovanje.

TREĆE POGLAVLJE

PUT EHLI SUNNETA VEL DŽEMA'TA PO PITANJU ALLAHOVIH IMENA I SVOJSTAVA

Ehli sunne vel džema'a: To su oni koji su se ujedinili na slijeđenju Poslanikovog ﷺ, sunneta i djelovanju prema njemu, u spoljašnjosti i unutrašnjosti, u govoru, djelu i vjerovanju.

Njihov odnos spram Allahovih imena i svojstava je sljedeći:

Prvo: U vezi *izbata* (potvrđivanja svojstava): - Potvrđivanje svega onoga što je Allah potvrdio Sam za Sebe u Svojoj Knjizi ili na jeziku Svoga Poslanika ﷺ, **bez:**

- *tahrifa*[4] (mijenjanja),
- *ta'tila*[5] (negiranja),
- *tekjifa*[6] (ulaženja u kakvoću) ili
- *temsila*[7] (poređenja).[8]

Drugo: U vezi *nafia'* (negiranja mahana): - Njihov pristup jeste da za Allaha negiraju sve ono što je On negirao (Sebi) u Svojoj Knjizi ili na jeziku Svoga Poslanika ﷺ, a u isto vrijeme se pridržavaju akide potvrđivanja savršenosti Allahu onoga što je suprotno tome (što je negirano).

---

[4] Na arapskom (تحريف).

[5] Na arapskom (تعطيل).

[6] Na arapskom (تكييف).

[7] Na arapskom (تمثيل).

[8] Šejh ibn 'Usejmin će ove termine ukratko pojasniti. Međutim, kako bi u potpunosti razumio informacije date prije njihovog pojašnjenja, možda bi bilo bolje da preskočiš ovo poglavlje (prebacivši se na sledeće) kako bi bolje shvatio spomenute termine nakon čega ćeš se vratiti na ovo poglavlje. Ovo će pomoći u boljem razumijevanju tački koje ibn 'Usejmin navodi, a Allah najbolje zna. (Op.pr.)

Treće: U onim stvarima gdje nije zabilježena niti negacija, niti potvrda, od stvari oko kojih se ljudi raspravljaju, kao što je prepisivanje Allahu džisma (tijela), ili koliki to prostor Allah obuhvata, ili poziciju, i sl..; ehli sunnet se suzdržava da govori o tome. Oni, niti potvrđuju, niti negiraju bilo šta po pitanju ovoga, zbog činjenice da nam nije ništa došlo po pitanju toga.

A što se tiče značenja toga, onda oni traže više detalja. Kao naprimjer: ako se time želi zlo i mahana, onda oni to opovrgavaju i proglašavaju Allaha čistim od te mahane. A ako se želi istina i to nije kontradiktorno Allahu – onda to mogu prihvatiti. - Ovakav pristup je obaveza prihvatiti. To je srednji put između sljedbenika *ta'tila* (onih koji negiraju Allahova Svojstva) i sljedbenika *temsila* (onih koji porede svojstva Stvoritelja sa svojstvima stvorenja, i obratno).

Oboje, i razum i šerijatski tekstovi (Kur'an i sunnet), obavezuju na ovaj put u ophođenju po pitanju Allahovih imena i svojstava:

Što se tiče razuma: Dokaz ovome jeste činjenica da se izjave, šta je to obavezno, zabranjeno ili dozvoljeno, po pitanju Allaha, ne mogu razumjeti, osim preko onoga što je preneseno. Zato je nužno slijediti sve što je preneseno o potvrđivanju onoga što se potvrđuje, negiranja onoga šta je negirano i ćutnja o onome što nije spomenuto.

Što se tiče šerijatskih tekstova: od tih dokaza su riječi Allaha ﷻ:

وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَٰٓئِهِۦ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

"Allah ima najljepša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena - kako budu radili, onako će biti kažnjeni!" (Prijevod značenja, El-'Araf, 180)

لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿١١﴾

"..Niko nije kao On! On sve čuje I sve vidi." (Prijevod značenja, Eš-Šura, 11)

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَـٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾

"Ne govori ono što ne znaš! I sluh, I vid, I razum - za sve to će se, zaista, odgovarati." (Prijevod značenja, El-Isra, 36)

Prvi ajet dokazuje obaveznost *izbata* (potvrđivanja) bez ikakvog *tahrifa* (mijenjanja) ili *ta'tila* (negiranja), jer je i jedno i drugo forma *ilhada* (skretanja).

Drugi ajet dokazuje obaveznost negiranja bilo koje forme *temsila* (poređenja Allaha sa stvorenjima).

Treći ajet dokazuje negiranje bilo kakve forme *tekjifa* (ulaženja u kakvoću Svojstava), kao i uzdržavanje i ćutanje po pitanju onoga o čemu nije prenešena niti potvrda, niti negacija.

Sve što je potvrđeno Allahu od Njegovih svojstava, onda su to imena i svojstva koja su savršena, preko kojih je On pohvaljen, i bez manjkavosti u bilo kojem od njih. Tako se svako svojstvo savršenstva potvrđuje Allahu u njihovoj savršenoj formi.

Tako isto, ono što je Allah negirao Sebi - to je mahana ili manjkavo svojstvo koje je kontradiktorno Njegovoj savršenosti. Zato, svako svojstvo ili osobina, koja je mahana, se neće dovoditi u vezu sa Allahom, zbog Njegove potpune savršenosti.

Dodajući - šta god je Allah negirao za Sebe, onda, ono što je potrebno jeste negiranje tih svojstava, kao i potvrđivanje suprotnog svojstva (tome negiranom) koje je savršeno. Ovo je zato što negacija, sama po sebi, ne ukazuje na kompletnu savršenost sve dok ne uključi potvrdu pohvalnog svojstva. Sama negacija može biti zbog razloga kao što je nesposobnost ili slabost, a kao takvo, bilo bi manjkavost.

Razlog za negaciju određenih osobina može biti zbog nedostatka mogućnosti (posjedovanja toga svojstva). U tome

slučaju, neće biti pohvala, kao što je govor: 'Zid ne daje nikakvu sjenku'.

Ako je to jasno, onda kažemo da je jedno od svojstava koje je Allah negirao za sebe nepravda[9], što znači da je potrebno da se (za Allaha) negira određeno svojstvo tiranije i nepravde, dok se (u isto vrijeme) Allahu potvrđuje ono što je nasuprot toga, a to je savršena pravda i dobro.

Slično tome, kada On Sebi negira zamor ili umor[10], onda, ono što je potrebno jeste: negirati svojstvo zamora (Njemu), dok u isto vrijeme potvrđuješ suprotno, a to je savršena snaga.

Ovo je put za razumijevanje drugih svojstava koja je Allah Sebi negirao – a Allah najbolje zna.

---

[9] Kao što je u ajetu:

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

"To je zbog djela vaših ruku, a Allah nije nepravedan prema robovima!" (Prijevod značenja, Ali-Imran, 182). (Op.prev.)

[10] Kao što je u ajetu:

وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾

"Mi smo stvorili nebesa i Zemlju i ono što je između njih - za šest Dana, i nije Nas ophrvao nikakav umor." (Prijevod značenja, Kaf, 38). (Op.prev.)

POJAŠNJENJE TERMINA

ZNAČENJE "TAHRIFA"

Jezičko značenje je: '**Mijenjanje**'.

Šerijatska definicija: 'Mijenjanje šerijatskog teksta u riječima ili u značenju'.

- Mijenjanje riječi u tekstu može, a i ne mora, da promijeni značenje.

Tahrifa (mijenjanja) su tri vrste:

1. **Tahrif kojim se mijenja i riječ i značenje** – ovakav *tahrif* su učinili neki u riječima Allaha ﷻ:

وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكۡلِيمٗا ﴿١٦٤﴾

"..A Allah je sigurno s Musaom razgovarao." (Prijevod značenja, En-Nisa, 164)

Promijenili su uzvišeno ime **'Allah'** tako što su ga stavili u akuzativu (čineći ga direktnim objektom) što bi ispalo da je Musa govorio Allahu.

2. **Tahrif kojim se mijenja riječ, ali ne i značenje** – kao što je učenje ajeta iz sure el-Fatiha:

ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾

"El-hamdu lillahi rabbi-l-'alemin." (Transkripcija, El-Fatiha, 1)

učeći ajet kao: "**El-hamda lillahi rabbi-l-'alemin.**". [11]

Obično, ovako nešto dolazi od osobe koja nije svjesna (šta je učinila), kada ona nema određenu namjeru da učini nešto tako.

---

[11] Šejh 'Usejmin je stava da je ovo prvi ajet Sure el-Fatiha, a ne bismilla, kao što tako stoji u većini kopija Kur'ana. Pogledaj Tefsir Amme Džuza od autora ili njegov tefsir Sure el-Bekare. (Op.prev.)

3. **Tahrif kojim se promijeni samo značenje** – kao što je promjena značenja riječi od njenog vanjštinskog značenja bez dokaza. - Primjer ovome je mijenjanje značenja 'dvije ruke' koje pripadaju Allahu, u značenje: 'Allahova moć' ili 'milost', i slično tome.

ZNAČENJE "TA'TILA"[12]

Jezičko značenje: '**Oduzimanje, pražnjenje**'.

Šerijatska definicija: 'Negiranje Allahovih imena i svojstva, ili negiranje nekog od njih'.

Ta'tila (negiranja) su dvije vrste:

1. **Potpuni *ta'til***[13] – kao što je *ta'til džehmijja* koji negiraju sva Allahova svojstva, dok ekstremi među njima negiraju još i Allahova imena.

2. **Djelimični *ta'til***[14] – kao što je *ta'til eš'arija* koji negiraju neka Allahova svojstva, dok druga potvrđuju.

Prvi čovjek za kojeg je poznato da je učinio *ta'til* u ovome ummetu je Džad ibn Dirhem.

ZNAČENJE "TEKJIFA"[15]

Tekjif jeste govor o kakvoći Allahovih svojstava, kao kada bi neko rekao: 'Allahove ruke su takve i takve..', ili: 'Njegovo spuštanje na ovodunjalučko nebo je takvo i takvo'.

---

[12] Na arapskom (تعطيل).

[13] Na arapskom (تعطيل كلي).

[14] Na arapskom (تعطيل جزئي).

[15] Na arapskom (تكييف).

ZNAČENJE "TEMSILA"[16] i "TEŠBIHA"[17]

Temsil je da potvrdiš da je nešto isto kao nešto drugo.

Tešbih je da potvrdiš da je nešto slično kao nešto drugo.

Zato je *temsil* da poistovjetiš dvije stvari u svakom aspektu, a *tešbih* je da poistovjetiš između njih u većini karakteristika. Nekada se koristi jedan sa značenjem drugog.

Razlika između njih (*temsila* i *tešbiha*) i *tekjifa* je sa dva aspekta:

1. Tekjif je da govoriš o kakvoći nečega, sa ili bez potvrđivanja da je nešto slično tome. A što se *temsila* i *tešbiha* tiče, oni ukazuju na kakvoću nečega sa potvrđivanjem jednakosti ili sličnosti sa nečim drugim.

Sa ove tačke gledišta, *tekjif* je uopšteniji, jer svako ko učini *temsil* jeste ujedno učinio i *tekjif*, ali ne i obratno.

2. Tekjif je specifičan za Allahova Svojstva, dok *temsil* može biti učinjen i po pitanju *kadera* (određenja), Allahovih svojstava, Allahovog Bića i opstojanja.

Sa ove tačke gledišta, *temsil* je uopšteniji, uopšteniji je zbog njegovog pripisivanja Njemu ili Njegovom biću, svojstvima ili *kaderu*.

Dodajući: Tešbiha koji je odveo mnoge ljude u zabludu ima dvije vrste:

1- Činjenje *tešbiha* tvrdeći da je stvorenje slično Stvoritelju.

2- Činjenje *tešbiha* tvrdeći da je Stvoritelj sličan stvorenju.

(1) **Što se tiče *tešbiha* (poređenja) potvrđivanjem da je stvorenje slično Stvoritelju** - onda to znači potvrditi da stvorenje posjeduje nešto što je specifično samo za Stvoritelja od Njegovih: (1) djela, (2) prava ili (3) svojstava.

---

[16] Na arapskom (تمثيل).

[17] Na arapskom (التشبيه).

1. **Tešbih u djelima:** Primjer ovome je kada neko učini širk Allahu u Njegovom ***rububijjetu*** (Gospodarstvu), kao što je tvrdnja da postoji još neki stvoritelj pored Allaha.

2. **Tešbih u pravu:** Primjer ovome jeste ono što su mušrici (mnogobožci) radili sa svojim idolima tvrdeći da oni imaju pravo da budu obožavani. Zato su ih i obožavali uz Allaha.

3. **Tešbih u svojstvima:** Primjer ovome jeste ono što rade ekstremisti po pitanju veličanja Poslanika ﷺ, ili drugih, kao što je rečeno u poeziji poznatog el-Mutenabiha dok je uzdizao (hvalio) 'Abdullaha Ibn Jahju el Buhtara:

فكن كما شئت يا من لا شبيه له

'Pa, budi kakav želiš biti, o ti, kojem nema ravnog..'.

(2) **Što se tiče *tešbiha* (poređenja) potvrđivanjem da je Stvoritelj sličan stvorenju** - onda to znači da potvrdiš Allahu nešto od specifičnosti Njegovog bića ili Njegovih svojstava na način kako potvrđuješ stvorenju.

Primjer ovome je govor da su Allahove ruke kao ruke stvorenja, ili da se On istiva (uzvisio) iznad Arša kao što se stvorenje uzvisi iznad nečega.

Rečeno je da je prvi koji je poznat da je učinio ovu vrstu (*tešbiha*) *rafidijja* Hišam ibn el-Hakemi, a Allah najbolje zna.

ZNAČENJE "ILHADA"[18]

Jezičko značenje: **'skretanje, devijacija, odstupanje'**

Šerijatska definicija: 'Odstupanje od onoga što je potrebno od akaidskih ubjeđenja'.

Dvije je vrste (*ilhada*):

Prva: Spram Allahovih imena.

Druga: Spram Njegovih ajeta.

---

[18] Na arapskom (الالحاد).

(1) **Što se tiče ilhada spram Allahovih imena** – to je odstupanje od istine koja je neophodna po pitanju njih (Allahovih imena), i toga je četiri vrste:

1. **Negiranje nekog Allahovog imena, ili onoga našta ukazuje Allahovo svojstvo**, kao što rade *mu'atile* (oni koji negiraju Allahova imena i svojstva kao što su *džehmijje*).

2. **Da učiniš da Allahova imena ukazuju na sličnost Allaha sa Njegovim stvorenjima**, kao što rade *mušebihe* (oni koji porede Allaha sa stvorenjima i obratno).

3. **Da nazivaš Allaha imenom kojim On Sebe nije nazvao.** Ovo je zato što se Allahova imena ne znaju, osim putem objave. - Primjer ove vrste jeste nazivanje Allaha: Ocem - kao što to rade kršćani; ili: Uzročnik ili Učinioc - kao što to rade filozofi.

4. **Da iz Allahovih imena izvodiš druga imena za idole**, kao što je ime Lat izvedeno od imena El-Illah (Onaj koji se obožava) i ime Uzza od imena El-Aziz (Svemoćni).

(2) **Što se tiče ilhada spram Allahovih ajeta**, to je:

1. spram zakonodavnih ajeta – a to je ono sa čime su došli poslanici od propisa i informacija;

2. spram uopštenih ajeta – a to je spram bilo čega što je Allah stvorio na nebesima i zemlji.

(1) **Što se tiče ilhada spram zakonodavnih ajeta**: to je da činiš *tahrif* spram njih, negiranje obavijesti sadržane u njima ili oglušivanje o vladanju po njima.

(2) **Što se tiče ilhada spram uopštenih ajeta**: to je da pripišeš i pridružiš njih nekom drugom pored Allaha ili da vjeruješ da Allah ima partnera ili pomagača u tome.

Zaključak bi bio:

Ilhad u obije spomenute vrste je zabranjen zbog Allahovog govora u kojem prijeti onima koji čine *ilhad*:

وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا۟ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَـٰٓئِهِۦ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

"Allah ima najljepša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena - kako budu radili, onako će biti kažnjeni!" (Prijevod značenja, El-'Araf, 180)

I On kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَـٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ ۗ أَفَمَن يُلْقَىٰ فِى ٱلنَّارِ خَيْرٌ أَم مَّن يَأْتِىٓ ءَامِنًا يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ ۚ ٱعْمَلُوا۟ مَا شِئْتُمْ ۖ إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

"Zbilja, oni koji ajete Naše izvrću neće se od Nas sakriti. Pa da li je bolji onaj koji u Vatru bude bačen ili onaj koji na Sudnji dan dođe siguran? Radite šta hoćete, On, zaista, vidi šta vi radite." (Prijevod značenja, Fusilet, 40)

Dodajemo: neke vrste *ilhada* su kufr (nevjerstvo), ovisno od teksta Kur'ana i sunneta.

ČETVRTO POGLAVLJE

ISPRAVNOST METODOLOGIJE SELEFA I GREŠKA U DAVANJU PREDNOSTI METODOLOGIJI HALEFA U ZNANJU I MUDROSTI

Pojašnjenje puta selefa je već prethodilo, kao i dokazi o obavezi pridržavanja za njega.

Ovdje želimo da damo dokaze da je metodologija selefa uistinu ispravna metodologija. A to je iz dva razloga:

Prvi: Metodologija selefa ima dokaz u Kur'anu i sunnetu. Zato, ko god slijedi njihov put sa znanjem i iskrenošću, bez sumnje će naći da je on u skladu sa Kur'anom i sunnetom, uopšteno i detaljno.

Allah je objavio Kur'an tako da ljudi mogu da razmisle o Njegovim ajetima – da rade prema njima ukoliko se radi o propisima, i da vjeruju u njih ukoliko posjeduju informaciju.

Čak šta više, nema sumnje da su selefi najbliži od ljudi koji ih razumiju, vjeruju u njih i ponašaju se u skladu sa njima. Ajeti su objavljivani na njihovom jeziku i u njihovom vremenu. Zato su oni definitivno najučeniji od ljudi u shvatanju ajeta i najispravniji u djelovanju po njima.

Drugi: Može se reći da je istina po pitanju ovih stvari:

(1) ili ono što je rekao selef

(2) ili ono šta je rekao halef

- drugo mišljenje je svakako neispravno, jer bi to značilo da su Allah, Njegov Poslanik ﷺ, i oni prvi, muhadžiri i ensarije, govorili neispravno u javnosti i da niko nikad nije govorio ispravno u pitanjima neophodne akide. Ovime bi opstajanje Kur'ana i sunneta bilo samo apsolutna šteta za *usuli-din* (temelje vjere), i ostavljanje ljudi bez njih bi bilo bolje za njih i više pogodno. - Ovo je potpuno neispravno.

Neki od glupaka ipak kažu:

'Put selefa je sigurniji, ali put halefa je znaniji i mudriji'[19]

- Ova izjava je potekla iz dva razloga:

1. Zbog akide onoga koji ovo govori, tj. zbog onog što je pri njemu od pokvarenih sumnji, a to je: da Allah nema istinska svojstva na koja šerijatski tekstovi ukazuju.

2. Zbog vjerovanja onoga koji ovo govori da je put selefa taj da vjeruješ samo u riječi tekstova koji spominju Allahova svojstva, bez toga da potvrdiš značenja koja tekst nosi. Zato, predmet rasprave je beskonačan krug između vjerovanja samo u beskorisne, nebitne riječi - i ovo je put selefa kako oni tvrde - i između: potvrđivanja stvarnog značenja teksta koje može proturječiti njenom vanjštinskom značenju, ali ipak, sa potvrdom Allahovih svojstava – i ovo je put halefa'. - Bez sumnje, potvrđivanje stvarnog značenja teksta je bolje u znanju i mudrosti od toga da tek tako potvrdiš beskorisne, nebitne riječi. Kao rezultat, ova glupa osoba preferira put halefa u znanju i mudrosti u odnosu na put selefa.

Ova glupa izjava sadrži u sebi istinu i laž. Što se tiče istine, to je izjava: 'Put selefa je sigurniji'. A lažan govor jeste: '..ipak, put halefa je znaniji i mudriji' – a ovo je neispravno iz više razloga:

Prvi: Kontradiktorno je prvoj izjavi: 'Put selefa je sigurniji..'. - Ako je put selefa uistinu sigurniji, onda, on mora biti i znaniji i mudriji, zato što nema sigurnosti, osim sa znanjem i mudrošću – znanjem o sredstvima koja vode toj sigurnosti i mudrosti da slijediš ta sredstva. Zato je jasno da je put selefa sigurniji, znaniji i mudriji. I nema načina da ovaj glupak negira ovo.

Drugi: Akida da Allah nema stvarna svojstva na koja ukazuje tekst jeste pogrešna akida zbog toga što je zasnovana na pokvarenoj sumnji[20].

---

[19] Ovo je poznati zabludjeli princip: 'Tarikatus-selef aslam ve tarikatul-halef 'alem ve ahkam'. (Op.prev.)

[20] Pogledaj dvadeseto poglavlje, drugi dio. (Op.prev.)

Savršena Allahova Svojstva su potvrđena na osnovu: (1) razuma, (2) osjećaja, (3) fitre i (4) Šerijata.

(1) **Što se tiče toga da razum dokazuje potvrđivanje Allahovih savršenih Svojstava**: Sve što postoji ima svojstva i karakteristike, bilo da su to svojstva savršenstva ili svojstva manjkavosti. Poslednje (manjkavost) se ne veže uz savršenog Gospodara koji zaslužuje svaku vrstu 'ibadeta. Iz ovog razloga Allah dokazuje zabludu obožavanja idola opisujući idole sa svojstvima manjkavosti i nedostatkom, zato što oni: ne čuju, ne vide, ne donose korist, ne uklanjaju štetu, niti išta stvaraju i ne mogu donijeti nikakvu pobjedu. Zato, ako drugo nije tačno, onda prvo mora biti – a to je potvrđivanje savršenih svojstava Allahu.

(2) **Takođe, osjećaj i ono šta mi svjedočimo ukazuje da čak i stvorenje posjeduje svojstva.** Allah je onaj Koji ih je dao stvorenjima, pa je tako onaj koji daje ova svojstva zaslužniji da bude opisan sa njima (u njihovom savršenom obliku).

(3) **Što se tiče toga da fitra dokazuje potvrđivanje Allahovih savršenih svojstava**: Pouzdano, neiskvarena duša je prirodno sklona ljubavi prema Allahu, veličanju i obožavanju Njega. Pa, hoćeš li voljeti, veličati i obožavati bilo koga drugog, osim Onoga za kojeg znaš da je opisan sa svojstvima savršenstva? Kako i dolikuje Njegovom *uluhijjetu* (pravu na obožavanje) i *rububijjetu* (Gospodarstvu).

(4) **Što se tiče toga da Šerijat dokazuje potvrđivanje Allahovih savršenih svojstava**: Ovi dokazi su mnogobrojni da bi se svi navodili, kao što je Allahov govor:

هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِى لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ عَـٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَـٰدَةِ ۖ هُوَ ٱلرَّحْمَـٰنُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ
ٱللَّهُ ٱلَّذِى لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْمَلِكُ ٱلْقُدُّوسُ ٱلسَّلَـٰمُ ٱلْمُؤْمِنُ ٱلْمُهَيْمِنُ ٱلْعَزِيزُ
ٱلْجَبَّارُ ٱلْمُتَكَبِّرُ ۚ سُبْحَـٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ ٱللَّهُ ٱلْخَـٰلِقُ ٱلْبَارِئُ

ٱلْمُصَوِّرُ ۖ لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

"On je Allah, nema drugog boga osim Njega, On je poznavalac nevidljivog i vidljivog svijeta, On je Svemilostan, Milostiv! On je Allah, nema drugog boga osim Njega, Vladar, Sveti, Onaj Koji je bez nedostataka, Onaj Koji svakog osigurava, Onaj Koji nad svim bdi, Silni, Uzvišeni, Gordi, Uzvišen i Čist je Allah od onoga što mu pridružuju! On je Allah, Tvorac, Onaj Koji iz ničega stvara, Onaj Koji svemu daje oblik, On ima najljepša imena. Njega slavi i veliča sve što je na nebesima i na Zemlji, On je Silni i Mudri." (Prijevod značenja, El-Hašr, 22). [21]

I kaže:

وَهُوَ ٱلَّذِى يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۚ وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

"On je Taj Koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko; Njemu pripada primjer najuzvišeniji i na nebesima i na Zemlji; On je Silan i Mudar." (Prijevod značenja, Er-Rum, 27)

I kaže:

ٱللَّهُ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

---

[21] Kako bi potpuno shvatio značenja ovih Allahovih Imena, možeš poslušati kasetu na arapskom jeziku šejha ibn 'Usejmina pod naslovom 'Akidah ehli sunne vel džema'a', kaseta #2, strana B. Ovo se može poslušati online na: http://www.binothaimeen.com/sound/snd/A0002/A0002-2B.rm. (Op.prev.)

"Allah je, nema boga osim Njega, Živi i Samoopstojeći Održavatelj! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati bez Njegovog dopuštenja?! On zna šta je bilo prije i šta će biti poslije njih i oni ne mogu obuhvatiti od Njegovoga znanja, osim koliko On želi! Njegova Kursija obuhvaća i nebesa i Zemlju i Njemu nije teško održavati ih! On je Svevišnji i Veličanstveni!" (Prijevod značenja, El-Bekare, 255)

I riječi Allahovog Poslanika, ﷺ:

أيها الناس اربعوا على أنفسكم، فإنكم لا تدعون أصمَّ ولا غائباً، إنما تدعون سميعاً بصيراً قريباً؛ إن الذي تدعونه أقرب إلى أحدكم من عنق راحلته

'O ljudi, lagano! Vi ne dozivate onoga koji je gluh ili odsutan. Uistinu, vi dozivate Onoga koji čuje, vidi i koji je blizu. Uistinu, Onaj Kojeg dozivate je bliži nekome od vas od vrata jahaće životinje'.[22]

Treći[23]**:** Vjerovanje da je put selefa samo taj da samo vjeruješ u riječi teksta (koji spominje Allahova svojstva), bez potvrđivanja bilo kakvog značenja tome tekstu - jeste pogrešno vjerovanje i laž na selef. Selef su najučeniji u ummetu po pitanju tekstova vezanih za Allahova svojstva, njihovih riječi i značenja. Čak šta više, oni su najbolji u potvrđivanju njihovog značenja onako kako dolikuje Allahu, i zasnivanju toga na onom značenju kako su to htjeli Allah i Njegov Poslanik ﷺ.

Četvrti: Selefi su nasljednici vjerovjesnika i poslanika عليهم السلام. Oni su znanje naučili direktno sa poslaničkog izvora i stvarnosti imana. A što se halefa tiče, oni su svoje znanje naučili od *medžusija* (vatropoklonika), mušrika i neupućenih od grka i jevreja.

Pa, kako da bude da su nasljednici *medžusija*, mušrika, jevreja i grka, i onih koji su iznikli od njih, znaniji i mudriji u pitanju Allahovih imena i svojstava od nasljednika poslanika i vjerovjesnika عليهم السلام?

---

[22] Buharija (2992) i Muslim (2704).

[23] Šejh ibn 'Usejmin nastavlja da nabraja razloge zašto je govor: 'Put selefa je sigurniji, ali put halefa je znaniji i mudriji' - zabludjeo princip. (Op.prev.)

Peti: Ovi od halefa - od kojih su ovi glupaci koji preferiraju njihov put u znanju i mudrosti nad putem selefa - su zbunjeni zbog njihovog ostavljanja onoga što je Allah poslao Muhammedu ﷺ, od čistog učenja i upute. Oni (halefi) su tražili znanje o Allahu kod onih koji Njega i sami ne poznaju, i to potvrđuju za sebe, kao što im je to i ummet potvrdio. Er-Razzi, jedan od njihovih vođa, kaže objašnjavajući čemu to na kraju dovodi njihovo znanje:

'Krajnji rezultat davanja prednosti razumu je prosto ograničen, i veći dio napora onih koji to rade je zabluda. Duša u naših tijela je prazna, i većina našeg dunjaluka nije, osim šteta i briga. Nismo se okoristili iz našeg životnog izučavanja, osim što smo sakupili izjave besmislenog govora[24].

Proučavao sam pravac filozofa i dogmatičara, pa sam shvatio da ne može izliječiti bolesnog, niti žeđ ugasiti. Otkrio sam da je najbliži put, put Kur'ana:

Čitaj o *isbatu* (potvrdi Allahovih svojstava):

ٱلرَّحْمَٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ ﴿٥﴾

"Svemilosni, Koji se nad Aršom uzvisio." (Prijevod značenja, Taha, 5)

I Njegov govor:

مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعِزَّةَ فَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ يَرْفَعُهُۥ ۚ وَٱلَّذِينَ يَمْكُرُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُو۟لَٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿١٠﴾

"Ako neko želi veličinu - pa, u Allaha je sva veličina! K Njemu se dižu lijepe riječi, a dobra djela ih uzdižu. A onima koji smišljaju hrđave namjere, pripada patnja nesnosna, i njihovo spletkarenje je posao bezuspješni." (Prijevod značenja, Fatir, 10)

I čitaj o *nefju* (negaciji):

---

[24] Er-Razzi je ovaj dio rekao u formi poezije. (Op.prev.)

فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿١١﴾

"Stvoritelj nebesa i Zemlje! On vas kao parove stvara - a stvara parove i od stoke - da vas tako razmnožava. Niko nije kao On! On sve čuje I sve vidi." (Prijevod značenja, Eš-Šura, 11)

I Njegov govor:

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

"On zna šta su radili i šta ih čeka, a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti." (Prijevod značenja, Taha, 110)

I ko god prođe ono što sam ja, naučiće ono šta sam i ja naučio'.[25]

Pa, kako da bude put ovih zbunjenih ljudi, koji su se čak ispovijedili protiv sebe, o svojoj zabludi i zbunjenosti, znaniji i mudriji nego što je to put selefa, koji su nosioci zastave upute i svjetiljke unutar tame?

Allah je njima (selefima) dao znanje i mudrost koja premašuje sljedbenike ostalih poslanika ﷺ. Oni su shvatili suštinu imana i znanja. I kada bi sakupili sve što su drugi postigli, postidio bi se onaj koji traži da se poistovjete, a tek šta je sa onima koji tvrde da su neki od njih (halefa) bolji i superiorniji od njih (selefa)?

Sa ovim je jasno da je put selefa sigurniji, znaniji i mudriji!

[25] Medžmu'atul fetava (5/11).

PETO POGLAVLJE

NEKE IZJAVE MODERNIH PISACA PROTIV METODOLOGIJE SELEFA

Neki od modernih autora kažu:

'Metodologija selefa po pitanju Allahovih Svojstava jeste da se tekst (koji ih spominje) uzme kao što je došao, ali, s tim da vjeruješ da se sa njima ne misli njihov *zahir* (vanjštinsko, jezičko značenje).'

Ovakav govor, uzet bezuslovno, sadrži tačku ispitivanja. Način izražavanja: "njihov *zahir*" traži *tefsil* (detaljno pojašnjenje), pa tako:

(1) Ako se sa '*zahir*' misli na ono što je *zahir* (vanjština) u tekstovima o Allahovim svojstvima onako kako to dolikuje Allahu, bez činjenja *tešbiha* (poređenja Allaha sa stvorenjima) - onda je to baš ono što je i nameravano. - Ko god kaže da ovo nije ono namjeravano značenje, onda je takav u zabludi ako tako vjeruje, i takav je lažov ili griješi ako tako opisuje značenje kod selefa.

(2) Ako se sa '*zahir*' misli na ono što je očigledno nekim ljudima, da je njihov *zahir* (vanjština) da se čini *tešbih* (poređenje) Allaha sa njegovim stvorenjima - onda to zasigurno nije istina i to nije traženo značenje teksta, jer je poistovjećivanje Allaha sa Njegovim stvorenjima nešto nemoguće, a *zahir* (vanjštinsko značenje) u Kur'anu i sunnetu nikad neće biti nešto nemoguće. - Ko god bude mislio da je ovo ono što je namjeravano sa '*zahir*', onda mu se njegova greška treba pojasniti. - Treba mu se pojasniti da je '*zahir*', kao i detaljno značenje, potvrđivanje Allahovih svojstava na način koji dolikuje samo Allahu i specifično je samo za Njega.

Sa ovakvim *tefsilom* (detaljnim pojašnjenjem) mi dajemo tekstu njegovo pravo u riječi i značenju – a Allah najbolje zna.

ŠESTO POGLAVLJE

PRIKRIVANJE ISTINE SA LAŽIMA OD STRANE NEKIH MODERNIH PISACA

Neki od modernih autora kažu:

'Nema razlike između metodologije selefa i metodologije ovih koji su (pogrešno) protumačili tekstove o Allahovim svojstvima. Oni su se složili da ajeti i hadisi u suštini ne potvrđuju Allahova svojstva. Međutim, ovi, koji su to (pogrešno) tumačili, su vidjeli korist u njihovom *te'vilu* (tumačenju) i veliku potrebu za time pa su se ograničili na određeno značenje. A što se tiče selefa, oni su se uzdržali od ograničavanja određenog mišljenja zbog mogućnosti da ima drugo značenje.'

- Ovo je potpuno jasna i čista laž na selef. Nijedan od njih nikada nije negirao da tekstovi potvrđuju Allahova svojstva koja dolikuju samo Njemu. Čak šta više, njihove tvrdnje ukazuju na prihvatanje ovih svojstava. Oni su čak demantovali one koji ih negiraju ili one koji su Allaha poredili sa Njegovim stvorenjima. Primjer tome je izjava Neima ibn Hammada el-Huzaija, šejha imama Buharije:

من شبه الله بخلقه فقد كفر، ومن جحد ما وصف الله به نفسه فقد كفر، وليس ما وصف الله به نفسه ولا رسوله تشبيهاً

'Ko god poredi Allaha sa Njegovim stvorenjima je nevjernik. Ko god negira bilo šta od onoga kako je Allah Sebe opisao je nevjernik. I nema *tešbiha* (poređenja) u onome kako je Allah opisao Sebe i kako ga je opisao Njegov Poslanik ﷺ'. [26]

Njihov govor o ovome je mnogobrojan.

Još jedan način koji dokazuje da je selef potvrđivao Allahova Svojstva, i da se ne slažu sa onima koji tekst (krivo) tumače, jeste

---

[26] Zabilježio Ez-Zehebi u Sijeru 'alamu nubela (10/610) i on kaže u (13/299) da je lanac predaje sahih.

činjenica da su ovi koji ga pogrešno tumače u stalnim raspravama sa selefima. Ovi (koji krivo tumače) su njih (selef) optuživali da čine *tešbih*[27] i *tedžsim*[28] zato što oni (selef) stalno potvrđuju sva Allahova svojstva.

Da se selefi sa njima slažu da šerijatski tekstovi ne ukazuju na Allahova svojstva, onda se među njima ne bi pojavila takva oprečnost i argumentacija i optužbe, kao što to vidimo - a sva hvala i zahvala pripadaju Allahu.

---

[27] Poređenje Allaha sa njegovim stvorenjima, i obratno.

[28] Potvrđivanje da je Allah tjelesan (poput stvorenja).

SEDMO POGLAVLJE

PRENESENE PREDAJE OD SELEFA PO PITANJU ALLAHOVIH SVOJSTAVA

Predaje selefa, neke opšte, a druge posebne, su postale široko rasprostranjene po pitanju ajeta i hadisa o Allahovim svojstvima.

Primjer opšte predaje bi bila izjava:

أمِرُّوها كما جاءت بلا كيف

'Prihvatite ih kako su došle bez pitanja: Kako?'[29]

- Ovo se prenosi od Makhula, Zuhrija, Malika ibn Enesa, Sufjana es-Sevrija, Lejsa ibn Sada i Evzaije.

Ovaj govor sadrži pobijanje *mu'atila*[30] i *mušebiha*. - Izjava: 'Prihvatite ih kako su došle..' - ovo pobija mu'atile, a riječi: '..bez pitanja: Kako?' - pobija mušebihe.

Takođe, u ovoj izjavi je dokaz da su selefi uvijek potvrđivali da tekst o svojstvima sadrži stvarno ispravno značenje kako to dolikuje Allahu. Ovo je dokaz sa dva aspekta:

1. Oni (selefi) kažu: **'Prihvatite ih kako su došle..'** - To znači da ostaviš tekst onako kako je i došao sa svojim željenim značenjem na koje ukazuje. Bez sumnje, oni su potvrđivali stvarno značenje onako kako to dolikuje Allahu. U suprotnom, da oni nisu vjerovali da tekst potvrđuje stvarno značenje, onda bi oni rekli: 'Prihvatite ih kako su došle, ali nemojte potvrđivati i tražiti njihovo značenje' ili govor sličan ovome.

---

[29] Pogledaj I'tikad Ehlus-Sunne od El-Lalikaia (3/537,930) i Fethul-bari (3/407) i druge izvore.

[30] **Mu'atile** su frakcija u islamu koja negira željeno kur'ansko - hadisko značenje teksta, tako da su negirali Allahova najljepša imena i savršena svojstva. Prvi koji se pojavio sa ovakvim govorom u islamu je Džad bin Dirhem. Džehmijje su najpoznatija sekta koja pripada mu'atilama, zatim ih slijede mu'atezile, a zatim eš'arije. (Op.rec.)

2. Oni (selefi) kažu: '..**bez pitanja: Kako?**' - Očigledno je da se značenje teksta potvrđuje, jer, da oni nisu vjerovali da se potvrđuje, onda ne bi bilo potrebno da zabranjuju pitanje: '..Kako?' - tj., kakva je kakvoća svojstava. U tome slučaju, zabranjivanje istraživanja: '..Kako?' - bilo bi uzaludno.

Možda neko upita:

'Kakav je onda odgovor na izjavu imama Ahmeda Ibn Hanbela koji se odnosi na hadis o Allahovom nuzulu (spuštanju na dunjalučko nebo) kada je rekao:

نؤمن بها ونصدق، لا كيف، ولا معنى

'Vjerujemo u to i to potvrđujemo, bez pitanja: Kako?, i bez značenja.'

Kažemo: Odgovor na to jeste značenje koje je imam Ahmed negirao u ovoj izjavi, a to je *tefsir* (tumačenje značenja) od strane *mu'atila*, od *džehmijja*[31] i drugih. Oni su iskrivili vanjštinsko značenje teksta Kur'ana i sunneta u značenje koje je oprečno tome. Naš odgovor je ukazan činjenicom da je on (imam Ahmed) negirao pogrešno značenje i pitanje: Kako? - kako bi se njegovom izjavom pobile ove dvije skupine novotara, *mu'atile* i *mušebihe*.

Ovakvo objašnjenje je, takođe, ukazano onim što je autor knjige (Ibn Tejmijje) rekao po pitanju izjave Muhammeda ibn Hasana, kada je rekao:

اتفق الفقهاء كلّهم من المشرق إلى المغرب على الإيمان بالقرآن والأحاديث التي جاء بها الثقات عن رسول الله ﷺ في صفة الرب ﷻ من غير تفسير ولا وصف ولا تشبيه

'Islamski učenjaci se jednoglasno slažu – svi oni, i sa istoka i sa zapada – po pitanju vjerovanja u Kur'an i vjerodostojan hadis koji je došao od Allahovog Poslanika, ﷺ, koji spominju svojstva Gospodara,

[31] **Džehmijje** su sekta koja se pripisuje Džehmu bin Safvanu, koji je ubijen 128. h.g.. Oni negiraju Allahova najljepša imena; također negiraju sva Allahova svojstva; za Kur'an kažu da je stvoren; tvrde da je iman samo spoznaja srcem, i mnogo drugih stvari. (Op.rec.)

bez njihovog *tefsira* (tumačenja), bez opisivanja i bez *tešbiha* (poređenja)'.

Autor (Ibn Tejmijje) je rekao po pitanju ove izjave da je značenje riječi: 'bez njihovog *tefsira* (tumačenja)' pojašnjenje *džehmijjama* koji čine *ta'til* (negiranje svojstava). Oni izmišljaju iskrivljena značenja Allahovih svojstava koja su u suprotnosti onome kako su ashabi ﷺ, i oni koji ih slijede smatrali po pitanju njih o njihovom potvrđivanju.[32]

Ovo, takođe, ukazuje da *tefsira* (tumačenja) ajeta i hadisa vezanih za Allahova svojstva ima dvije vrste:

1. **Prihvatljiv *tefsir*:** To je ono što se slaže sa ashabima ﷺ, i onima koji ih slijede u potvrđivanju njihovog značenja na način kako to dolikuje Allahu i kako se slaže sa onim što je *zahir* (vanjštinski, očigledno) iz Kur'ana i sunneta.

2. **Neprihvatljiv (odbačen) *tefsir*:** To je sve ono što je suprotno ovome što je gore spomenuto.

Pa tako, sudeći prema navedenom: značenje može biti prihvatljivo, a može biti i odbačeno.

Ako bi bili upitani:

'Imaju li Allahova svojstva *kejfijje* (svoju kakvoću)?'

Odgovor je: Da, *kejf* (kakvoća) postoji, ali to nama nije poznato! Nama je to nepoznato, jer znanje o kakvoći može biti samo viđenjem tih svojstava, svjedočenjem nečim što je slično njima ili preko neke vjerodostojne informacije koja je došla po pitanju toga - a ovakvi načini ne postoje u odnosu na Allahova svojstva.

Sa ovim je jasno da su izjave selefa: "Bez pitanja: Kako?" - u značenju da se ne čini *tekjif* (da se ne ulazi u pitanje kakvoće). – Međutim, ovo ne znači da se apsolutno negira njihova kakvoća, jer bi to značinilo potpuno negiranje (tj. negiranje njihovog postojanja), a Allah najbolje zna.

---

[32] Medžmu'atul fetava (5/50) i Fethul-bari (13/407)

OSMO POGLAVLJE

ALLAHOV ULUV (UZVIŠENOST) I DOKAZI ZA TO

Svevišnjost i Uzvišenost Allaha iznad njegovih stvorenja, ili '*uluv*' jeste od *sifata zatijje* (Allahovih svojstava Bića).

Njega (*uluva*) je dvije vrste:

1. **Uluv es-siffat** (Uzvišenost Allahovih svojstava)
2. **Uluv ez-zat** (Uzvišenost Allahovog Bića)

(1) **Što se tiče *uluva* Njegovih svojstava:** to znači da ne postoje svojstva savršenstva koje neko posjeduje, mimo Allaha, i da su savršenija i kompletnija, bilo da je to svojstvo kao što je čast ili nadvladavanje, ili svojstva kao što su ljepota ili moć.

(2) **Što se tiče *uluva* Njegovog Bića:** to znači da je Allah svojim Bićem iznad svih Njegovih stvorenja. Ovo je dokazano:

1. Kur'anom i sunnetom,
2. konsenzusom,
3. razumom i
4. fitrom (prirodnom sklonošću stvorenje).

(1) **Što se tiče dokaza iz Kur'ana i sunneta**: I jedno i drugo je prožeto detaljnim ili vanjštinskim dokazima potvrde Allahovog *uluva* iznad njegovih stvorenja.

Mnogo je ovakvih dokaza:

1. **Nekada se *uluv* spominje eksplicitno (jasno)**, Njegova Uzvišenost, Uzdignuće iznad Arša ili da je On iznad nebesa, kao što su riječi:

وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

"On je Svevišnji i Veličanstveni!" (Prijevod značenja, El-Bekare, 255)

سَبِّحِ ٱسْمَ رَبِّكَ ٱلْأَعْلَى ﴿١﴾

"Slavi ime Gospodara svoga Svevišnjeg" (Prijevod značenja, El-'Ala, 1)

يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۩ ﴿٥٠﴾

"Boje se Gospodara svoga, Koji je iznad njih, i čine ono što im se naredi." (Prijevod značenja, En-Nahl, 50)

ٱلرَّحْمَٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ ﴿٥﴾

"Svemilosni, Koji se iznad Arša uzvisio." (Prijevod značenja, Taha, 5)

ءَأَمِنتُم مَّن فِي ٱلسَّمَآءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

"Jeste li sigurni da vas Onaj Koji je na nebesima neće u zemlju utjerati, kad se ona počne iznenada tresti?" (Prijevod značenja, El-Mulk, 16)

I riječi Poslanika, ﷺ:

والعرش فوق ذلك، والله فوق العرش

"..Arš je iznad toga, a Allah je iznad Arša". [33]

ألا تأمنوني وأنا أمين من في السماء؟

"Zar mi nećete vjerovati a ja sam povjerenik Onoga Koji je iznad nebesa!". [34]

2. **Nekad dokaz ukazuje na *uluv* kroz spominjanje uzvišenih stvari ili stvari koje se dižu prema Njemu,** kao što su riječi:

إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ ﴿١٠﴾

"K Njemu se dižu lijepe riječi.." (Prijevod značenja, Fatir, 10)

---

[33] Pogledaj Lalikai (3/395,659) i Muhtesar el-Uluv (str. 48) od Albanija. Ez-Zehebi i Ibn Kajjim ga smatraju vjerodostojnim i Albani ga smatra prihvatljivim. Lanac mu je mevkuf.

[34] Buharija (4351) i Muslim (1064).

تَعْرُجُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ إِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾

"K Njemu se penju meleki i Ruhui-Kudus (Džibril) u danu koji pedeset hiljada godina traje. " (Prijevod značenja, El-Mearidž, 4)

بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾

"..već ga je Allah uzdigao Sebi. - A Allah je Silan i Mudar." (Prijevod značenja, En-Nisa, 158)

I riječi Allahovog Poslanika ﷺ:

لا يصعد إلى لله إلا الطيب

'Samo ono što je čisto - uzdiže se prema Allahu'.

ثم فيعرج الذين باتوا فيكم إلى ربهم

'...pa oni od vas koji udijele noću – to se uzdigne vašem Gospodaru'.

يرفع إليه عمل الليل قبل عمل النهار، وعمل النهار قبل عمل الليل

'Djela učinjena noću se uzdižu Njemu prije nego djela učinjena danju, a djela danju prije djela te noći'.

Zabilježio ga je Ahmed.

3. **Nekada dokaz spominje spuštanje stvari od Njega**, kao što su riječi:

تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ ﴿٨٠﴾

"On (Kur'an) je objava spuštena od Gospodara svjetova..." (Prijevod značenja, El-Vakia, 80)

قُلْ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِٱلْحَقِّ لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

"Reci: 'Od Gospodara tvoga objavu spušta melek Džibril s istinom, da još više učvrstio vjernike u vjerovanju, i da bude putokaz i radosna vijest svim muslimanima." (Prijevod značenja, En-Nahl, 102)

I govor Poslanika, ﷺ:

ينزل ربنا إلى السماء الدنيا حين يبقى ثلث الليل الآخر

'Naš Gospodar se spušta na dunjalučko nebo u zadnjoj trećini noći'. [35]

Postoji mnogo ajeta i hadisa koji su preneseni raznim lancima prenosioca od Poslanika, ﷺ, koji se odnose na Allahov *uluv* iznad njegovih stvorenja. Lanci predaja su toliko brojni (mutevatir) da obavezuju posjedovanje nužnog znanja da je Poslanik ﷺ, uistinu to rekao po pitanju Njegovog Gospodara koje je ummet naučio od njega.

(2) **Što se tiče dokaza od strane konsenzusa:** Ashabi ﷺ, oni koji su njih slijedili u dobru i imami ehli sunneta, se jednoglasno slažu oko vjerovanja da je Allah iznad nebesa na svome Aršu (Prijestolu). Njihove izjave su pune takvih tvrdnji bilo preciznim tekstom ili očiglednim značenjem (teksta).

Imam El-Evzai kaže:

كنا - والتابعون متوافرون - نقول: إن الله تعالى ذكرُه فوق عرشه، ونؤمن بما جاءت به السنة من الصفات

"Mi smo uobičavali – a mnogo tabi'ina je bilo među nama – da govorimo: 'Allah, neka je uzvišeno Njegovo spominjanje, je iznad Arša'. I vjerovali smo u sve što je došlo u sunnetu po pitanju Svojstava".

El-Evzai je ovo rekao nakon pojave metodologije Džehma (Ibn Safvana) koji je negirao Allahova svojstva i Njegov *uluv*. On (Evzai) je ovo rekao da bi ljudi znali metodologiju selefa koja je potpuno suprotna Džehmovoj.

Čak šta više, nijedan od selefa nikada nije rekao da Allah nije iznad nebesa ili da je On Svojim Bićem svugdje oko nas. Niti su govorili: 'Sva mesta su ista po pitanju Njega, niti je On unutar svijeta, niti van njega, niti je dio njega, niti je odvojen od njega...'

---

[35] Zabilježili su ga Buharija i Muslim. Detalji će se spomenuti u poglavlju trinaest.

Čak šta više, Selefi nisu govorili da je zabranjeno pomisliti i ukazivati gdje je Allah. Naprotiv, najučeniji od stvorenja (tj. Poslanik Muhammed ﷺ) je ukazao na *Oprosnom hadždžu* na dan 'Arefata, među velikom masom, gdje je to Allah ﷻ. On je pogledao prema nebu podigavši svoj prst i rekao:

اللهم اشهد

'*O Allahu, posvjedoči!..*'

Potražio je od Allaha ﷻ, da mu posvjedoči da mu je ummet potvrdio da im je prenio Njegovu poslanicu.

(3) **Što se tiče dokaza iz razuma:** Svaki zdravi razum svjedoči činjenicu da je Allah Svojim Bićem iznad Njegovih stvorenja. Ovo je sa dva aspekta:

Prvi: *Uluv* (uzvišenost) je svojstvo savršenstva, a savršenstvo je Svojstvo Allaha u svakom pogledu. Tako da ***uluv*** mora biti potvrđen Allahu.

Drugi: *Uluv* (uzvišenost) je suprotan niskosti, a niskost je svojstvo manjkavosti. Allah je daleko od toga da bude opisan sa osobinama manjkavosti, pa tako, On mora biti oslobođen od niskosti. Ovako, ono što je suprotno tome se potvrđuje Allahu, a to je ***uluv***.

(4) **Što se tiče fitre:** Allah je sva stvorenja stvorio - i arape i ne-arape, čak i životinje - na prirodi koja je sklona vjerovanju u Njega i Njegov ***uluv***. Ne postoji rob koji se okreće Njemu sa dovama ili obožavanjem, osim sa osjećajem koji nalazi pri sebi da je On visoko iznad. Takav se okreće svojim srcem ka nebesima, a ne lijevo ili desno. I niko se ne okreće od ove činjenice, osim onaj kojeg su iskvarili šejtan i njegove strasti.

Ebu Mali el-Džuvejni je znao govoriti na sijelu:

'Na početku je bio samo Allah i ništa drugo. I sada je On na čemu je i bio' - Ovim je htio sarkastično da negira Allahovo uzdizanje iznad Arša. - Pa je Ebu Džafer el-Hamdani rekao:

'Reci: ostavljamo spominjanje Arša – jer je to svakako potvrđeno objavom – i obavijesti nas o ovome što nalazimo u našim srcima. Niko sa znanjem nije nikada dovio: 'Ooo Allahu!', osim da je našao u svome srcu prirodni osjećaj da dovi Onome koji je visoko iznad. Takav se ne okreće lijevo ili desno. Pa, kako da suzbijemo ovaj osjećaj u našim srcima?'. - Pa je Ebu Mali vrisnuo udarivši se po glavi i reče: 'El Hamdani me je zbunio! El Hamdani me je zbunio!'.[36]

Ovo su pet dokaza (Kur'an, sunnet, konsenzus, razum i fitra) i svaki od njih dokazuju da je Allah svojim Bićem iznad stvorenja.

A što se tiče Allahovog ﷻ, govora:

وَهُوَ ٱللَّهُ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَفِى ٱلْأَرْضِ ۖ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾

"On je Allah na nebesima i na Zemlji, On zna i što krijete i što pokazujete, i On zna ono što radite." (Prijevod značenja, El-En'am, 3)

I govora:

وَهُوَ ٱلَّذِى فِى ٱلسَّمَآءِ إِلَٰهٌ وَفِى ٱلْأَرْضِ إِلَٰهٌ ۚ وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

"On je Onaj Koji je i na nebu, a i na Zemlji ilah (Bog koji se obožava). On je Mudri i Sveznajući!" (Prijevod značenja, Ez-Zuhruf, 84)

Značenje ova dva ajeta nije to da je Allah na zemlji isto kao što je na nebesima. I ko god shvati ovo, ili prenese to od selefa - onda je pogriješio u tome kako je shvatio i laže u tome što je prenio.

Prvi ajet potvrđuje Allahovo pravo da samo On bude obožavan (kod Njegovih robova) i na nebesima i na zemlji. Sve što je na njima Njega obožava i robuje Njemu.

Također je rečeno da ovo znači da je prvi dio govora da je Allah na nebesima, dok bi drugi dio ajeta počinjao sa: **'i na zemlji On zna i šta krijete i šta pokazujete..'** - u značenju da: iako je Njegov *uluv* iznad nebesa, to Ga ne sprječava da i dalje zna vaše tajne i ono šta vi radite na zemlji.

---

[36] Pogledaj Sijeru 'alamu nubela (18/475) od Imama Ez-Zehebija.

Drugi ajet znači da je Allah jedini ilah (Bog) na nebesima i jedini ilah (Bog) na zemlji. Njegovo pravo da bude samo On obožavan odnosi se i na jedno i na drugo (tj. i na zemlju i na nebesa), pa čak i ako je On (Bićem) iznad nebesa.

Slično ovome je govor: 'Taj i taj je vladar Mekke i Medine' – u značenju da kontroliše oba grada, pa čak i ako se on nalazi samo u jednom od njih.

Ovakav način govora je ispravan, kako lingvistički (u arapskom jeziku) tako i u običaju – a Allah najbolje zna.

DEVETO POGLAVLJE

POJAM DŽIHAH (POZICIJE ALLAHA)

Ono što želimo ovim poglavljem jeste pojasniti da li je Allahova pozicija određena ili Mu je negirana.

Ispravan stav jeste da je neispravno bezuvjetno određivanje pravca Allahu, bilo negacijom, bilo potvrđivanjem - već je potreban *tefsil* (detaljno pojašnjenje):

(1) Ako se misli na '**poziciju niskosti**' - onda se to odbija i to je nemoguće pripisati Allahu, jer je On Sebe, a i svoja Svojstva opisao sa ***uluvom*** (Uzvišenošću).

(2) Ako se misli na '**poziciju *uluva* (Uzvišenosti) sa tim da On bude obuhvaćen**' - onda se i ovo takođe odbija i nemoguće je to pripisati Allahu. On je Najveći i Najplemenitiji da bi se obuhvatio nečim od njegovih stvorenja. Kako to da bude tako kada Njegov Kursijj obuhvata čitava nebesa i Zemlju[37]?

وَمَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ وَٱلْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ وَٱلسَّمَـٰوَٰتُ مَطْوِيَّـٰتٌۢ بِيَمِينِهِۦ ۚ سُبْحَـٰنَهُۥ وَتَعَـٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

"Oni nisu veličali Allaha onako kako Ga treba veličati; a čitava će Zemlja na Sudnjem danu u šaci Njegovoj biti, a nebesa će u desnici Njegovoj smotana ostati. Čist je On i Uzvišen iznad onih koje Njemu smatraju ravnim!" (Prijevod značenja, Ez-Zumer, 67)

(3) Ako je ono što se namjerava '**pozicija (pravac) *uluva* (Uzvišenosti) kako to dolikuje Njegovoj veličini i**

---

[37] Kao što stoji u ajetu:

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ﴿٢٥٥﴾

"..Njegova Kursija obuhvaća i nebesa i Zemlju.." (Prijevod značenja, El-Bekare, 255). (Op.prev.)

veličanstvenosti, bez toga da se On obuhvati' - onda je ovo istina i potvrđuje se Allahu.

Šejh, Ebu Muhammed Abdul Kadir el-Džejlani, kaže u njegovoj knjizi *El-Gunijja*:

وهو سبحانه بجهة العلو مستو على العرش، محتو على الملك

'I On, subhanehu, je u pravcu *uluva*, uzvišen je iznad Arša, obuhvata kompletnu vlast'. [38]

Ako neko upita:

'Ako vi negirate da neko od stvorenja Njega može obuhvatiti, onda, šta je odgovor na činjenicu da je Allah na nebesima kao što je On potvrdio to za Sebe u Svojoj Knjizi i na jeziku Poslanika ﷺ, i na čemu su se muslimani složili?'

Odgovor ovome je:

Činjenica da je Allah na nebesima ne povlači nužno da nebesa obuhvataju i okružuju Njega. Ko god kaže tako - zalutao je ako to kaže od sebe; takav je lažov ili je pogriješio ako takav opis pripisuje nekom drugom.

Ko god je svjestan Allahove veličine i da On obuhvata sve i da će On zgrabiti čitavu zemlju na Sudnjem danu i da će smotati zemlju kao što se zamota svitak; ko god ovo zna, onda je takvom nemoguće pomisliti da nešto od Njegovih stvorenja obuhvata ili okružuje Njega.

Shvativši ovo, činjenica '**da je Allah *fi* (na) nebesima**' je uzeta iz dva značenja:

Prvo: Ono što je namjeravano po pitanju nebesa jeste *uluv*, u značenju: najvisočije i najuzvišenije pozicije.

Čak šta više, činjenica da nebesa (*es-sema*) može značiti *uluv* jeste potvrđeno u Kur'anu. Allah ﷻ, kaže:

---

[38] Pogledaj El-Gunijja li-talibi tarik el-hakk fi marife el-adab eš-šarih, strana 94.

وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً ﴿١١﴾

"...i s neba vam kišu spustio.." (Prijevod značenja, El-Enfal, 11)

U značenju: odozgo, a ne bukvalno iz nebesa, jer se kiša spušta iz oblaka.

Drugo: Da je za značenje *fi* (u) uzeto značenje *'ala* (na, iznad) čineći time značenje: '**Allah je iznad nebesa**'.

I takođe je *fi* (u) došlo u značenju: *'ala* (na, iznad), na mnogo mjesta u Kur'anu i drugim tekstovima. Allah ﷻ, kaže:

فَسِيحُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ ﴿٢﴾

"Putujte fi zemlji..." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 2)

U značenju: Putujte **na** zemlji, a ne **u** zemlji.

DESETO POGLAVLJE

PRVI DIO

ALLAHOV ISTIVA (UZDIZANJE) IZNAD ARŠA

Riječ *istiva* se u jeziku koristi za različita značenja, a sva ta značenja su u smislu 'kompletnosti' ili 'završetka'.

U Kur'anu se koristi na tri različita načina:

1. **Da se riječ upotrijebi samostalno**: kao u ajetu:

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسْتَوَىٰٓ ﴿١٤﴾

"I kad se on opasa snagom i stasa (Isteva).." (Prijevod značenja, El-Kasas, 14)

U značenju: postade kompletan, odraste/stasa.

2. **Da se upotrijebi zajedno sa česticom إلى** (*ila* - ka, prema): kao u ajetu:

ثُمَّ ٱسْتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ ﴿٢٩﴾

"..zatim se Isteva ila (uzdigao prema) nebu.." (Prijevod značenja, El-Bekare, 29)

U značenju: namjere uz potpunu želju.

3. **Da se upotrijebi zajedno sa česticom على** (*'ala* – na, iznad): kao u ajetu:

لِتَسْتَوُۥا عَلَىٰ ظُهُورِهِۦ ﴿١٣﴾

"Litestevu 'ala (da se uspenjete na) njihova leđa .." (Prijevod značenja, Ez-Zuhruf, 13)

U značenju: podignuti na njih, uspeti se.

Tako je značenje Allahovog *istiva* iznad Arša: 'Uzdizanje iznad arša i smještanje nad njim u smislu kako to dolikuje Njemu, Veličanstvenom i Uzvišenom'.

To je jedno od *sifata fi'lijje* (Allahova svojstava djela) koje je dokazano u:

1- Kur'anu,

2- sunnetu i

3- konsenzusu.

(1) **Od Kur'anskih dokaza** su Allahove ﷻ, riječi:

ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ ۝٥

"Svemilosni, Koji se iznad Arša uzvisio." (Prijevod značenja, Taha, 5)

(2) **Od dokaza iz sunneta** jeste ono što je zabilježio El-Hilal u svojoj knjizi *Es-Sunne*, sa vjerodostojnim lancem prenosilaca prema šartovima (uslovima) Buharije, gdje je Ebu Katade en-Nu'man rekao:

'Čuo sam Allahovog Poslanika ﷺ, da kaže:

لما فرغ الله من خلقه استوى على عرشه

'Kada je Allah završio sa stvaranjem svojih stvorenja, On se isteva 'ala (uzvisio iznad) Arša'.[39]

Šejh, Abdul Kadir el-Džejlani, kaže:

إنه مذكور في كل كتاب أنزله الله على كل نبي

'Ovo je zabilježeno u svim knjigama koje je Allah objavio Poslanicima, ﷺ.'[40]

(3) **Ehli sunnet se jednoglasno** slaže na vjerovanju da je Allah iznad Arša i nijedan od njih nikada nije rekao suprotno. Nemoguće je da iko prenese nešto tako od njih, niti takav govor, niti u tome značenju.

---

[39] Ibn Kajjim spominje u Idžtimaul džujušil islamije (str. 34). Ez-Zehebi kaže: 'Njegovi prenosioci su povjerljivi'. Šejh Albani se složio na ovome u Muhtesar el-uluv (str. 38).

[40] Gunijja (str. 96).

Jedan čovjek je rekao imamu Maliku:

'Ooo Ebu Abdullah:

ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ ۝

"Svemilosni, Koji se iznad Arša uzvisio." (Prijevod značenja, Taha, 5)

Pa, kako se to Allah uzvisio?

Imama Malik spusti svoju glavu sve dok nije počeo da se znoji, pa reče:

الاستواء غير مجهول، والكيف غير معقول، والإيمان به واجب، والسؤال عنه بدعة، وما أراك إلا مبتدعاً

'Istiva (uzdizanje) je poznato, kakvoća nije poznata, vjerovanje u to je vadžib (obaveza), a pitanje o kakvoći toga je novotarija i ja vidim da si ti novotar!'

Nakon odgovora naredi da se ovaj koji je ovo upitao izbaci napolje.[41]

Slično ovome je zabilježeno i od Rabbie ibn AbdurRahmana, šejha imama Malika.[42]

Njegova (Malikova) izjava: **'Istiva (uzdizanje) je poznato..'** znači da je poznato u arapskom jeziku; a to znači: 'Uzdignuti se iznad, zaposjesti'.

Njegova (Malikova) izjava: **'..kakvoća nije poznata..'** znači da mi ne možemo sa našim razumom da opišemo kakvoću Allahovog *istiva* (uzdizanja) iznad Njegovog Arša. Jedini način bi bio preko objave, a u objavi nije zabilježena kakvoća toga. Pa, kada oboje, i razum i objava, ne ukazuju na kakvoću - onda je potrebno da se suzdržimo od govora o tome.

---

[41] Pogledaj Sijeru 'alamu nubela, (8/100-101), El-Esmai ves-sifat od Bejhekija (str. 515) i El-Hafiz (Ibn Hadžer) ga smatra prihvatljivim u Fethul-bariju (13/407).

[42] Pogledaj El-Esmai ves-sifat (str 516).

Njegova (Malikova) izjava: '**..vjerovanje u to je vadžib..**' znači da je vadžib (obaveza) vjerovati da je Allah iznad Svoga Arša onako kako to Njemu dolikuje, jer je Allah to Sam Sebi potvrdio, zato je vjerovanje u to i iman u to vadžib (obaveza).

Njegova (Malikova) izjava: '**..a pitanje o kakvoći toga je novotarija..**' znači da je pitanje o kakvoći *istiva* (Allahovog uzdizanja) novotarija, jer nije bila poznata u vrijeme Allahovog Poslanika ﷺ, i njegovih ashaba, ❁.

Ova izjava, koju je imam Malik spomenuo po pitanju Allahovog *istiva* (uzdizanja), jeste presudna mjera (važeća je) za sva Allahova Svojstva koja je On spomenuo u Svojoj Knjizi ili na jeziku Svoga Poslanika ﷺ. To jest: njihova značenja su nam poznata, iako njihova kakvoća nije poznata, jer nas je Allah obavijestio o njima, ali nas nije obavijestio o njihovoj kakvoći[43].

U dodatku, govor o Allahovim svojstvima jeste forma govora o Allahovom Biću. Pa, onako kako potvrđujemo Allahovo Biće bez *tekjifa* (ulaženja u kakvoću), tako isto potvrđujemo Njegova svojstva bez *tekjifa*.

Neki učenjaci su govorili da ukoliko budeš upitan od strane džehmijje:

'Allah se spušta na dunjalučko nebo, pa kako se onda to spušta?'

Odgovori: "Allah nas je obavijestio da se spušta, ali nas nije obavijestio kako!"

Drugi način odgovora kada te upita džehmijja o bilo kojem Allahovom svojstvu:

'Kakvo je to svojstvo?'

Odgovori: "A kakav je Allah?" – ovo (mu tako kažeš), jer je nemoguće shavatiti i dokučiti kakav je Allah. Tako ćeš mu reći, da

---

[43] Pogledaj pojašnjenja načina kako se 'kakvoća' ikako može saznati.

ako *tekjif* nije moguć po pitanju Allaha, onda nije ni po pitanju Njegovih svojstava, jer su svojstva dio onoga što se opisuje!

Ako bi neko rekao:

'Ako je značenje Allahovog *istiva* (uzdizanja) iznad Njegovog Arša to da se On uzdigao iznad Arša, onda to znači da je On: ili veći od Arša, ili manji od njega ili da su jednaki. Jer ovo znači da On mora imati *džism* (tijelo), a to je nemoguće!'

Odgovor ovome bi bio, bez sumnje, da je Allah veći od Arša i veći od bilo čega. Ali, ovo ne ukazuje na bilo koji od neispravnih zaključaka od kojih je Allah čist.

Što se tiče toga da je nemoguće da Allah ima *džism* (tijelo), onda se mora znati da je govor o *džismu* (tijelu) i pripisivanje tijela Allahu, bilo da se negira ili potvrđuje – novotarija, i to nije preneseno u Kur'anu, sunnetu ili u izjavama selefa. To je širok pojam koji traži *tefsil* (detaljno pojašnjenje):

(1) Ako se sa '*džism*' misli na nešto sačinjeno, čiji djelovi su potrebni i podržavaju jedan drugog - onda je to odbačeno od Allaha, Večnog, Samoodržavajućeg i Onog koji ne zavisi od nikoga.

(2) Ako se sa '*džism*' misli na Njega bivajući Samoopstojeći i opisuje ono što samo Njemu dolikuje - onda to nije odbačeno od Allaha, jer Allah nikog nije potreban i opisan je Svojstvima savršenstva kako Mu dolikuje.

Ipak, pošto riječ '*džism*' može uključivati ispravno, a takođe i neispravno značenje kada se veže za Allaha pripisujući to Allahu, bilo da se apsolutno zanegira ili potvrdi – to nije dozvoljeno.

Ovo je jedna izjava koju novotari koriste da bi došli do zaključka negacije onoga što je Allah potvrdio za Sebe od savršenih svojstava. A dvije su vrste ovakvog zaključivanja:

1. **Ispravno zaključivanje** koje nije kontradiktorno savršenosti, što je bezuvjetno vezano za Allaha. Ovo je ispravno i potrebno je to pojasniti i objasniti da se to Allahu ne negira.

2. **Pogrešno zaključivanje** je ono koje je kontradiktorno savršenosti vezanoj za Allaha. Ovo je neispravno i obaveza je to odbiti i pojasniti da nije prikladno shvatanje Kur'ana i sunneta, jer su Kur'an i sunnet ispravni kao i njihova značenja. I nije nikada moguće da istina bude shvaćena u značenju koje je neispravno.

Ako se kaže:

'Ako pojasniš Allahov *istiva* (uzdizanje) iznad Njegovog Arša kao Njegovo uzdizanje iznad njega, onda to daje utisak da je On potreban da podigne Sebe ili da podupre Sebe!?'

Odgovor je da: Svako ko je svjestan Allahove veličine, savršenosti Njegove Moći, Njegove Snage i neovisnosti od bilo koga, onda mu neće pasti na pamet da Allahu treba Arš da bi ga Arš podržao. Kako to da bude tako kad Arš i sve što je stvoreno ovisi od Allaha i izlaže se Njemu? Nema podrške niti održavanja, osim od Njega.

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ ۚ ﴿٢٥﴾

"I jedan od znakova Njegovih je i to što nebo i Zemlja postoje voljom Njegovom.." (Prijevod značenja, Er-Rum, 25)

Ako se upita:

'Da li je dozvoljeno da se Allahov *istiva* iznad Arša pojasni u značenju *istila* (da je Allah njime zagospodario), kao što *mu'atile* pojašnjavaju u njihovom pokušaju da izbjegnu 'pogrešno shvatanje'?'

Odgovor bi bio:

To nije dozvoljeno, i to zbog sljedećih razloga:

Prvi: Ako je ovakav način shvatanja ispravan, onda to ne sprječava pojašnjavanje *istiva* sa njegovim realnim, stvarnim značenjem. A ako je to neispravno, onda nije moguće da to bude odgovarajuća vrsta shvatanja uzetog iz Kur'ana i sunneta. Ko god misli da su oni obavezno zasnovani na nečem drugom mimo njih (tj. Kur'ana i sunneta), onda je on zalutao.

Drugi: Pojašnjavanje toga u značenju *istila* (zagospodariti) je zasnovano na osnovu neispravnog shvatanja. Nije moguće, jer je suprotno *idžma'u* (konsenzusu) selefa, i zbog toga nije dozvoljeno da se kaže:

'إن الله مستوٍ على الأرض' - Allahov *istiva* na zemlji', i druge slične izjave od kojih je Allah čist.

Kada bi bilo da je On *istila* (zagospodario) Aršom, onda bi to značilo da Allah, prije toga, nije bio u toj poziciji kada je stvarao nebesa i zemlju.

Treći: Tumačenje *istiva* u značenju *istila* nije poznato u arapskom jeziku. To je laž, a Kur'an je objavljen na jeziku Arapa, te zbog toga nije moguće da to tumačimo u značenju kakvo arapima u njihovom jeziku nije poznato.

Četvrti: Oni koji *istiva* tumače kao *istila* smatraju da je to metaforički govor; međutim, metaforička značenja nisu prihvaćena, osim uz ispunjenje četiri *šarta* (uslova):

1. Jasan dokaz koji poziva da se ta izjava uzme metaforički, a ne njegovo stvarno, realno značenje.

2. Da je moguće metaforičko značenje zasnovano na jeziku.

3. Da je moguće metaforičko značenje u određenom kontekstu. Mogućnost općenitog metaforičkog značenja ne znači da je to prihvaćeno u svakom kontekstu. Suprotan kontekst određenog značenja i okolnosti mogu spriječiti neka značenja koja se podrazumjevaju ako se uzme općenito.

4. Dokaz koji ukazuje na metaforičko značenje mora biti iznijet i pojašnjen. Ovo je zato što značenje može biti i stvarno-činjenično, a ne metaforičko, i da se prije uzme kao vanjštinsko-stvarno značenje. Zato, obaveza je iznijeti dokaz koji ukazuje na prvo ili drugo – a Allah najbolje zna.

DESETO POGLAVLJE

DRUGI DIO

ARŠ (PRIJESTO)

Riječ ***arš*** u arapskom jeziku znači 'kraljevski prijesto'. - Allah ﷻ, kaže o Jusufu ﷺ:

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى ٱلْعَرْشِ ﴿١٠٠﴾

"..I on roditelje svoje postavi na arš (prijesto).." (Prijevod značenja, Jusuf, 100)

I kaže o kraljici Sabe:

وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

"..a ima I veličanstveni arš (prijesto)" (Prijevod značenja, En-Neml, 23)

A što se tiče Arša (Prijestola) Najmilostivijeg, iznad čega se On *istiva* (uzdigao), to je veliki prijesto koji se proteže iznad svih stvorenja. Najvisočiji je i najveći od njih, kao što je rečeno u hadisu Ebu Zerra ﷺ, u kojem je Poslanik ﷺ, rekao:

ما السماوات السبع، والأرضون السبع عند الكرسي إلا آحلقة ملقة في أرض فلاة، وإن فضل العرش على الكرسي آفضل الفلاةعلى تللك الحلقة.

'Sedam nebesa i sedam zemalja u poređenju sa Kursijom su samo kao prsten bačen u pustinju. I uistinu, Arš u poređenju sa Kursijom je kao pustinja u poređenju sa prstenom' [44]

Autor, šejhul-islam, Ibn Tejmijje, kaže u djelu '*Er-risala el-Aršija*':

---

[44] Zabilježio Ibn Hibban (str. 94 u El-Mevarid) i Ebu Nuajm u El-Hilje (1/167) i u El-Esma' (2/569, 649). Takođe je zabilježio Ibn Merdevej kao što stoji u Tefsiru Ibn Kesira (1/310-311). Hafiz Ibn Hadžer kaže u Fethul-bariju: 'Ibn Hibban ga smatra sahihom (vjerodostojnim) i podržava ga lanac od Mudžahida – Se'id Ibn Mensur ga je zabilježio u Tefsiru sa sahih lancem od njega'.

'Hadis ima različite lance prenosioca. Ebu Hatim ga bilježi, kao i Ibn Hibban u svom *Sahihu*, Ahmed u *Musnedu*, i dr.'

Riječ ***kursij*** u jeziku znači: 'Stolica, nešto na čemu se sjedi'. A što se tiče *Kursija* kojeg Allah pripisuje Sebi, to je: 'mjesto Allahova dva stopala'.

Ibn Abbas ﷺ, kaže:

الكرسي موضع القدمين، والعرش لا يقدر قدره إلا الله عزّ وجل

'Kursij je mjesto dva stopala, a Arš... niko ne može obuhvatiti njegovu veličinu, osim Allah, Moćni i Plemeniti'

Hakim ga bilježi u *Mustedreku* i kaže:

'(Hadis je) u redu prema uslovima dvojice šejhova (Buharije i Muslima). Zabilježen je i kao *merfu* predaja, ali je ustvari *mevkuf*'.

Ovo značenje koje spominje Ibn Abbas ﷺ, vezano za Kursij, je dobro poznato ehli sunnetu. To je sačuvano od njega i zapamćeno.

A ono što je preneseno od njega da to (Kursij) znači: 'Znanje' - onda to nije nešto što je sačuvano, i nije zapamćeno ni od koga. Tako, ono što je preneseno od El-Hasana da je rekao da je Arš, to je slabo i nije vjerodostojno, kao što kaže Ibn Kesir.[45]

[45] U njegovom Tefsiru (1/311).

JEDANAESTO POGLAVLJE

ALLAHOV MA'IJJE (PRISUSTVO SA STVORENJIMA)

Allah je potvrdio u Svojoj Knjizi i na jeziku Svoga Poslanika ﷺ, da je On *ma'* (sa) Svojim stvorenjima.

Od dokaza iz Kur'ana su Allahove riječi:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

"..On je sa vama gdje god bili, i sve što radite Allah vidi.." (Prijevod značenja, El-Hadid, 4)

وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ

"..jer je Allah sa vjernicima." (Prijevod značenja, El-Enfal, 19)

قَالَ لَا تَخَافَا ۖ إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَىٰ

"Ne bojte se!", reče On. "Ja sam sa vama, Ja sve čujem i vidim." (Prijevod značenja, Taha, 46)

Od dokaza iz sunneta su riječi Poslanika, ﷺ:

أفضل الأيمان أن تعلم أن الله معك حيثما آنت

'Najbolji iman je da znas da je Allah s tobom gdje god bio' [46]

I govor Poslanika, ﷺ, kada je rekao svome drugu, Ebu Bekru ؓ, kada su bili u pećini:

لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

"..Ne brini, Allah je sa nama..! " (Prijevod značenja, Et-Tevba, 40)

Selefi od ummeta su se jednoglasno složili na tome bez razilaženja, kao i imami.

---

[46] Zabilježio Et-Taberani u El-Kebiru i El-Evsatu, kao što stoji u Mu'džemuz zavaidu (1/60), i El-Bejheki u El-Esmai ves-sifat (907), i Ebu Nuajm u El-Hilje(6/124).

Ma'ijje ili prisustvo se u jeziku koristi u značenju: 'pratnja' ili 'društvo'.

Bilo kako bilo, njeno značenje se razlikuje zavisno od onoga čemu se pripisuje i u kakvom kontekstu i okolnostima je upotrijebljeno:

(1) Nekada može značiti '**pomiješati**' kao što se kaže: 'Pomiješao sam vodu ma' (sa) mlijekom'.

(2) Nekada može značiti '**prijetnja**' ili '**upozorenje**' kao što se kaže da bi se disciplinovao kriminalac: 'Idi, ali ja sam ma' (sa) tobom'.

(3) Nekada može značiti '**pobjeda**' ili '**pomoć**' kao što se kaže onome koji traži pomoć: 'Ja sam ma' (sa) tobom'. - I slično ovome.

Njegovo značenje je različito ovisno čemu je svojstveno i kontekstu u kojem se koristi.

Često se riječ slaže sa njenim originalnim značenjem, međutim razlikuje se svojim pravilom (propisom) i šta nužno povlači od onog našta asocira svojim kontekstom.

Kada shvatimo ovo, postaje jasno da se izraz *ma'ijje*, kada se on veže za Allaha, uzima u njenom stvarnom, a ne u metaforičkom značenju. Ipak, Allahovo prisustvo sa Njegovim stvorenjima jeste onako kako to Njemu dolikuje, i nije nikako poput bivanja stvorenja sa drugim stvorenjem. Čak šta više, uzvišenije je i savršenije i nije poput *ma'ijja* stvorenja sa stvorenjem.

Neki od selefa su *ma'ijje*, tj. Allahovo prisustvo sa Njegovim stvorenjima, objasnili da znači: 'On je sa Svojim *znanjem* o njima'. Ovo je samo pojašnjenje šta *ma'ijje* uključuje.

Razlog ovakvog njihovog pojašnjenja jeste da bi pobili *džehmijje* koji kažu da je Allah svugdje sa Svojim Bićem. Oni (džehmijje) koriste dokaze iz tekstova *ma'ijja* da podrže svoje zabludjelo tumačenje. Zato su selefi pojasnili da nije ono što se želi sa *ma'ijjom* to da je Allah sa Svojim Bićem svugdje. To je nemoguće s tačke razuma i vjerozakona, jer je oprečno Njegovom *uluvu* (uzvišenosti) i

to podrazumijeva da Njegova stvorenja obuhvataju i okružuju Njega – a to je nemoguće!

KATEGORIJE ALLAHOVOG MA'IJJA (PRISUSTVA) SA NJEGOVIM STVORENJIMA

Ma'ijja (prisustva) Allaha sa Njegovim stvorenjima je dvije vrste:

1. Opšti ma'ijje i
2. Posebni ma'ijje.

(1) **Što se tiče opšteg *ma'ijja*** – on obuhvata sva stvorenja, i vjernike i nevjernike, pravedne i grješne, sa: Njegovim znanjem, snagom, uređivanjem stvari, vlašću i drugim stvarima od *rububijjeta* (Gospodarstva). - Ova vrsta *ma'ijja* obavezuje onome koji vjeruje u nju, potpunu svijest da ga Allah motri. Za ovo je Poslanik, ﷺ, rekao:

أفضل الإيمان أن تعلم أن الله معك حيثما آنت.

'Najbolji iman je da znas da je Allah s tobom gdje god bio'.[47]

Neki primjeri opšteg *ma'ijja* jesu riječi Allaha ﷻ:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

"..On je sa vama gdje god bili, i sve što radite Allah vidi.." (Prijevod značenja, El-Hadid, 4)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۖ مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَٰثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا۟ ﴿٧﴾

"Zar ne znaš da Allah zna sve što je na nebesima i što je na Zemlji? Nema tajnih razgovora među trojicom, a da On nije četvrti, ni kad ih je manje, ni kad ih je više a da On nije sa njima gdje god oni bili.." (Prijevod značenja, El-Mudžadele, 7)

---

[47] Govor o ovome hadisu je prethodio u fusnoti 46.

(2) **A što se tiče posebnog *ma'ijja*** – ono se odnosi na Allahovo davanje pobjede ili pomoći nekome - ovo je specifično za one koji to zaslužе od poslanika i njihovih sljedbenika. - Ova vrsta *ma'ijja* prisiljava onoga koji vjeruje na održavanje konstantne postojanosti i snage.

Neki primjeri ove posebne vrste *ma'ijja* su Allahove riječi:

وَأَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

"..jer je Allah sa mu'minima (vjernicima)." (Prijevod značenja, El-Enfal, 19)

إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

"Allah je zaista sa onima koji se Allaha boje i onima koji dobra djela čine .." (Prijevod značenja, En-Nahl, 128)

I Njegovo obraćanje Musau i Harunu ﷺ:

قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ﴿٤٦﴾

"Ne bojte se!", reče On. "Ja sam sa vama, Ja sve čujem i vidim." (Prijevod značenja, Taha, 46)

I Njegove riječi povodom Svoga Poslanika ﷺ:

لَا تَحْزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا ۖ ﴿٤٠﴾

"..Ne brini, Allah je sa nama!.." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 40)

Ako neko upita:

'Je li Allahov *ma'ijje* od *sifata zatijje* (Allahovih svojstava Bića) ili od *sifata fi'lijje* (svojstava Njegovih djela)?

- Odgovor je taj da je općenita vrsta *ma'ijja* od *sifata zatijje*, jer je to svojstvo konstantno i zauvijek pri Njemu. A što se tiče posebne vrste *ma'ijja*, to je od *sifata fi'lijje*, jer je u skladu sa uslovima: ako se uslovi ispune, onda se potvrđuje, a u suprotnom ne.

DVANAESTO POGLAVLJE

SPAJANJE IZMEĐU TEKSTOVA ALLAHOVOG ULUVA SA NJEGOVIM BIĆEM I NJEGOVOG MA'IJJA

Prije nego pojasnimo kako se spaja između ovo dvoje, najprije bih htio da upoznamo vrijedno pravilo na koje je autor, šejhul-islam, Ibn Tejmijje, ukazao u svome djelu *El-Akl ven-nakl* (1/43-44). - U zaključku djela stoji:

'Ako bi se reklo da postoji kontradiktornost između dva dokaza, onda su ili oba dokaza sigurni i ubjeđujući ili su zasnovani na pretpostavci, ili je jedan siguran, a drugi zasnovan na pretpostavci. Pa, tako da ih je tri vrste:

1. **Oba dokaza su sigurni:** To su dva dokaza koje razum pozitivno potvrđuje u onome šta dokazuju. Zbog toga je bilo koji tip kontradiktornosti nemoguć, jer ovo znači nešto od sljedećeg:

1. Jedan od dokaza mora biti odbačen, a to je nemoguće, jer svaki siguran dokaz mora biti potvrđen;

2. Ili, to znači da moramo potvrditi oba dokaza, s tim što ćemo vjerovati da među njima postoji kontradiktornost, a to je također nemoguće, jer bi to značilo kombinaciju dvije naizgled različite stvari. Pa tako, pretpostavka da su oni kontradiktorni:

(a) ili znači da i jedan i drugi nisu sigurni i vjerodostojni dokazi;

(b)ili da tu u suštini ne postoji kontradiktornost u svemu između njih, zato što je jedan od njih uzet iz određene perspektive, a drugi iz druge perspektive.

(c) I naravno, ako je jedan od njih derogiran i zbog toga nije uzet, jer dokaz zasnovan na onome što je derogirano nije podržavajući, s tim što nema kontradiktornosti između derogiranih dokaza.

2. **Oba dokaza su zasnovani na pretpostavci:** Ili su dokazi samo pretpostavljeni zasnivajući to na tome kao dokazu, ili su zasnovani na njihovoj autentičnosti. U tome slučaju, izdvaja se ispravniji dokaz i daje mu se prednost.

3. **Jedan od dokaza je siguran, a drugi pretpostavljen:** U tome slučaju, sigurnom i pozitivnom uspostavljenom dokazu se daje prvenstvo, jer ono što je sigurno se nikad ne odbacuje zbog puko pretpostavljenog.

Ako je ovo jasno, onda kažemo da nema sumnje da se tekstom uspostavlja i potvrđuje Allahov *uluv* (uzvišenost), bivajući Svojim Bićem iznad Svojih stvorenja uz činjenicu da je On, takođe, sa njima. Svi ti dokazi su sigurni i pozitivno uspostavljeni u svome dokazivanju i vjerodostojnosti. Allah čak spaja to dvoje u Svom govoru:

هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

"On je Onaj Koji je i nebesa i Zemlju za šest dana stvorio, a zatim se nad Aršom uzvisio: On zna šta u zemlju ulazi i šta iz nje izlazi i šta s neba silazi i šta se prema njemu diže, On je s vama gdje god bili, i sve što radite Allah vidi." (Prijevod značenja, El-Hadid, 4)

U ovome ajetu Allah potvrđuje Svoj *istiva* (uzdizanje) iznad Arša, koji je najuzvišenijih od stvorenja. I On, takođe, potvrđuje da je On sa nama. Ovdje nema kontradiktornosti, jer je moguće spajanje (kombinovanje) između to dvoje.

RAZLOZI MOGUĆEG SPAJANJA (KOMBINOVANJA) IZMEĐU OVO DVOJE

Prvo: Tekst sam po sebi kombinuje to dvoje, pa je tako kombinovanje između ovo dvoje definitivno muguće, jer tekst neće dokazati nešto što je nemoguće. A ko god tako misli (tj., da je

nemoguće), onda griješi i mora ponovo razmisliti, tražeći Allahovu pomoć i tražeći od Njega uputu i uspjeh ulažući najviši napor u saznavanju istine. Pa, ako mu tada istina postane jasna, onda neka veliča i neka se zahvali Allahu na tome, u suprotnom, ovu stvar treba povjeriti Onome koji najbolje zna, rekavši: 'Mi u to vjerujemo, sve je to od Našeg Gospodara[48]. Uzvišen si Ti; mi nemamo znanja, osim ono što si nas ti podučio. Uistinu, ti si Onaj Najznaniji, Mudri'[49].

Drugo: Nema kontradiktornosti između značenja *uluva* (uzvišenosti iznad stvorenja) i *ma'ijja* (prisustva sa stvorenjima). Za *ma'ijje* ne važi da je On pomiješan među njima ili u njihovom mjestu, kao što je prije pojašnjeno.

Moguće je da nešto bude samo po sebi iznad, a da bude opisano kao da je negdje drugo, kao što je u govoru: 'Mi smo putovali, a Mjesec je bio sa nama' - iako je mjesec bio na nebu. Ovo ne podrazumijeva kontradiktornost, niti u izražavanju, niti u značenju, jer onaj kome se govori razumije značenje *ma'ijja* u ovoj rečenici; on zna da to ne znači da je Mjesec baš bio na zemlji. - Pa tako, ako je dozvoljeno (tj. moguće) da se spoje *uluv* i *ma'ijje* u odnosu na stvorenje, onda je još preče u odnosu na Stvoritelja.

Treće: Čak i da postoji kontradiktornost između *uluva* i *ma'ijja* u odnosu na stvorenja, onda to obavezno ne znači i u odnosu na Stvoritelja. Ovo je zato što ne postoji ništa slično Allahu u bilo

---

[48] Kao što se kaže u ajetu:

وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ﴿٧﴾

"..Oni, pak, koji su u znanost upućeni kažu: "Mi u to vjerujemo; sve je to od našega Gospodara!.." (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7) (Op.prev.)

[49] Kao što se kaže u ajetu:

وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ وَٱدْعُوا۟ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ
إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾

"Subhanallah!", rekoše oni, "mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio! Samo si Ti Znalac Mudri." (Prijevod značenja, El-Bekare, 32) (Op.prev)

kojem Njegovom svojstvu. Zato se za Njegov *ma'ijje* ne presuđuje u poređenju sa *ma'ijjom* stvorenja.

Čak šta više, Njegovo bivanje sa stvorenjima ne daje utisak da je On među njima ili na istom tom mjestu gdje su oni, jer je On lično visoko iznad. Ništa od Njegovih stvorenja neće nikad obuhvatiti ili okružiti Njega, dok On obuhvata sve.

Imajući ove tačke na umu, čak je moguće spojiti (kombinovati) između primjera koji su potvrđeni za Allaha ﷻ, da je On daleko iznad, uprkos tome da je i ispred onoga koji klanja[50].

Kažemo da je kombinovanje između njih s više aspekata:

Prvo: Šerijatski tekstovi spajaju (kombinuju) između to dvoje i to nikad neće uključivati nešto što je nemoguće.

Drugo: Ovdje nema kontradiktornosti između *uluva* i bivanja ispred (klanjača). Moguće je za nešto da bude visoko gore iznad nečega, dok je takođe i ispred toga, jer to ne obavezuje da je fizički zatvoren tu u istoj blizini. Zar nije moguće da čovjek gleda u Sunce i kaže: 'Nalazi mi se ispred lica' - dok je (Sunce) ustvari na nebu? Opet, ovo se ne smatra kontradiktornošću, niti u izražavanju, niti u značenju. - Zato, ako je ovo dozvoljeno za nas, u odnosu na stvorenja, onda je još više dozvoljeno (i moguće) za Stvoritelja.

Treće: Kao što je već spomenuto, čak i da postoji kontradiktornost između *uluva* i nečijeg bivanja ispred nečeg drugog u odnosu na stvorenja, onda to ne znači da je to isto i po pitanju Stvoritelja, jer ništa nije slično Allahu ili nekom od Njegovih svojstava. - S toga, Njegovo bivanje ispred onoga koji klanja ne znači da je On Svojim Bićem na istom mjestu ili pored zida spram kojeg je klanjač okrenut. Ovo nije tako, jer je On visoko iznad i ništa od Njegovih stvorenja neće nikad obuhvatiti ili okružiti Njega, dok On obuhvata sve.

---

[50] Kao što se kaže u hadisu kojeg bilježi Buharija (401): "**Kada neko od vas klanja, neka nikako ne pljuje ispred sebe, jer, u namazu, Allah je ispred njega**". (Op.prev.)

TRINAESTO POGLAVLJE

PRVI DIO

ALLAHOV NUZUL (SPUŠTANJE) NA DUNJALUČKO NEBO

Zabilježeno je u dvije vjerodostojne zbirke (tj. kod Buharije i Muslima) da je Ebu Hurejre, ﷺ, prenio od Poslanika ﷺ, da kaže:

ينزل ربنا إلى السماء الدنيا حين يبقى ثلث الليل الاخر، فيقول :من يدعوني فأستجيب له، من يسألني فأعطيه، من يستغفرني فأغفر له؟

'Spušta se Gospodar na dunjalučko nebo u zadnjoj trećini noći, govoreći: 'Ko Mi dovi da mu se odazovem? Ko traži da mu dam? Ko traži oprost da mu oprostim?" [51]

Oko dvadeset osam različitih ashaba ﷺ, prenosi ovaj hadis od Poslanika ﷺ, i ehli sunnet se ujedinio na njegovom prihvatanju.

Allahov *nuzul* (spuštanje) na dunjalučko nebo jeste od *sifata fi'lijje* (Njegovih svojstava od djela) koja su povezana sa Njegovom voljom i mudrošću. To je stvarno spuštanje onako kako to dolikuje Njegovom dostojanstvu i veličini.

I nije dozvoljeno činiti *tahrif* (mijenjanje) u značenju: 'spuštanje Njegove naredbe', ili: 'spuštanje Njegove milosti', ili: 'spuštanje nekog od Njegovih meleka', ili bilo kakvo drugo neispravno tumačenje. - To je potpuno neispravno zbog sljedećih razloga:

Prvi: To je oprečno i kontradiktorno vanjštinskom značenju hadisa. - Poslanik ﷺ, je ovo spuštanje pripisao direktno Allahu, i osnovni princip jeste da se nešto pripisuje nekome samo onda kada stvarno to čini ili je uzrok da se to dogodi. S toga, pripisivanje ovoga nekome ili nečemu drugom bi bio *tahrif* (mijenjanje) i oprečno je osnovnom principu.

---

[51] Zabilježili Buharija (1145) i Muslim (758).

Drugi: Takvo (pogrešno) tumačenje bi ukazivalo da nešto od riječi nedostaje, a osnovni princip je da ništa nije izostavljeno.

Treći: Spuštanje Njegove naredbe ili milosti nije specifično samo za ovaj dio noći. Čak šta više, Njegova naredba i milost su konstantni u spuštanju u svakom vremenu.

Ako bi se tada reklo da to znači da je to 'posebna naredba', ili 'posebna milost', a to se obavezno ne spušta u svako vrijeme. - Odgovor na ovakvu izjavu je taj da ako je ovakva pretpostavka i tumačenje ispravno, šta bi onda značilo to da je zadnja destinacija prilikom spuštanja 'dunjalučko nebo' – zašto se tu završava? - Pa, kakva je to korist za nas, ako se milost spušta samo do neba do kojeg nas je Poslanik ﷺ, obavijestio da dolazi?

Četvrti: Hadis ukazuje da ono što se spušta kaže: '*Ko Mi dovi da mu se odazovem? Ko traži da mu dam? Ko traži oprost da mu oprostim?*'. - A niko ne može reći nešto ovako, osim Allah.

TRINAESTO POGLAVLJE

DRUGI DIO

SPAJANJE IZMEĐU TEKSTOVA ALLAHOVOG ULUVA SA NJEGOVIM BIĆEM I NJEGOVOG NUZULA (SPUŠTANJA) NA DUNJALUČKO NEBO

Allahov *uluv* je Svojstvo od *sifata zatijje* (Njegovih Svojstava Bića) koje nije moguće odvojiti od Njega. Međutim, nije kontradiktorno onome što je došlo u tekstu o Njegovom *nuzulu* (spuštanju) na dunjalučko nebo.

Spajanje (kombinovanje) između to dvoje biva sa dva aspekta:

Prvi: Tekst kombinuje između to dvoje i oni nikad neće uključivati ništa što je nemoguće, kao što je već spomenuto.

Drugi: Ništa nije slično Allahu ili nekom Njegovom svojstvu. S toga, Njegovo spuštanje nije u ničemu slično kao spuštanje stvorenja i da se kaže da je to kontradiktorno Njegovom bivanju iznad Njegovih stvorenja – a Allah najbolje zna.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

POTVRĐIVANJE SVOJSTVA ALLAHOVOG LICA

Metodologija ehli sunneta vel džema'ta je da Allah ﷻ, ima stvarno *lice* (vedžh) kakvo dolikuje Njemu i opisano je sa *Veličanstveno* i *Plemenito*. Oboje, i Kur'an i sunnet to dokazuju:

Od dokaza iz Kur'ana su Allahove ﷻ, riječi:

وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾

"..a ostaje Lice tvoga Gospodara, Veličanstveno I Plemenito.."
(Prijevod značenja, Er-Rahman, 27)

A od dokaza iz sunneta jesu riječi iz dove koja je zabilježena od Poslanika, ﷺ:

وأسألك لذة النظر إلى وجهك والشوق إلى لقاءك

'Tražim od Tebe slast gledanja u Tvoje lice i želju da Te sretnem.'[52]

Allahovo lice je svojstavo od *sifata zatijje* (Allahovih svojstava Bića) koje je On potvrdio za Sebe u stvarnom smislu na način kako to Njemu dolikuje. Nije dozvoljeno to iskriviti i drugačije tumačiti kao da je u značenje: 'nagrada' iz više razloga. Neki od tih razloga su sljedeći:

Prvi: Različito je od vanjštinskog značenja teksta i svako drugačije značenje od vanjštinskog značenja traži dokaz, a ne postoji dokaz koji ukazuje na nešto ovako.

Drugi: Ovo *lice* je nešto preneseno u tekstu i pripisano je direktno Allahu ﷻ. A sve ono što je pripisano Allahu ﷻ, je:

1- ili nešto kompletno odvojeno od Allaha,

2- ili nije odvojeno.

---

[52] Zabilježio Nesai u Es-Sugra (1305), Ibn Hibban ga smatra vjerodostojnim u (El-Mevarid - 509), i Albani ga smatra sahihom u svojoj provjeri Es-Sunnena (424).

(1) **Ako je nešto odvojeno**, onda je to stvoreno i nije jedno od Njegovih svojstava kao što je rečeno: 'Allahova kuća' ili 'Allahova kamila'. Ovo Mu je pripisano kao forma počasti ili kao forma pridavanja imovine ili stvorenja njegovom Vlasniku ili Stvoritelju.

(2) **A ako nije nešto odvojeno**, onda je to od Allahovog svojstva i nije stvoreno, kao što je to: Allahovo znanje, Njegova snaga, čast, Njegov govor, Njegove ruke, Njegovo oko, itd.. - Lice je definitvno od ove vrste. Zato, pripisivanje lica Allahu ﷻ, je na način pripisivanja svojstava ili karakteristika onome koji se opisuje.

Treći: 'nagrada' bi bilo nešto stvoreno i odvojeno od Allaha, a lice je Allahovo svojstvo, niti je stvoreno, niti odvojeno od Njega – pa, kako to da se pojašnjava sa time (tj. kao nagrada)?

Četvrti: Lice je u tekstu opisano kao Veličanstveno i Plemenito, posjeduje svjetlost kojom se traži zaštita[53], ako ga On otkrije, sjaj Njegovog lica će uništiti od Njegovih stvorenja onoliko koliko Njegov pogled dopire (tj., sve).

Sva ova opisivanja sprječavaju da značenje bude: 'nagrada' – a Allah najbolje zna.

[53] Ovo je došlo u dovi Poslanika ﷺ, kada se vratio iz Taifa nakon što su njegovi stanovnici odbili da prihvate njegovu poruku. Hadis je zabilježio Muslim (179).

PETNAESTO POGLAVLJE

ALLAHOVE DVIJE RUKE

Metodologija ehli sunneta vel džema'ta jeste da Allah ﷻ, ima *dvije ruke*, obije širom raširene u davanju i milosti.

One su od *sifata zatijje* (Njegovih svojstava Bića) i razumijevaju se u stvarnom smislu, stvarnom značenju, onako kako to dolikuje Njemu. - Oboje, i Kur'an i sunnet su to dokazali i potvrdili.

Od dokaza iz Kur'ana su Allahove ﷻ, riječi:

قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسۡجُدَ لِمَا خَلَقۡتُ بِيَدَيَّۖ ﴿٧٥﴾

"O Iblisu! - rekao je On - šta te navelo da ne učiniš sedždu onome koga sam Svojim dvjema rukama stvorio?.." (Sad, 75)

A iz sunneta hadis:

يد الله ملأى لا تغيضها نفقة سحاء الليل والنهار، أرأيتم ما أنفق منذ خلق السماوات والأرض فإنه لم يغض ما في يمينه

'Allahove ruke su pune; udjeljuju i noću i danju i nikad ne umanjuju. Zar ne vidite šta je sve udijelio od stvaranja nebesa i zemlje? Čak se nije ništa umanjilo ono šta je u Njegovoj desnici'. [54]

Ehli sunnet se jednoglasno slaže na vjerovanju da su to: 'dvije stvarne ruke', koje u ničemu ne liče na ruke stvorenja. Nije ispravno iskriviti i tumačiti ih drugačije kao da to znači: 'snaga', ili: 'blagodat' iz više razloga. Neki od tih razloga su sljedeći:

Prvi: To bi značilo da se vanjštinsko značenje riječi mijenja u značenje koje je metaforično, bez dokaza koji to podržava.

Drugi: Takvo značenje arapski jezik odbacuje u odnosu na kontekst u kojem su došle pripisujući to direktno Allahu, jer On kaže:

---

[54] Zabilježili Buharija (4684) i Muslim (993).

خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ۝٧٥

"..onome koga sam Svojim dvjema rukama stvorio?.." (Sad, 75)

Neispravno je pretpostaviti da je značenje (ajeta): **"..onome koga sam Svojim blagodatima stvorio..",** ili: **"..Svojim snagama stvorio".**

Treći: Allah ﷻ, je direktno opisan sa Njima i to je spomenuto u dvojini. Nikada nije preneseno, na nijednom mjestu u Kur'anu ili u sunnetu, da su milost ili snaga pripisani Allahu u dvojini, pa, kako one (ruke) mogu biti pojašnjene u tome značenju?

Četvrti: Kad bi značenje i bilo 'snaga' onda bi tada bilo ispravno reći da je Allah stvorio i Iblisa, i sve druge, sa Svojom rukom. Ovo je nemoguće, a kada bi to bio slučaj, onda bi Iblis to iskoristio kao dokaz protiv Allaha ﷻ, kada On kaže:

قَالَ يَٰٓإِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ۝٧٥

"O Iblisu! - rekao je On - šta te navelo da ne učiniš sedždu onome koga sam Svojim dvjema rukama stvorio?.." (Prijevod značenja, Sad, 75)

(tj. ovo bi onda Iblis iskoristio rekavši: 'Pa i mene si stvorio isto Svojom snagom').

Peti: Ruka koju je Allah potvrdio Sebi je prenesena na način koji sprječava da mu njegovo značenja bude 'blagodat' ili 'snaga'. Preneseno je i sa riječima 'ruke' kao i: 'šake'. Čak je i preneseno potvrđujući vezano za Allaha: 'prsti', 'zgrabiti' i 'potresti', kao što je Poslanik, ﷺ, rekao:

يقبض الله سمواته بيده، والأرض باليد الأخرى، ثم يهزهن ويقول :أنا الملك

'Allah će zgrabiti nebesa jednom, a zemlju drugom rukom i potresti ih, pa će reći: 'Ja sam Vladar!" [55]

Svaki od ovih razloga sprječava da značenje bude: 'blagodat' ili 'snaga'.

---

[55] Buharija (4812) i Muslim (2787).

ŠESNAESTO POGLAVLJE

ALLAHOVA DVA OKA

Metodologija ehli sunneta je da Allah ima *dva oka* sa kojima On vidi i to su stvarne oči i onakve kako to dolikuje samo Njemu. One su od *sifata zatijje* (Njegovih svojstava Bića) potvrđenih Kur'anom i sunnetom.

Od dokaza iz Kur'ana su Njegove ﷻ, riječi:

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا ﴿١٤﴾

"..koja je plovila pred Mojim očima.." (Prijevod značenja, El-Kamer, 14)

A iz sunneta Poslanikove ﷺ, riječi:

إن ربكم ليس بأعور

'Uistinu, vaš Gospodar nije slijep'.[56]

I riječi:

ينظر إليكم أزلين قنطين

'On vas neprestano gleda kad ste očajno u potrebi'.[57]

I kaže:

حجابه النور لو كشفه لأحرقت سبحات وجهه ما انتهى إليه بصره من خلقه

'Njegov hidžab (zastor) je svjetlo. Ako bi ga sklonio, sjaj Njegovog lica bi spalio sva Njegova stvorenja koja On vidi'.[58]

---

[56] Zabilježili Buharija (3439) i Muslim (169).

[57] Zabilježili su ga Ahmed (4/11, 12), Ibn Madže (181) i Ibn Ebi Asim u Sunnenu (554). El-Busajri kaže u Misbahu ez-zujaje (1/26, 66): 'Postoje neke kritike na lanac ove predaje'.

[58] Zabilježio ga je Muslim (179).

Znači, to su dva stvarna oka, koja u ničemu ne sliče očima stvorenja. Zato je neispravno to tumačiti u značenje: 'znanje' ili 'gledanje' zbog sljedećeg:

Prvo: To bi značilo mijenjanje vanjštinskog značenja u metaforično značenje, bez dokaza koji to podržava.

Drugo: Tekst sam po sebi posjeduje riječi i indikacije koje to sprječavaju, kao što je njegov ﷺ, govor:

ينظر إليكم

'On vas neprestano gleda..'

لأحرقت سبحات وجهه ما انتهى إليه بصره من خلقه

'..sjaj Njegovog lica bi spalilo sva Njegova stvorenja koja On vidi.'

وإن ربكم ليس بأعور

'Uistinu, vaš Gospodar nije slijep.'

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

FORME U KOJIMA SU PRENESENA SVOJSTVA ALLAHOVE DVIJE RUKE I DVA OKA

Oba ova Svojstva: Allahove dvije ruke i Allahova dva oka, su prenesena u tri različite forme:

1. jednini,
2. dvojini i
3. množini.

(1) **Primjeri Svojstava spomenutih u jednini** su Allahove riječi:

تَبَٰرَكَ ٱلَّذِى بِيَدِهِ ٱلْمُلْكُ ﴿١﴾

"Uzvišen je Onaj u Čijoj je ruci vlast..! " (Prijevod značenja, El-Mulk, 1)

I riječi:

وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّى وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِىٓ ﴿٣٩﴾

"..I na tebe sam bacio ljubav od Mene i da rasteš pod okom Mojim. " (Prijevod značenja, Taha, 39)

(2) **Primjeri Svojstava spomenutih u množini** su Allahove riječi:

أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَآ أَنْعَـٰمًا فَهُمْ لَهَا مَـٰلِكُونَ ﴿٧١﴾

"Kako oni ne vide da Mi sami, od onoga što su Naše ruke učinile, njima stoku stvaramo i da oni njome raspolažu kao vlasnici!" (Prijevod značenja, Jasin, 71)

I riječi:

تَجْرِى بِأَعْيُنِنَا ﴿١٤﴾

"..koja je plovila pred Našim očima.. " (Prijevod značenja, El-Kamer, 14)

(3) **I primjeri Svojstava spomenutih u dvojini** su Allahove riječi:

بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ

"..Ne, obje su ruke Njegove pružene, On udjeljuje koliko hoće..!" (Prijevod značenja, El-Maida, 64)

I riječi Poslanika, ﷺ:

إذا قام العبد في الصلاة قام بين عيني الرحمن

'Kada rob stane da klanja, on staje ispred dva oka Najmilostivijeg'

Ovo je zabilježeno u *Muhtesaru es-savaik*[59] od Ate kojem je prenio Ebu Hurejre ﷺ, koji to prenosi od Poslanika, ﷺ, ali (lanac) nije jak.

A što se tiče svojstva Allahova dva oka, oni u Kur'anu nisu izričito preneseni u formi dvojine.

Ovo su tri forme u kojima su oba svojstva, Allahove dvije ruke i Allahova dva oka, prenesena.

SPAJANJE (KOMBINOVANJE) OVE TRI FORME JE KAO ŠTO SLIJEDI

Kao prvo: Jednina ne obavezuje negaciju ili kontradiktornost formi dvojine ili množine, jer se jednina vezuje za nešto generalno i može uključivati sve što se potvrđuje Allahu, bilo da je to ruka ili oko ili da je jedno ili više.

A što se tiče kombinovanja između izražavanja koje je došlo u dvojini ili množini, onda, ako kažemo da najmanja količina množine može biti dvoje, onda nema kontradiktornosti između forme dvojine i množine na prvom mjestu kombinovanjem između njih dvoje.

A i kada bi rekli da je najmanja količina množine troje, koji je uobičajenije, onda bi njihovo kombinovanje bilo reći da ono što se misli sa množinom nije tri ili više; već, ono što se želi, a Allah najbolje zna, jeste u smislu veličine i prikladnosti, a pod ovim mislim

---

[59] Pogledaj Es-Savaik (1/256).

na prikladnost pridruživanja nečega nečem drugom kao što se koristi u jeziku.

Svojstva su pridružena u smislu (množine odozgo) u riječ: 'Našim' koja se koristi da pokaže smisao veličine. Zato je odgovarajuće pridružiti množinu tome, jer forma množine daje veći utisak veličine nego što to daju forma jednine ili dvojine. Ipak, ako obije riječi, koje se pridružuju, ukazuju na ovo izražavanje veličine, onda je rezultat jači u osjećaju veličine.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

PRVI DIO

ALLAHOV KELAM (GOVOR)

Ehli sunnet vel džema'a se ujedinio na vjerovanju da Allah ﷻ, govori, i da je taj govor stvaran, stvarno svojstvo potvrđeno Njemu na način kakav samo Njemu dolikuje. Allah govori sa *harfovima* (slovima) i glasom, kako On hoće i (govori) kada On hoće.

Tako, Njegov govor je od *sifata zatijje* (Njegovih svojstava Bića), a takođe i od *sifata fi'lijje* (svojstava djelovanja). - Ovo dokazuju i Kur'an i sunnet.

Neki od dokaza iz Kur'ana su Allahove ﷻ, riječi:

وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَـٰتِنَا وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ ﴿١٤٣﴾

"I kad Nam Musa dođe u određeno vrijeme, i kada mu Gospodar njegov progovori..!" (Prijevod značenja, El-'Araf, 143)

إِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَـٰعِيسَىٰٓ إِنِّى مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَىَّ ﴿٥٥﴾

"I kad Allah reče: "Isa, Ja ću ti dušu uzeti, i k Sebi te uzdignuti..!" (Prijevod značenja, Ali-Imran, 55)

I Njegov govor:

وَنَـٰدَيْنَـٰهُ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَـٰهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

"Mi smo ga s desne strane Tura zovnuli i Sebi ga približili da čuje riječi Naše.." (Prijevod značenja, Merjem, 52)

U prvom ajetu: je potvrda da je Njegov govor vezan za Njegovu volju, i biva onda kada On to hoće.

U drugom ajetu: je dokaz da je od harfova (slova), jer ono što je izgovoreno sadrži harfove (slova).

U trećem ajetu: je dokaz da je zvučno (glasom), jer je zvanje i dozivanje jedino sa zvukom.

Od dokaza iz sunneta jesu riječi Poslanika, ﷺ:

يقول الله تعالى: يا ادم! فيقول: لبيك وسعديك. فينادي بصوت: إن الله يأمرك أن تخرج من ذريتك بعثا إلى النار

"Allah će reći: 'O Ademe!' – on će odgovoriti: 'Odazivam se!'. Onda će On pozvati: 'Uistinu ti Allah naređuje da odvojiš od svoga potomstva skupinu za Vatru." [60]

Allahov govor je od riječi i značenja; to nije samo riječ, ili samo značenje. - Ovo je vjerovanje ehli sunneta vel džema'ta po pitanju Allahovog govora.

A što se tiče vjerovanja drugih mimo njih, onda slijedi sažetak uzet iz *Muhtesaru es-savaiga el-mursela*:

1. VJEROVANJE KERAMIJJA[61]:

Slično je vjerovanju ehli sunneta sa razlikom da oni kažu: 'Dogodio se nakon što nije bilo'. - Ovo su rekli da bi izbjegli potvrđivanje da nešto može doći od Allaha iako nema svoj početak (kao što je Njegov govor).

2. VJEROVANJE KULABIJJA[62]:

Oni kažu da je Allahov govor: 'Odvojeno značenje samo po sebi, a obavezno je Allahu. Slično je svojstvu Njegovog života ili Njegovog znanja u tome da nisu povezani sa Njegovom voljom. A što se tiče harfova (slova) i glasa, Allah je to stvorio da bi nam kazao o tome vanjštinskom značenju koje postoji samo od sebe. Ovo

---

[60] Zabilježili su ga Buharija (4741) i Muslim (222).

[61] **Murdžijetul-keramijje** su frakcija koja pripada murdžijama, oni se pripisuju Muhamedu bin Keramu, tvrde da je iman potvrda jezikom bez potvrde srcem. (Op.rec.)

[62] **Kulabijje** su frakcija u islamu, koja se pripisuje Abdullahu bin Se'id bin Muhammed bin Kulab el-Katan el-Basriju. Bio je jedan od filozofa Basre, umro je 245. h.g. Ibn Kulab je bolji od Eš'arija u poglavlju imana i Allahovih svojstava, a ima i neka filozofska mišljenja koja zastupa i koja su poznata. (Op.rec.)

značenje sadrži četiri zasebna značenja: naređivanje, zabranjivanje, informisanje i pitanje.'

3. VJEROVANJE EŠ'ARIJA[63]:

Slično je vjerovanju *kulabijja* s time što se razlikuju od njih u dva aspekta:

Prvi: Po pitanju Allahovog govora – *kulabijje* kažu: 'Sadrži četiri zasebna značenja..', dok *eš'arije* kažu da je tu samo jedno značenje, a da su ova četiri značenja: informisanje, pitanje, naređivanje i zabranjivanje sva ista. Čak šta više, (oni kažu da) ne postoje različiti tipovi govora, osim različitost njihovih karakteristika. U suštini: Tevrat, Indžil i Kur'an su isti i ne razlikuju se, osim u načinu izražavanja.

Drugi: *Kulabijje* kažu: 'Harfovi (slova) i glas su samo da ukažu na Allahov govor'. Dok *eš'arije* kažu: 'Oni su puki izraz (nisu stvarni) do značenja Allahovog govora.'

4. VJEROVANJE SALIMIJJA:

Oni govor opisuju kao: 'Zasebno značenje za sebe. Slično je svojstvu Njegovog života ili Njegovog znanja u tome što ne sadrže Njegovu volju. Sadrži harfove (slova) i zvuk koji su spojeni: jedno ispred drugog ne prednjače. Pa, na primjer: *ba*, *sin* i *mim* u *bismilli*, svi su oni povezani jedni sa drugim u isto vrijeme, ipak, oni su uvijek i zauvijek prisutni.'

5. VJEROVANJE DŽEHMIJJA I MU'TEZILA[64]:

---

[63] **Eš'arije** su skupina koja se pripisuje Ebu Hasanu el-Eš'ariju, koji je bio mu'tezila, nakon čega je ostavio taj pravac, pa je počeo slijediti pravac kulabijja da bi se, pred kraj svoga života, vratio na put ehli sunneta. Preselio je 324. h.g.. Od njihovih ubjeđenja je i to da potvrđuju sva Allahova najljepša imena, dok od Allahovih svojstava potvrđuju samo sedam, a ostatak objašnjavaju na svojstven način, bježeći od njihovog stvarnog značenja. (Op.rec.)

[64] **Mu'tezile** su frakcija koja se pripisuje islamu, pojavili su se pred sam kraj emevijske dinastije. Dobili su ime mu'tezile zbog toga što je Vasil bin Ata *'itezele* (napustio) halku učenja imama Hasana el-Basrija. Od njihovih ubjeđenja je to da:

Oni kažu o Allahovom govoru: 'Uistinu je on stvoren i od stvorenja i nije od Allahovih svojstava'. A neke *džehmijje* očito negiraju Allahov govor, dok ga drugi od njih potvrđuju, ali tvrde da je stvoren.

6. VJEROVANJE MODERNIH FILOZOFA, ARISTOTELOVIH SLJEDBENIKA:

Oni kažu da je Allahov govor: 'Ispunjenost razuma i velikodušno osut na cijenjeno, čista duša u stepenu korišćenja i prihvaćanja. Pa oni moraju zamisliti i imati sigurnost u mjeri koliko prihvate od njega. Ove slike koje su zamislili i sigurnosti, je vizualizovano toliko sve dok ne bude jako da postane nešto shvatljivo i jasno koji je za njih govor sa govorom koji se čuje ušima.'

7. VJEROVANJE ITIHADIJJA:

Oni kažu, a oni vjeruju u *vahdetul vudždžud* (da se Allah sjedinio sa stvorenjima): 'Svaki govor je u suštini Allahov govor'.

Svi ovi govori su u direktnoj suprotnosti sa onim što je dokazano Kur'anom, sunnetom i razumom. I svako kome je Allah dao znanje i mudrost će to shvatiti.

---

negiraju sva Allahova svojstva; počinilac velikog grijeha nije niti mu'min, a niti kjafir; kao i tvrdnja da je Kur'an stvoren, i druga vjerovanja koja su suprotna vjerovanju ehli sunneta. (Op.rec.)

OSAMNAESTO POGLAVLJE

DRUGI DIO

KUR'AN JE ALLAHOV GOVOR

Metodologija ehli sunneta vel džema'ta jeste da je Kur'an: 'Objavljeni Allahov govor, i nije stvoren. Od Njega potiče, i Njemu će se vratiti. On je sa Njime uistinu progovorio, stavljajući u odgovornost Džibrilu da ga spusti i objavi na Muhammedovo ﷺ, srce.' - I Kur'an i sunnet ovo dokazuju.

Od dokaza iz Kur'ana su Allahove ﷻ, riječi:

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ٱسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ﴿٦﴾

"Ako te neki od mušrika zamoli za zaštitu, ti ga zaštiti da bi saslušao Allahov govor.." (Prijevod značenja, Et-Tevba, 6)

Allahov govor ovdje znači: Kur'an.

Drugi dokaz su Njegove riječi:

كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓا۟ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٢٩﴾

"Knjiga koju ti spuštamo blagoslovljena je, da bi oni o riječima njenim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili." (Prijevod značenja, Sad, 29)

I Njegov govor:

نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿١٩٥﴾

"Objavu spušta povjerljivi Džibril, na srce tvoje, da opominješ, na jasnom arapskom jeziku." (Prijevod značenja, Eš-Šuara, 195)

A dokazi iz sunneta su Poslanikove ﷺ, riječi koje je upućivao nekim ljudima na pojedinim mjestima:

ألا رجل يحملني إلي قومه لأبلغ كلام ربي، فإن قريشا قد منعوني أن أبلغ كلام ربي عز وجل.

'Zar ovdje nema čovjeka koji će me odvesti svome narodu kako bi im prenio Allahov govor? Kurejšije su me spriječile da prenosim Allahov govor.'[65]

I takođe njegov govor upućen Berau ibn Azibu, ﷺ:

إذا أويت إلي فراشك فقل :اللهم أسلمت نفسي إليك، ووجهت و جهي إليك، وفوضت أمري إليك، وألجأت ظهري إليك، رغبة ورهبة إليك، لا ملجأ و لا منجى منك إلا إليك، امنت بكتابك الذي أنزلت، وبنبيك الذي أرسلت.

'Kada legneš u krevet reci: 'Allahu, ja dušu Tebi predajem, svoje lice okrećući Tebi, i svoje probleme ostavljam Tebi, i svoju budućnost ostavljam Tebi – sve u nadi i strahu od Tebe. Nema utočišta i zaštite od Tebe, osim kod Tebe. Vjerujem u Tvoju Knjigu koju si spustio i u Poslanika kojeg Si poslao'.[66]

Amr ibn Dinar ﷺ, kaže:

أدركت الناس منذ سبعين سنة، يقولون: الله الخالق وما سواه مخلوق، إلا القرآن فإنه كلام الله غير مخلوق منه بدأ وإليه يعود

'Sretao sam ljude tokom sedamdeset godina i svi su oni govorili: 'Allah je Stvoritelj i sve mimo Njega je stvoreno, osim Kur'an. On je zasigurno Allahov Govor, i nije stvoren. Od Njega je potekao i Njemu će se vratiti.'[67]

Značenje **'Od Njega je potekao'** - jeste to da Allah njime govori. - I ovo je takođe pobijanje *džehmijja* koji kažu da je on stvoren u nečemu drugom od Njega.

A što se tiče govora **'..i Njemu će se vratiti'** može imati dva značenja:

---

[65] Zabilježio Ebu Davud (4734), Tirmizi (2925), Nesai u El-Kubra (7727), Ibn Madže (201), Ahmed (3/390), i Hakim (2/669) i kaže da je sahih.

[66] Zabilježili su ga Buharija (247) i Muslim (2710).

[67] Pogledaj Sunenul Kubra od Bejhekija (10/43, 205) i Temhid od Ibn AbdulBerra (24/186).

Prvo: Svojstvo govora Kur'anom se vraća Njemu, u značenju da niko mimo Allaha nije opisan da govori sa njime, jer je On Onaj koji govori njime, a govor je svojstvo samog govornika.

Drugo: On će se uzdići Allahu, kao što je zabilježeno u nekim predajama da će ga On izbrisati iz knjiga i srca u jednoj noći. To će se dogoditi – a Allah najbolje zna – kada ljudi u potpunosti i kompletno ostave da rade po Kur'anu. Pa će biti uzdignut od njih zbog njegove počasti. Allah je Onaj od kojeg tražimo pomoć.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

TREĆI DIO

NAŠE UČENJE KUR'ANA I IZGOVARANJE NJEGA

Pod 'učenje' ovdje, u trećem dijelu, mi spominjemo govor i izgovaranje riječi iz Kur'ana. Već je spomenuto da je Kur'an Allahov Govor, i nije stvoren. Ali sad: Naše učenje Kur'ana - da li je ispravno reći da je stvoreno ili nije stvoreno, ili je potrebno da se šuti po tome pitanju?

Odgovor je taj da: Što se tiče davanja uopštene, apsolutne izjave za bilo koji slučaj je li stvoren ili nije stvoren, onda to nije ispravno. A što se tiče *tefsila* (detaljnog pojašnjenja), onda:

(1) Ako se pod 'učenje' misli na izgovaranje riječi od djela robova, onda je to stvoreno, jer su i robovi i njihova djela stvoreni.[68]

(2) Međutim, ako se pod 'učenje' misli na ono što se izgovara, onda to nije ništa drugo nego Allahov govor i nije stvoren. Ovo je zato, jer je Allahov govor jedno od Njegovih svojstava, a nijedno Njegovo svojstvo nije stvoreno.

Tu je izjava imama Ahmeda koja ukazuje na ovo:

من قال: لفظي بالقرآن مخلوق يريد به القرآن؛ فهو جهمي

'Ko god kaže: 'Moj govor sa Kur'anom je stvoren i time misli na riječi Kur'ana – onda je on *džehmijja*'.

Njegova izjava: **'..i time misli na riječi Kur'ana..'** ukazuje da ako nije Kur'an ono našta se misli, već puko izgovaranje riječi koje je od djela ljudi – onda takav nije *džehmijja* - a Allah najbolje zna.

---

[68] Dokaz navedenom je ajet:

وَٱللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

"Kad Allah stvara i vas i ono što napravite?" (Prijevod značenja, Es-Saffat, 96). (Op.prev.)

DEVETNAESTO POGLAVLJE

POJAVA TA'TILA (NEGIRANJA SVOJSTAVA) I NJEGOVO PORIJEKLO

Stavovi *ta'tila*[69] su se pojavili nakon najboljih generacija: ashaba ﷺ (prva generacija), tabi'ina (druga generacija) i generacije nakon ovih (tabi-tabi'ina) – pa iako se njegovo porijeklo javilo pred kraj generacije tabi'ina.

Prvi koji je govorilo *ta'tilom* jeste Džad ibn Dirhem. On kaže:

'Uistinu, Allah nije uzeo Ibrahima za prijatelja, niti je Allah lično razgovarao sa Musaom.'[70]

Ubijen je (Džad ibn Dirhem) od strane Halida ibn Abdullaha Kisrija, koji je bio namjesnik u Iraku za vrijeme vladavine Hišama ibn AbdulMelika. Došao je na mjesto gdje se klanjalo na dan Bajrama sa zavezanim Džadom ibn Dirhemom. Održao je hutbu i rekao:

'Ooo ljudi! Molim Allaha da primi vaše kurbane! A što se mene tiče, ja ću žrtvovati Džada ibn Dirhema. On tvrdi da Allah nije uzeo Ibrahima za prijatelja i da Allah lično nije razgovarao sa

---

[69] **Ta'til** je negiranje nekih ili svih Allahovih imena i svojstava. Šejh Ibn 'Usejmin je detaljnije pojasnio značenje ta'tila. (Op.prev.)

[70] Obije ove izjave direktno negiraju (sledeće) ajete Kur'ana:

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبْرَٰهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

"Ko je bolje vjere od onoga ko je predao svoje lice Allahu, a dobročinitelj je i slijedi vjeru Ibrahimovu, koji je bio vjere čiste? A Allah je uzeo Ibrahima za prijatelja." (Prijevod značenja, En-Nisa, 125)

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَٰهُمْ عَلَيْكَ مِن قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾

"I poslali smo poslanike o kojima smo ti prije kazivali i poslanike o kojima ti nismo kazivali. A Allah je sigurno s Musaom razgovarao." (Prijevod značenja, En-Nisa, 164). (Op.prev.)

Musaom ﷺ.' – nakon hutbe se spusti i zakla ga za kurban 119 hidžretske godine. Ibn Kajjim spominje ovaj postupak Halida ibn Abdullaha Kisrija u nekoliko stihova svoje *Nunijje*.

Govor o *ta'tilu* Džada ibn Dirhema naslijedio je čovjek po imenu Džehm ibn Safvan. Za njega se veže metodologija *džehmijja*, jer je on taj koji je to proširio. On je ubijen od strane Selima ibn Ahvaza, policajca Nasira ibn Sajara. To je bilo u Horasanu 128 hidžretske godine.

Tokom drugog stoljeća, knjige (filozofije) Rimljana i Grka se prevode na arapski jezik, pa *ta'til* još više ojačava u šteti i težini.

Tako se u trećem stoljeću učenje *džehmijja* proširilo preko Bišra ibn Gajjasa el-Marisijja i njegove skupine. Svi imami su ih kritikovali, većina ih je proglašavala nevjernicima ili zalutalim. Osman ibn Se'id ed-Darimi, napisao je djelo u kojem je odgovor Marisijju, nazvavši je: '*Nakdu Osman ibn Se'id 'ala el-kafir el-Anid fima Iftara 'ala Allah min et-tevhid*', tj. 'Odricanje Osmana ibn Se'ida od arogantnog nevjernika zbog onoga što je izmislio protiv Allaha od tevhida'. - Ko god pročita ovu knjigu sa znanjem i pravednošću; onda će mu biti jasna slabost, prije će biti laž, argumenata ovih *mu'atila* (onih koji čine *ta'til*). Svako će otkriti iskrivljeno tumačenje koje se nalazi u govoru mnogih modernih pisaca kao što su: Er-Razzi, Gazali, Ibn Akil i drugih potpuno sličnih iskrivljenih tumačenja Bišra ibn Gajjasa el-Marisijja.

Što se tiče porijekla *ta'tila*, onda, to potiče od jevreja, mušrika i zabludjelih od saibija i filozofa. Džad ibn Dirhem je uzeo njihovo učenje, a rečeno je: '(Uzeo ga je) od Abbana ibn Samana, koji je to naučio od Taluta, koji je to naučio od Lebida el-Asama, jevreja koji je napravio sihr Poslaniku, ﷺ'.

Takođe je rečeno da je Džad ibn Dirhem iz mjesta zvanog Harran koja je zemlja puna saibija i filozofa. I bez sumnje, okolina ima veliki uticaj na akidu i ponašanje pojedinca.

Među njima ima onih čija je metodologija vjerovanje da Allah nema svojstva koja je On potvrdio za Sebe, jer, prema njihovim

tvrdnjama, potvrđivanje svojstava Allahu znači da je Allah sličan Njegovim stvorenjima. - Međutim, oni Allahu potvrđuju svojstva *salbijje* ili svojstva *idafijje*, ili kombinovanje njih dvoje.

Što se tiče svojstava *salbijje*: To su oni koji Allahu negiraju sve što Njemu ne priliči. Dajući primjer tome: 'Allah je Jedan' - u značenju da je negirano od Njega smisao razdvajanja ili djelova, ali ono što oni u stvari negiraju jeste da On ima partnera.

Što se tiče svojstava *idafijje*: To su svojstva sa kojima Allah nije opisan potvrđujući ta svojstva Sebi, ali se opisuje njima zbog stvari koje su ona (svojstva) prouzrokovala. Primjer je njihov govor o Allahu: 'On je otpočinitelj i uzročnik'. Misleći time da je On otpočinitelj i uzročnik sa tačke da su se stvari dogodile zbog Njega, a ne sa tačke potvrđivanja svojstava Allahu, a to su: otpočinjanje, izvor stvari i uzrok dešavanja stvari.

Što se tiče kombinovanja među njima: To su svojstva koja su *salbijje* sa jedne i *idafijje* sa druge strane. Primjer je njihov govor o Allahu: 'On je Prvi'. Ovo je *salbijja* u smislu da se negira Njemu bilo kakvo dešavanje ili pojavljivanje i *idafijje* u tome da su te stvari nakon Njega.

Pa, ako je ovo ono što je dobijeno od načina onih koji negiraju Allahova svojstva, pa, kako će vjernik ili razumna osoba uzeti ovakav put i ostaviti put onih koje je Allah blagoslovio od Poslanika, iskrenih, šehida i pravednih?

DVADESETO POGLAVLJE

PRVI DIO

METODOLOGIJA MU'ATILA (ONIH KOJI NEGIRAJU ALLAHOVA SVOJSTVA)

Oni koji negiraju Allahova svojstva se slažu u potvrđivanju svojstava Allahu koje njihov razum prihvata, dok negiraju one koje njihov razum osjeti da ih treba negirati, bez obzira da li se Kur'an ili sunnet na tome slažu ili ne.

Tako je njihov put potvrđivanja i negiranja svojstava Allahu zasnovan isključivo na razumu. Oni se tako razilaze po pitanju svojstava koje razum ne može shvatiti u njihovom potvrđivanju ili negiranju. Pa ih tako, većina njih prosto negira pojašnjavajući da koje god je takvo svojstvo zabilježeno - ono je u metaforičkom značenju.

Neki od njih, međutim, suzdržvaju se od zauzimanja stava i njihovo značenje prepuštaju Allahu, negirajući da ona ukazuju na neku od karakteristika. Oni tvrde da je njihova metodologija srednji put između dokaza rezuma i onoga šta je zabilježeno. Međutim, oni lažu, jer dokazi razuma i ono što je preneseno se oboje slažu na potvrđivanju svojstava savršenstva Allahu. Nijedno Allahovo svojstvo koje je došlo u Kur'anu i sunnetu nije kontradiktorno razumu, mada razum neće biti u stanju da shvati i opazi njihove stvarne detalje.

Put ovih koji negiraju svojstva je sličan putu onih o kojima Allah ﷻ, kaže:

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ
أَن يَتَحَاكَمُوٓا۟ إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوٓا۟ أَن يَكْفُرُوا۟ بِهِۦ وَيُرِيدُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَن يُضِلَّهُمْ
ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ رَأَيْتَ

ٱلْمُنَـٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾ فَكَيْفَ إِذَآ أَصَـٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَآءُوكَ يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّآ إِحْسَـٰنًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

"Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što je objavljeno tebi i u ono što je objavljeno prije tebe, kako žele da im se pred Tagutom sudi, iako im je naređeno da u njega ne vjeruju?! A šejtan želi da ih samo u veliku zabludu navede! - I kada im se kaže: "Dođite na ono što je Allah objavio i dođite Poslaniku!" - vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću! A šta će tek biti kada ih pogodi nevolja zbog djela ruku njihovih, pa ti dođu zaklinjući se Allahom: "Mi smo samo htjeli da dobro i pravo učinimo!" (Prijevod značenja, En-Nisa, 62)

Oni su slični ovima o kojima se govori u ovome ajetu u mnogim stvarima. Neke od sličnosti su sljedeće:

Prva: I jedni i drugi tvrde da su vjernici u ono šta je objavljeno Poslaniku ﷺ, ali ipak ne prihvataju sve ono sa čime je on došao.

Druga: Ovi ljudi, koji negiraju svojstva, ako budu pozvani onome šta je došlo u Kur'anu i sunnetu od potvrđivanja savršenih svojstava Allahu, oni se okrenu i odbiju baš kao što su to ovi licemjeri uradili, kao što je rečeno o njima: **"Dođite na ono što je Allah objavio i dođite Poslaniku!"** – i oni su se takođe okrenuli i odbili.

Treća: Ovi ljudi koji negiraju Allahova svojstva imaju tagute koje slijepo slijede, davajući prednost njima u odnosu na ono sa čime je došao Poslanik, ﷺ. Oni žele da im oni daju presudu u sporu, a ne Kur'an i sunnet, na isti način kako su licemjeri tražili presudu od taguta iako im je bilo naređeno da u njih ne vjeruju.

Četvrta: Ovi koji negiraju Allahova Svojstva tvrde da oni njihovom metodologijom žele samo dobro i sklad između razuma i objave, baš kao što su se licemjeri kleli da namjeravaju samo dobro i sklad.

Svaki lažov i sljedbenik laži koji prekriva sebe i svoje laži, pretvarajući se da slijedi istinu, pokazujući to vanjštinom; takav će prije ili kasnije doći sa obmanjujućim govorom koji širi, pokazujući

time svoje licemjerstvo. Premda, onaj kome Allah da znanje, razumijevanje i mudrost dok on ima dobru namjeru, onda takav neće biti obmanut zabludom, niti takvim obmanjivačkim pozivom – a od Allaha tražimo pomoć.

DVADESETO POGLAVLJE

DRUGI DIO

ONO ŠTO NEMINOVNO PROIZILAZI IZ TVRDNJI OVE METODOLOGIJE

Metodologija ovih, koji negiraju Allahova svojstva, nagovještava i prouzrokuje mnoge lažne tvrdnje protiv izvora islama i muslimana. Te tvrdnje su sljedeće:

Prva: Ova metodologija navodi da su i Kur'an i sunnet došli sa *kufrom* (nevjerstvom) i da njemu otvoreno pozivaju. To je zato što su oboje (i Kur'an i sunnet) prepuni potvrde i dokaza o Allahovim svojstvima – ovo su ona svojstva za koje ovi tvrde da njihovim potvrđivanjem osoba čini *tešbih* (poređenje) i *kufr* (nevjerstvo).

Druga: Njihova metodologija ukazuje da Kur'an i sunnet ne pojašnjavaju istinu, jer je istina, kako to oni shvataju, negiranje svojstava – a nema teksta ili vanjštinskog značenja u Kur'anu i sunnetu koji negira Allahova savršena svojstva.

Mnogi koji se prave da imaju znanje, od ovih ljudi, izvlače i razlučuju svoje tvrdnje[71] zasnivajući to na dokazima kao što su Allahove ﷻ, riječi:

هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

"..Znaš li da ima neko Njemu sličan?" (Prijevod značenja, Merjem, 65)

وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴿٤﴾

"..I niko Mu ravan nije!" (Prijevod značenja, El-Ihlas, 4)

I dobro je poznato svakome razumnom da je ono što je sa ovakvim tekstovima željeno: potvrđivanje savršenosti Allaha i da ne postoji ništa slično Njemu po pitanju Njegovih svojstava. - A nije moguće da oni ukazuju na negiranje Njegovih svojstava.

---

[71] Tvrdnje negacije i negiranja Allahovih Svojstava. (Op.prev.)

Nema sumnje da ko god pokuša da ljudima dokaže negiranje Allahovih svojstava sa sličnim ovakvim govorom; onda je svaki takav neodređen, varljiv ili nemoćan da razjasni istinu. Sve je to nemoguće po pitanju Allahovog ili Poslanikovog ﷺ, govora. I jedan i drugi govor sadrže najrječitiju jasnoću i namjeru. U njima nema namjere za zabluđivanjem stvorenja i njihovim zbunjivanjem sa nejasnoćama.

Treća: Ova metodologija, takođe, ukazuje da su prve generacije od muhadžira, ensarija i onih koji ih slijede u pravednosti, da su svi oni širili neistinu skrivajući istinu, ili da su svi oni neupućeni u istinu. Ovo je zato što mnogo lanaca od njih bilježi vjerovanje u potvrđivanje Allahovih svojstava savršenstva. To je ono vjerovanje za koje ovi negatori tvrde da je neispravno. Niko od njih (selefa) nije nikada rekao niti jednu predaju koja podržava negiranje Allahovih svojstava – a ovo je to samo vjerovanje za koje ovi negatori tvrde da je istina. Ova optužba je nezamisliva po pitanju najbolje generacije i najboljih od ovoga ummeta.

Četvrta: Ako se negira da Allah nije opisan sa svojstvima savršenstva, onda mora biti opisan sa svojstvima manjkavosti, jer sve što postoji mora imati svojstva. Zato se stvar preokrenula protiv ovih negatora, jer su upali u veće zlo od onog od kojeg su pokušali pobjeći.

DVADESETO POGLAVLJE

TREĆI DIO

STVARI NA KOJIMA NEGATORI SVOJSTAVA ZASNIVAJU SVOJE ŠUBHE (SUMNJE)

Negatori Allahovih svojstava se oslanjaju na sumnje i izmišljotine[72], a svaki onaj kojem je Allah dao ispravno znanje i jasno razumijevanje može lako prepoznati zabludu njihovih takozvanih 'dokaza'.

Većina od onoga na šta se oni oslanjaju su sljedeće stvari:

1. Njihove laži i pogrešne tvrdnje kao što je ta da su učenjaci na jednoglasnom stavu po pitanju negiranja Allahovih svojstava, ili da je to vjerovanje ono koje je tekstualno vjerodostojno, ili da se izjave njihovih neprijatelja (ehli sunneta) suprotstavljaju argumentima islamskih učenjaka, i druge njihove slične izjave.

2. Pretpostavka da se čini *tešbih* (poređenje) zasnovano na njihovom iskvarenom shvaćanju. A primjer tome je njihov govor da - ako se Allahu potvrde svojstva - da takav u stvari čini *tešbih*, jer su svojstva nešto vanjštinsko i vidljivo, pa tako, to mora imati tijelo, a ovakva izjava biva proglašavanje da je to kao druga tijela.

3. Oni konstantno koriste riječi i izražavanje koje može imati ispravno i neispravno značenje kada se vežu za Allaha, kao što je *džism* (tijelo), ili da 'Allah obuhvata određeni prostor' ili *džihah* (Allahova pozicija). Ovakvo izražavanje je nejasno i oni ovime

---

[72] Kao što navode (kao dokaze) ajete:

هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

".. Znaš li da ima neko Njemu sličan?" (Prijevod značenja, Merjem, 65)

وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴿٤﴾

".. I niko Mu ravan nije!" (Prijevod značenja, El-Ihlas, 4). (Op.prev.)

započinju negiranjem svega, završavajući na kraju sa negiranjem svih Allahovih svojstava.[73]

Oni su tako preformulisali ove sumnje koristeći ih dugačko, čudno, i atraktivno se izražavajući, što osobu, neznalicu, može navesti na vjerovanje da je to istina, zbog ljepote njihovih izjava. Međutim, kada neko potpuno shvati ovu stvar postaje mu jasno da su to samo puke izmišljotine i sumnje.

Ovi ljudi su odbačeni sa više aspekata:

Prvi: Njihove tvrdnje i njihovi dokazi su oprečni u tvrdnji da potvrđivanje Allahovih svojstava obavezuje *tešbih* (poređenje); u tome su već upali u ono od čega su bježali, zbog toga što nisu mogli zamisliti da je Allah potpuno drugačiji od stvorenja i da On posjeduje svojstva, ali ipak, ne bivajući sličan stvorenjima – pa su oni tako započeli *tešbih* (poređenje Allaha sa stvorenjima) u svojoj glavi.

Drugi: Kontradiktornost i zbunjenost njihovih tvrdnji je jasna. Naći ćeš grupu od njih koji tvrde da razum dokazuje određena svojstva, dok druga grupa tvrdi opovrgavanje toga. Čak šta više, svaki od njih možda tvrdi da razum dokazuje jednu stvar, a zatim kontrira tome 'dokazu' u drugoj tvrdnji. -Kontradiktornost dokaza je jedan od najjačih argumenata koji ukazuje na njihovu neispravnost.

Treći: Oni su takođe pobijeni činjenicom da njihovo negiranje Allahovih svojstava prouzrokuje drugo neispravno značenje i iskvarenost onoga što proizilazi iz tih dokaza, zbog pokvarenosti dokaza samog po sebi.

Četvrti: Tekstovi o Allahovim svojstvima nisu potrebni *te'vila* (tumačenja). Pa, iako neki od njih i traže, onda u njima nema ništa

[73] Pogledaj poglavlje devet: Pojam džihah (pozicija Allaha). Vezano za pitanje džisma (tijela), vrati se na poglavlje deset. Za pitanje 'obuhvatanja' onda ovo zahtijeva više specifičnosti. Za to, ako se time cilja da nešto od stvorenja obuhvata i okružuje Allaha – to je nemoguće. Međutim, ako se želi (cilja) da On posjeduje stvorenja, ali bivajući potpuno odvojen od njih, onda je ovo ispravno.

što sprječava njihovo razumijevanje zasnovano na njihovom vanjštinskom značenju.

Peti: Većina ovih svojstava je poznata kao nužno znanje o islamu sa kojim je došao Poslanik, ﷺ. Pa je tako njihovo neispravno tumačenje (tekstova o svojstvima) na istom stepenu kao neispravno tumačenje namaza, posta, Hadždža i drugih poznatih stvari vjere od strane *keramita* i *batinijja.*[74]

Šesto: Čisti, neiskvareni razum, siguran i jasan od bilo kakve sumnje ili strasti, ne podržava da je bilo koji tekst koji je došao o Allahovim svojstvima nešto nemoguće. Čak šta više, ukazuju na uopšteno potvrđivanje savršenih svojstava Allahu, čak iako postoje neke detaljne specifike kod svojstava koje razum nije u mogućnosti shvatiti i potpuno razumjeti. - Čak i najistaknutiji od ovih ljudi priznaju da razum nije u mogućnosti doći sa potpunim uvjerenjem po pitanju božanstvenog koje je traženo. Zato je obavezno da se ovo

[74] Ulema se razilazi kada se pojavila sekta batinija, jedni smatraju 205. godine po hidzri, a neki 250. h. g. Ovo je jako opasna sekta po islam, koja se pojavila sa vrlo jasnim ciljem, a to je rušenje islama. Osnivač ove sekte je Mejmun el-Kadah. Šejh Sefer bin Abdurrahman el-Havali kaže: "Ono što preovladava je to da je bio Židov. Pojavili su se krajem trećeg stoljeća zajedno sa keramitama 275. h.g.." Najbolje ih je opisao Ebu Hamid Gazali i drugi: "Vanjština im je rafd (učenje ekstremnih šija), dok su nutrinom pravi nevjernici." Pretvarali su se da su od rafidija (ekstremne šije), tvdeći da vole Poslanikovu ﷺ, porodicu kako bi došli do svoga cilja. Neka od imena ove zabludjele sekte batinija su: keramite, ismailije, sebijje, talimije, ibahije i dr.. Neka od glavnih njihovih vjerovanja su: da dnevni namazi nisu nista drugo do izraz, fraza od pet imena, kao što je to slučaj kod nusajrija, za njih je pet dnevnih namaza da naučiš pet imena nihovih božanstava, koje smatraju božanstvima mimo Allaha, a oni su: Alija, Fatima, Hasan, Husejn i Muhsin. Za post kažu da je to spominjanje trideset osoba, ili čuvanje tajni njihovih učenih, a ako bi ko odao tajnu vjeruju da će stradati ili biti ubijen. Ne vjeruju u proživljenje poslije smrti, tvrde da nema obračuna poslije smrti, da ne postoji ni Džennet ni Džehennem. Za sve ovo tvrde da je to imaginacija, mašta ili duhovnost, spiritualizam. Sve Kur'anske tekstove tumače na svojstven način, bježeći od njihovog pravog vanjštinskog značenja, a to svoje tumačenje nazivaju "spoznaja unutrašnjeg značenja" (skrivenog značenja). Ibn Tejmijje u svojim Fetvama kaže da je njihovo nevjerstvo veće od nevjerstva Jevreja i kršćana, čak je veće od mnogih mušrika, a opasnost i šteta po umet Muhammeda ﷺ, je veća od otvorenih neprijatelja islama. (Op.rec.)

uči jedino preko Poslanikove ﷺ, upute koja je bez iskrivljavanja ili pogrešnih tumačenja – a Allah najbolje zna.

DVADESET PRVO POGLAVLJE

SLJEDBENICI TA'TILA I TEMSILA U STVARI KOMBINUJU I TA'TIL I TEMSIL

Mu'atil je onaj koji negira nešto od Allahovih imena i svojstava kao što to rade džehmijje, mu'tezile, eš'arije i drugi slični njima.[75]

Mumesil je onaj koji potvrđuje da su Allahova svojstva ista ili slična svojstvima Njegovih stvorenja; od takvih su prve *rafidijje* (ekstremne šijje) i oni slični njima.

Realnost ove stvari jeste da je svaki *mu'atil* ujedno i *mumesil*, i da je svaki *mumesil* ujedno i *mu'atil*.

Što se tiče *mu'atila*, njegov *ta'til* je očigledan. A što se tiče kako to on čini *temsil*, to je jedino zbog toga što on čini *ta'til* negirajući Allahova svojstva – na prvom mjestu zbog neispravnog vjerovanja da potvrđivanje svojstava zahtijeva činjenje *tešbiha*, proglašavajući tako da je nešto slično Allahu. Pa tako, on negira Allahova svojstva da bi izbjegao da proglasi da je nešto slično Allahu. I na ovakav način, on prvo učini *temsil* (u svojoj glavi), a nakon toga on učini *ta'til*.

Što se tiče *mumesila*, njegov *temsil* je očigledan. A njegovo činjenje *ta'tila* jeste sa tri aspekta:

Prvi: On negira sami tekst koji potvrđuje Allahova svojstva tako što mijenja njegovo značenje i ono šta dokazuje. Ipak, tekst jedino dokazuje potvrđivanje svojstava Allahu onako kako to Njemu dolikuje, a ne to da je Allah sličan sa stvorenjima.

Drugi: Ako on proglasi da je Allah sličan sa Njegovim stvorenjima, on je već zanegirao svaki tekst koji negira bilo kakvu sličnost Allaha sa Njegovim stvorenjima, kao što su Njegove riječi:

---

[75] Šejh ibn 'Usejmin je dao detaljne definicije ta'tila i temsila u poglavlju tri. (Op.prev.)

لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌۭ ﴿١١﴾

"..Niko nije kao On!.." (Prijevod značenja, Eš-Šura, 11)

I Njegov govor:

وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴿٤﴾

"I niko Mu ravan nije!" (Prijevod značenja, El-Ihlas, 4)

Treći: Ako on vjeruje da je Allah sličan sa Njegovim stvorenjima - takav negira Njegovu savršenost koju On zaslužuje, tako da on smatra Gospodara, koji je savršen, u svakom pogledu, da je sličan, u nedostatku i manjkavosti, sa stvorenjima.

DVADESET DRUGO POGLAVLJE

UPOZORENJE SELEFA NA 'ILMUL KELAM (APOLOGETIKU, FILOZOFIJU)

'Ilmul kelam (apologetika, filozofija) jeste ono što su neki uticajni *mutekelimuni* izmislili vezano za *usuli-din* (temelje vjere), od upoznavanja akidetskog vjerovanja, tako što su odbacili ono sa čime je došao Kur'an i sunnet.

Izjave selefa su pune upozorenja protiv govora *kelama* i njihovih sljedbenika od onoga što vodi u pogrešna vjerovanja i sumnje, do te mjere da je imam Ahmed rekao:

لا يفلح صاحب كلام أبداً

'Sljedbenik *kelama* nikada neće uspijeti.'

Imam Šafija kaže:

حكمي في أهل الكلام أن يُضربوا بالجريد والنعل، ويطافَ بهم في العشائر والقبائل ويقالَ: هذا جزاء من ترك الكتاب والسنة وأقبل على علم الكلام

'Moj sud za onoga koji govori *kelamom* jeste da se takav izudara trskom i cipelama, pa da se nakon toga vodi čaršijom i da se govori: 'Ovo je nagrada onome koji ostavi Knjigu i sunnet i prihvati govor *kelama*.'

Oni zaista zaslužuju ovo što Šafija kaže sa tačke podsticanja da se pokaju Allahu i da bi se drugi odvratili od slijeđenja njihove metodologije.

Ako pogledamo u njih sa tačke koliko ih je ta zbunjenost ophrvala i koliko ih je šejtan savladao - onda se smilujemo i žalimo ih. Zahvalni smo Allahu koji nas je sačuvao od onoga sa čime su oni zaraženi. Tako, mi na njih gledamo sa dva stanovišta: sa šerijatske strane izvršavanja preventivne kazne da ne bi širili njihovu metodologiju, i sa tačke onoga što ih je pogodilo. Osjećamo se žalosnim zbog njih i molimo Allaha da ih uputi i zahvaljujemo Allahu što nas je spasio od njihove kušnje. Plašimo se zablude za

većinu onih koji uđu u ovaj govor filozofije i nikada ne osjete da su dosegli njegovu dubinu i granice.

Zato, onaj koji nikada ne uđe u te dubine je siguran, a onaj koji i dosegne njegove granice i najzad zaključi svoje duboko razmišljanje, njemu postaje jasna bez-izlaznost i poremećenost. Nakon toga, takvi se vraćaju Kur'anu i sunnetu, kao što se to desilo sa njihovim velikanima. Prema tome, opasnost ostaje za onoga koji napusti Pravi put dajući prednost govoru filozofa, dok mu njegova realnost nikada ne postane jasna.

Autor, Ibn Tejmijje, rahimehullah, je prenio mnogo predaja od ovih filozofa gdje su govorili o sebi ono što je vezano za ovu temu. On kaže:

'Iako mi imamo više nego što je potrebno za nas u Kur'anu i sunnetu, i u izjavama selefa, nad svakim drugim govorom, ipak, mnogi ljudi su se zakačili za neke uticajne govornike, imajući lijepo mišljenje o njima mimo drugih, postajući prevareni zamišljanjem da su ti govornici dosegli dubinu uvjerenosti po tom pitanju, dok drugi to nisu. Pa, ako bi mi donijeli svaki ajet i dokaz, oni to nebi slijedili, osim ako bi im se naveo neki od ovih filozofskig govora kao potvrda toga'.

On kaže:

'Ako spomenemo nečiji dio govora sa kojim se slažemo, to ne znači da se slažemo sa čitavim njegovim govorom. Međutim, istina se prihvata od bilo koga ko progovori njome.'[76]

Zato je on pojasnio svoju svrhu prenošenja ovih izjava, a to je da bi se istina razjasnila - pa bilo ko da je kaže - i da uspostavimo dokaz protiv ovih govornika sa izjavama njihovih 'učenjaka' – a Allah najbolje zna.

---

[76] Pogledaj El-Fetva el-hamevije el-kubra koja se nalazi u Medžmu'atul fetava (5/99).

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

PRVI DIO

KATEGORIJE ZABLUDJELIH LJUDI PO PITANJU VJEROVANJA U ALLAHA I SUDNJI DAN

Put Poslanika ﷺ, ashaba ‎رضي الله عنهم, i onih koji ih slijede u pravednosti jeste: Ostajanje na Pravom putu u znanju i djelovanju. Svaki onaj koji ih iskreno slijedi sa znanjem, zna da su oni uspjeli i sproveli vjerovanje u Allaha i Sudnji dan u djelo. Oni su to prihvatili kao sigurnu istinu. Oni su bili iskreni u činjenju djela samo u ime Allaha i slijeđenju Njegove objave, bez činjenja širka, novotarija, *tahrifa*, i bez negiranja bilo čega od vjere.

A što se tiče onih koji su zalutali sa njihovog puta, njih je tri grupe:

1. sljedbenici tahjila,
2. sljedbenici *te'vila*, i
3. sljedbenici tedžhila.

1. SLJEDBENICI TAHJILA

To su *batinijje* i oni koji ih slijede od filozofa, i oni koji smatraju da iza svega stoji neko skriveno, tajnovito značenje. Mnogi govornici (filozofi) su od ove grupe.

Činjenica (karakteristika) ove metodologije jeste da je sve sa čime je Poslanik ﷺ, došao po pitanju vjerovanja u Allaha i Sudnji dan, samo puki primjer i zamišljeni koncept – koji nije u suštini stvaran. Ovakvim konceptima se samo hoće iskorišćavanje običnog naroda, jer, ako bi se njima (narodu) reklo: 'Vi imate Najvećeg, Svemogućeg, Milostivog, Snažnog Gospodara, a ostao je samo žestoki dan u kojem će te biti proživljeni nakon vaše smrti i bićete nagrađivani za djela koja sada činite'. - Ako bi im se ovako reklo, onda bi se oni popravili i ponašali u smislu kako se to od njih traži, iako to u suštini nije istina – kako to ovi tvrde.

Ovi ljudi se dalje dijele na dvije podgrupe:

(1) ekstremni od njih i

(2) oni koji to nisu.

Što se tiče ekstremnih od njih, oni tvrde da Poslanik ﷺ, u suštini nije imao znanja o ovim stvarima. Čak šta više, 'božanski filozofi' su ti koji znaju pravu suštinu toga. Tako, oni pripovijedaju da su neki od filozofa učeniji po pitanju Allaha i Sudnjeg dana nego što su to poslanici. - (A mi kažemo:) Poslanici su bez sumnje najučeniji od ljudi po pitanju tih stvari.

Što se tiče onih koji nisu ekstremni, oni priznaju da poslanici uistinu znaju ove stvari, ali, u isto vrijeme, oni ljudima spominju stvari koje su izmišljene i namijenjene da privuču ljude vjeri, ali ne u skladu sa pravom istinom; 'oni (poslanici) su ovo radili zbog opšte koristi za ljude'. Tako su tvrdili da se dobrobit robova jedino može donijeti na takav, obmanjivački, način, što uključuje da su poslanici lagali u najvećim i najznačajnijim stvarima (vjerovanja u Allaha i Sudnji dan).

Zato: prva skupina tvrdi da su poslanici neuki, a druga grupa da su oni obmanjivački lažovi. - Ovo je vjerovanje ljudi tehjila po pitanju Allaha i Sudnjeg dana.

Odnos prema konceptu činjenja djela - neki od njih tvrde da je ovaj koncept istina i da je svakoj osobi naređeno da čini dobra djela. Drugi drže da je koncept činjenja djela samo izmišljeni, simbolični pristup koji je samo naređen običnom narodu, a ne i višem 'specijalnom' sloju ljudi. Oni su pogrešno protumačili značenje namaza, smatrajući da je suštinsko značenje 'znanje o skrivenim tajnama', post je 'prikrivanje tih tajni', a Hadždž u stvari znači 'putovanje njihovim učenjacima' - i njihova slična tumačenja drugih stvari vjere. - - Ova grupa se sastoji od takvih ludaka, kao što su *ismailije*, *batinijje* i drugi. Pokvareno i lažno vjerovanje ove skupine se spoznaje osjećajem (fitrom), razumom i objavom.

Mi smo svjedoci nebrojenih znakova koji ukazuju na postojanje Allaha ﷻ, i savršenost Njegovih svojstava. U svemu tome

su znaci koji pokazuju da je On uistinu Jedan. Sve što se dogodi i svi događaji su u savršenoj harmoniji i redu, i ništa se ne može desiti, osim po odredbi Mudrog i Svemoćnog. Allahovi vjerozakoni ukazuju na postojanje Sudnjeg dana, i na Allahovu potpunu mudrost u tome. Niko ne negira ovo, osim čisti oholnik ili ludak.

Nije puno potrebno za pobijanje sljedbenika *tahjila*, jer je odvratnost i odbijanje da prihvate njihovo vjerovanje dobro poznata i očigledna kod većine ljudi.

2. SLJEDBENICI TE'VILA (ISKRIVLJENOG TUMAČENJA)

A to su govornici od *džehmijja*, *mu'tezila* i oni koji njih slijede. - Njihova metodologija jeste da sve što je došlo od Poslanika ﷺ, od tekstova o Allahovim svojstvima jeste metaforično; *zahir* (vanjštinsko značenje) nije ono što se njima želi, već su druga suprotna značenja vanjštinskom značenju ono što se njima želi.

Poslanik ﷺ, je znao skriveno značenje, ali je to ostavio ljudima da dešifruju i otkriju svojim intelektom. Tako oni pokušavaju da protumače i shvate spoljašnost teksta vanjštinskog značenje da je u skladu sa 'stvarnim (skrivenim) značenjem'.

Poslanikov ﷺ, razlog tome je testiranje ljudskih mozgova. Ovim iskustvom će oni dobiti mnoge koristi, otkrivajući skrivena značenja jezika i čudnost govora.

Ovi su od ljudi najviše zbunjeni i kontradiktorni, jer oni nemaju stvarno, konstantno tlo pod nogama ili pravilo po kojem mogu utvrditi koji tekst može biti tumačen, a koji ne, niti ikakvo osnovno pravilo za određivanje željenog značenja koje tekst krije.

Još jedna tačka protiv njih jeste da većina onoga što oni tvrde da je stvarno-skriveno značenje – da se to zna okolnostima i kontekstom da nisu moguća prema specifičnim izjavama.

Oni otvoreno pokazuju da pomažu sunnet, maskirajući sebe kao one koji ga se drže i poštuju. Međutim, Allah otkriva njihove stvarne identitete pobijajući njihova sumnjiva vjerovanja i laž njihovih dokaza.

Šejhul islam (Ibn Tejmijje) i mnogi drugi su im se suprotstavili, pobijajući ih više nego druge skupine, jer je njihovo obmanjivanje ljudi mnogo opasnije, zbog toga što se oni prikazuju kao pomagači sunneta.[77]

---

[77] Pojašnjenje o trećoj skupini (sljedbenicima tedžhila) će uslijediti u trećem dijelu ovog poglavlja. (Op.prev.)

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

DRUGI DIO

METODOLOGIJA SLJEDBENIKA TE'VILA PO PITANJU TEKSTOVA O AHIRETU

Metodologija sljedbenika *te'vila* po pitanju tekstova o ahiretu (budućem životu), jeste da oni vjeruju u njih kao stvarnosti bez tumačenja toga.

Međutim, zbog toga što se njihova metodologija odnosi na mijenjanje vanjštinskog značenja Allahovih svojstava u metaforička, sljedbenici *tahjila* su ih kritikovali insistirajući na njihovom tumačenju tekstova o budućem životu na isti način kako to čine kod Allahovih svojstava. Tako su sljedbenici *te'vila* svoju poziciju branili govoreći:

'Mi sa sigurnošću znamo da je Poslanik ﷺ, došao sa dokazima koji potvrđuju budući život i mi znamo zabludjele argumente koji govore oprečno tome. Zato je vjerovanje u ovo obavezno.'

- Ovo je ispravan odgovor i jasan dokaz u odbrani njihove pozicije u ne-mijenjanju značenja tih tekstova koji se tiču ahireta (budućeg života). Takođe se traži i od sljedbenika *tehjila* da isto to učine – da vjeruju u budući svijet i da prihvate tekstove onako kako su i došli, u njihovom stvarnom vanjštinskom značenju.

Ako je dokaz uspostavljen, a nešto mu se suprotstavi, onda to ukazuje da je to neispravno i biva obavezujuće da se potvrdi ono što je dokazano.

Ehli sunnet koristi ove iste dokaze protiv sljedbenika *te'vila* – tj. da vjeruju u tekstove o Allahovim svojstvima i da ih prihvate onako kako su došli u stvarnom vanjštinskom značenju. Zato, mi njima (tj. sljedbenicima *te'vila*) kažemo:

'Mi isto tako sa sigurnošću znamo da je Poslanik ﷺ, došao sa dokazima koji potvrđuju Allahova svojstva i znamo zabludjele argumente protiv toga. Zato je vjerovanje u ovo obavezno.'

- Ovo je takođe ispravan, jasan i nepobitan dokaz protiv sljedbenika *te'vila*.

Prema tome, ko god odbije da mijenja značenje tekstova o budućem svijetu u druga metaforička značenja - onda takvi takođe moraju da odbiju isto to po pitanju Allahovih svojstava, što je veće i više dokazano u objavi nego što su to tekstovi o ahiretu (budućem životu). Ako takvi izaberu da ne učine to, onda su takvi sami sebi kontradiktorni i pokvarenost njihovih umova će postati jasna.

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

TREĆI DIO

SLJEDBENICI TEDŽHILA

Sljedbenici tedžhila: mnogi od njih pokušavaju sebe da povežu sa sunnetom i kao sljedbenike selefa. Realnost njihove metodologije jeste da sve ono sa čime je Poslanik ﷺ, došao od tekstova o Allahovim svojstvima, da je to puko neznanje, nerazumljiv govor. Niko ne zna njihova značenja, pa čak ni sam Poslanik ﷺ. On je izrekao mnogo hadisa o Allahovim svojstvima, ali on ne zna njihova značenja! Kao vrhunac ovoga, oni kažu da nema mjesta za razum kada se govori o Allahovim svojstvima. - Ova izjava znači da ni Poslanik, ﷺ, niti ashabi ؓ, a niti imami od prvih generacija, nemaju intelektualno, niti šerijatsko znanje po pitanju ovoga. Ovo je jedna od najneispravnijih izjava.

Njihov put po pitanju tekstova o Allahovim svojstvima jeste prihvatanje samo njihovih riječi, dok vjeruju da su ta značenja potpuno nepoznata.

Neki od njih su oprečni drugima govoreći da se oni prihvataju u vanjštinskom značenju, ali sa drugačijim tumačenjem koje niko ne zna, osim Allah! – Ovo je očigledna kontradiktornost, jer, ako je željeno neko drugo tumačenje koje zna samo Allah, koje je drugačije od vanjštinskog značenja teksta, onda, kako mogu da budu prihvaćeni u vanjštinskom značenju?

Po pitanju njihovog govora, šejhul-islam, Ibn Tejmijje, kaže u svojoj knjizi *El-Akl ven nakl*, 1 tom, 121 str.:

'Jasno je da su izjave ovih koji vjeruju da su značenja potpuno nepoznata – ovih koji tvrde da slijede sunnet i selefe – jedne od najopasnijih izjava među svim ljudima novotarima i zabludjelim'.

Lažni dokazi koje ovi ljudi koriste je pauza koju većina selefa koristi nakon govora: **'إلا الله - samo Allah'**, dok citiraju ajet:

فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا
يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِي ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۗ ﴿٧﴾

"On je Onaj Koji ti objavljuje Knjigu u kojoj su ajeti jasni; oni su matica Knjige; drugi su nejasni. Oni u čijim je srcima zastrana slijede nejasne ajete u težnji za smutnjom i svojim tumačenjem. A tumačenje njihovo zna samo Allah! I oni koji su u znanost upućeni, kažu: "Mi u to vjerujemo; sve je to od našega Gospodara..!" (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7). [78]

Oni su zasnovali svoje lažne dokaze na dvije stvari:

Prvi: Oni tvrde da su ajeti o Allahovim svojstvima od *mutešabih* (nejasnih) tekstova.

Drugi: Oni takođe tvrde da je tumačenje koje je spomenuto u ajetu, u stvari, mijenjanje riječi vanjštinskog značenja u drugačije značenja koje je tome suprotno. Kao rezultat toga je da svi ajeti o svojstvima imaju značenje koje je oprečno njihovom vanjštinskom značenju i da to (značenje) ne zna niko drugi, osim Allah ﷻ.

POBIJANJE OVE SKUPINE JE SA SLIJEDEĆIM TAČKAMA

Prva tačka: Mi njih pitamo šta oni podrazumijevaju sa '*mutešabih* (nejasni)' – na šta oni ciljaju kod svih ajeta o Allahovih svojstvima. Da li pod tim smatraju da su to:

1. nejasni (neodređeni) i skriveni,

2. ili misle da kakvoća tih Allahovih svojstava nije specifikovana (poznata)?

(1) Ako misle na prvo – a to je ono što oni i misle – onda ajeti o svojstvima nisu od ove vrste, jer su njihova značenja jasna i očita.

---

[78] Tačka koja se ovdje navodi je zasnovana na činjenici da su neki od selefa pojasnili da se ajet može takođe učiti: **"..A tumačenje njihovo zna samo Allah, a i oni koji su u znanost upućeni.."** (Prijevod značenja, Ali-Imran, 7) - ukazujući da Allah zna tumačenje, kao i oni koji su u znanje upućeni. (Op.prev.)

(2) A ako misle na drugo značenje – onda je istina da su ti ajeti od ove vrste. Ovo je zbog toga što niko ne zna suštinu i kakvoću svojstava, osim Allah.

Nakon ovoga što je rečeno, nije ispravno reći za ajete o svojstvima da su *mutešabih* (nejasni) kao što je to spomenuto u navedenom ajetu. Čak šta više, prethodno spomenuti detalji se moraju uzeti u obzir.

Druga tačka: Njihov govor: "Sa riječima: '*te'vil* (tumačenje)' iz ajeta se želi mijenjanje riječi od njihovog vanjštinskog značenja u drugačije značenje koje je tome suprotno" – nije ispravan.

Ovo je nova definicija za *te'vil* (tumačenje) koji je spomenut u ajetu. Niti su Arapi u globalu, niti ashabi ﷺ, među kojima je objavljen Kur'an na njihovom jeziku, shvatali da su to njihova željena značenja. Nasuprot tome, ono što je njima bilo dobro poznato jeste da ***te'vil*** ima jedno od dva značenja:

(1) **To je tefsir** (pojašnjenje i objašnjenje značenja) – i *te'vil* u ovome smislu je poznat onima koji imaju znanje, kao što je Ibn Abbas ﷺ, rekao:

أنا من الراسخين في العلم الذين يعلمون تأويله

'Ja sam jedan od onih učenih koji zna njihov *te'vil* (tumačenje)' [79].

U tome značenju, mnogi selefi bi pauzirali nakon što bi proučili ajet:

وَٱلرَّٰسِخُونَ فِي ٱلۡعِلۡمِ ۝٧

'i oni koji su u znanost upućeni'

- iz prethodno navedenog ajeta.

(2) **Može značiti stvarnost (kakvoću) ili krajnji rezultat i ishod.** - Što se tiče stvarnosti onoga o čemu nas je Allah obavijestio o Sebi i o Sudnjem danu, to nama nije poznato, jer, tumačenje o

[79] Pogledaj tefsir od Ibn Kesira (1/348).

tome jeste suština i kakvoća toga – a to je nama nepoznato, kao što su to rekli imam Malik i drugi po pitanju *istiva* (uzdizanja Allaha iznad Arša) i drugih sličnih stvari. Prema ovakvom tumačenju, mnogi od selefa bi pauzirali prilikom učenja spomenutog ajeta kao:

وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ ﴿٧﴾

'A tumačenje njihovo zna samo Allah!'

Treća tačka, kako se pobijaju ovi ljudi, jeste to da je Allah objavio Kur'an da bi se o njemu razmišljalo. On nas podstiče da razmišljamo o njemu u potpunosti ne praveći razliku kod ajeta o svojstvima. Podsticanje na razmišljanje o njima znači da je moguće doći do njihovog značenja; u suprotnom, to ne bi bilo podsticanje na razmišljanje. Podsticanje na nešto do čega ne možeš doći je besmislen govor, a Allahov govor i govor Njegovog Poslanika ﷺ, je daleko iznad toga.

Podsticanje jeste da se o svemu razmišlja, bez izuzetka, što pokazuje da ajeti o svojstvima imaju stvarno značenje i da je moguće dosegnuti ih razmišljajući o njima. Najbliži od ljudi u shvatanju ovih značenja su Poslanik ﷺ, i njegovi ashabi ﷺ. Kur'an je objavljen na njihovom jeziku i oni su prvi ljudi koji rade po njima, a posebno u najbitnijem dijelu vjere.

Ebu AbdurRahman es-Selemi kaže:

'Oni koji su učili Kur'an kao Osman Ibn Affan, Abdullah Ibn Mes'ud i drugi, su prenijeli da bi oni naučili deset ajeta od Poslanika ﷺ, i ne bi prelazili na sljedećih deset sve dok nebi naučili ono šta oni sadrže od znanja i djelovanja; Kažu: 'Mi smo učili Kur'an, znanje i djelovanje po njemu, u isto vrijeme." – Pa, znajući ovo, kako da bude praktično predpostaviti da oni nisu znali značenja ajeta po pitanju Allahovih svojstava kada je to najbitnija stvar u vjeri?

Četvrta tačka: izjave ovih ljudi ukazuju da je Allah objavio u Svojoj Knjizi prazan govor bez značenja. Sudeći prema ovome, oni nisu ništa više, osim alfabetska slova. - Ovo je potpuno kontradiktorno Allahovoj Mudrosti sa kojom je On objavio Knjigu i poslao Poslanika ﷺ.

Upozorenje:

Sada znamo, iz onoga što je prethodilo, da postoje tri značenja *te'vila*:

1. **To može značiti tefsir,** a to je pojašnjenje i objašnjenje značenja. - Ovo je značenje prema većini mufesira (učenjaka tefsira). Od ovoga je Poslanikova ﷺ, izjava upućena Ibn Abbasu, ﷺ:

اللهم فقهه في الدين، وعلمه التأويل.

'*O Allahu, daj mu razumijevanje vjere i nauči ga te'vilu (tumačenju)*'.[80]

Ovo značenje je dobro poznato islamskim učenjacima po pitanju ajeta o Allahovim svojstvima i drugom.

2. **Takođe može značiti suštinu (kakvoću) nečega.** - Ovakvo značenje je dobro poznato kao jedno od značenja *te'vila*, kao što je spomenuto u Kur'anu i sunnetu, kao u ajetu:

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُۥ ۚ

"Čekaju li oni te'vil (da se uistinu obistini)?.." (Prijevod značenja, El-'Araf, 53)

I Njegove riječi:

ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

"..To je bolje i te'vil (krajnje posljedice) su ljepše!" (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

Zato, tumačenje ajeta o Allahovim svojstvima na ovakav način jeste njihova stvarna suština i njihova stvarnost (tj. kakvoća). – E ovo je poznato jedino Allahu ﷻ.

3. I zadnje značenje *te'vila* jeste: **mijenjanje vanjštinskog značenja riječi u drugo koje je tome suprotno.** - Ovo je značenje kod većine *mutekelimuna* (sljedbenika *kelama*) i drugih. Ovakvo tumačenje je dalje podijeljeno na dvije vrste:

---

[80] Bilježe ga Buharija (143) i Muslim (2477).

1. ispravno i

2. neispravno.

(1) **Što se tiče ispravnog** - to je mijenjanje značenja riječi zasnovano na dokazu. - Primjer ovome jeste mijenjanje Allahovog ﷻ, govora:

فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ ۝٩٨

"Kada učiš Kur'an, zatraži kod Allaha zaštitu od šejtana prokletog" (Prijevod značenja, En-Nahl, 98)

U značenje: **'Ako hoćeš da učiš ..'.**

(2) **Što se tiče neispravnog značenja** - to je mijenjanje riječi bez dokaza. - Primjer ovome jeste mijenjanje riječi *istiva* (uzvisiti se, uzdići)' kod Allahovog *istiva* iznad Arša u značenje: *istila* (zagospodariti)', ili mijenjanje značenja Allahove *ruke* u značenje: 'snaga', ili: 'blagodat', i drugi sličan *te'vil* (tumačenje).

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

ČETVRTI DIO

TUMAČENJE KUR'ANA

Preneseno je da je Ibn Abbas, ﷺ, rekao:

تفسير القرآن على أربعة أوجه: تفسير تعرفه العرب من كلامها، وتفسير لا يُعذر أحد بجهالته، وتفسير يعلمه العلماء، وتفسير لا يعلمه إلا الله، فمن ادعى علمه فهو كاذب

'Tumačenje Kur'ana ima četiri načina: tumačenje poznato arapima zasnovano na jeziku; tumačenje zbog čijeg nepoznavanja niko nema opravdanje; tumačenje poznato učenjacima; i tumačenje koje samo Allah zna - ko god tvrdi da zna tumačenje ovog zadnjeg takav je lažov'.

1. **Tumačenje poznato arapima zasnovano na jeziku:** Ovo je pojašnjenje riječi u jeziku kao što su značenja riječi: *kur* (menstruacija), *namarik* (stubovi), *kehf* (pećina), itd..

2. **Tumačenje zbog čijeg nepoznavanja niko nema opravdanje:** Ovo je tumačenje ajeta čije značenje svako mora znati – a to su (ajeti) o vjerovanju i djelima. Primjer ovome jeste da upoznaš Allaha kroz Njegova imena i svojstva, znanje o sudnjem danu, o čišćenju, namazu, zekatu, itd..

3. **Tumačenje poznato učenjacima:** Ovo je pojašnjenje koje može biti nepoznato drugima. Primjer jeste poznavanje razloga zbog čega je objavljen ajet, poznavanje derogiranih i derogirajućih ajeta, opštih i posebnih, preciznih i nejasnih, itd..

4. **Tumačenje koje samo Allah zna:** Ovo je suština i.kakvoća onoga o čemu nas je Allah ﷻ, obavijestio o Njemu i Sudnjem danu. Mi razumijemo značenje ovih stvari, ali ne možemo tačno razumjeti kakva su i kada će se dogoditi. - Primjer ovome jeste ono što mi razumijemo od značenja Allahovog *istiva* (uzdizanja) iznad Arša, ali mi ne možemo dokučiti i razumjeti kako se to dogodilo.

Drugi primjer jeste da mi razumijemo značenje: voće, med, voda, mlijeko i druge stvari o kojima nas je Allah ﷻ, obavijestio da će toga biti u Džennetu, ali ipak ne možemo dokučiti suštinu njihove kakvoće. Allah ﷻ, kaže:

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

"I niko ne zna kakve ih, kao nagrada za ono što su činili, skrivene radosti čekaju." (Prijevod značenja, Es-Sedžda, 17)

Ibn Abbas ؓ, kaže:

ليس في الدنيا شيء مما في الجنة إلا الأسماء

'Ništa sa dunjaluka nije slično nečemu iz Dženneta, osim imena'.[81]

Znajući ovo, postaje jasno da u Kur'anu postoje stvari koje zna samo Allah ﷻ, kao što je suština Njegovih imena, svojstava i onoga o čemu nas je Allah ﷻ, obavijestio po pitanju Sudnjeg dana. Što se tiče značenja ovih stvari, to je nama poznato, jer u suprotnom ne bi imalo smisla da budemo informisani o tome – a Allah najbolje zna.

---

[81] Pogledaj Zuhd od Hanada (1/51/8) i Tefsir Ibn Kesira (1/64).

DVADESET ČETVRTO POGLAVLJE

PODJELA PRIPADNIKA KIBLE PO PITANJU AJETA I HADISA O ALLAHOVIM SVOJSTVIMA

Ono što se podrazumijeva pod *ehlu kibla* (pripadnici kible) jeste svaki onaj koji klanja prema kibli (Ka'bi), a to je svaki onaj koji sebe svrstava u pripadnike islama.

Pripadnici kible su se podijelili na **šest skupina** po pitanju ajeta i hadisa koji se tiču Allahovih svojstava:

1. Dvije skupine kažu da se oni shvataju po njihovom *zahiru* (vanjštinskom značenju).

2. Dvije skupine kažu da se shvataju po značenju koje je drugačije od *zahira* (vanjštinskog značenja).

3. I dvije skupine koje se suzdržavaju od obije ove skupine.

1. DVIJE SKUPINE KOJE KAŽU DA SE SHVATAJU PO NJIHOVOM ZAHIRU (VANJŠTINI):

1. **Prva skupina je ona koja čini *tešbih*** – to su oni koji Allahova svojstva upoređuju sa svojstvima stvorenja. - Njihova metodologija je u potpunosti neispravna. Selef ih je negirao.

2. **Druga skupina su selefi** - koji su ih prihvatili prema *zahiru* (vanjštinskom značenju) na način kako to dolikuje Allahu ﷻ. - Njihova metodologija je ispravna, zasnovana čisto na dokazima Kur'ana i sunneta, a i razum to dokazuje, kao što je navedeno u trećem i četvrtom poglavlju.

Razlika između ove dvije skupine jeste da prva čini *tešbih*, a druga to poriče.

Zato, ako onaj koji čini *tešbih* kaže o Allahovom znanju, spuštanju na dunjalučko nebo ili o Njegovoj ruci, npr: 'Ja ne mogu shvatiti to znanje, spuštanje, ili ruku, osim poređenjem sa nekim stvorenjem' - onda se na ovo odgovara na više načina:

Prvi: Razum i ono što je objavljeno, oboje dokazuju razliku između Stvoritelja i stvorenja u svim Njegovim svojstvima. Svojstva Stvoritelja odgovaraju Njemu, a ona od stvorenja samo njima. Od objavljenih dokaza koji upućuju na ovu razliku jesu riječi Uzvišenog:

لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿١١﴾

"..Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi." (Prijevod značenja, Eš-Šura, 11)

I Njegov govor:

أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

"Pa da li je onda Onaj Koji stvara kao onaj koji ne stvara?! Urazumite se!" (Prijevod značenja, En-Nahl 17)

Od razumskih dokaza jeste: Kako može Stvoritelj, savršen u svemu, savršenost je dio Njegovog Bića, da bude sličan sa manjkavim stvorenjem, manjkavost je dio njih samih i oni su ovisni od Onoga koji ih kompletira?

Drugi: kazat ćemo im: 'Zar ne shvataš da Allahovo Biće nije slično bićima Njegovih stvorenja?' -Odgovorit će nam: 'Naravno'. Pa ćemo im reći: "Zar ne shvataš onda da Allah posjeduje karakteristike i svojstva koja ni u čemu ne sliče sa nečim od stvorenja. Govoriti o Allahovom Biću je isto kao i govoriti o Allahovim svojstvima; ko god učini razliku između ovo dvoje takav je kontradiktoran.'

Treći: Kazat ćemo im: "Mi svjedočimo da postoje svojstva kod stvorenja koja imaju ista imena, ali se razlikuju u kakvoći. Ruka čovjeka nije ista kao ruka životinje. S toga, ako je moguće da svojstva stvorenja budu različita od drugih stvorenja, dok imaju ista imena; onda je razlika između svojstava stvorenja i Stvoritelja preča. I dužnost je prihvatiti ovu razliku'.

2. DVIJE SKUPINE KOJE KAŽU DA SE SHVATAJU PO ZNAČENJU KOJE JE DRUGAČIJE OD ZAHIRA:

Oni negiraju da Allah ﷻ, ima bilo koje svojstvo koje Mu se potvrđuje; ili oni negiraju neke od njih, ili potvrđuju stanja, ali ne i svojstva.

1. **Skupina koja čini *te'vil*:** kao što to rade *džehmijje* i drugi koji mijenjaju tumačenje tekstova o Allahovim svojstvima u specifična značenja koja oni odaberu. Primjer je njihovo mijenjanje značenja Allahove ruke u značenje Njegove 'blagodati'; ili Njegov *istiva* u značenje: *istila* (zavladao), i druga neispravna tumačenja.

2. **Skupina koja čini *tedžhil*:** tvrdeći da jedino Allah ﷻ, zna šta se htjelo sa tekstovima o Njegovim svojstvima, ali oni znaju - kako to oni tvrde - da On ovim tekstovima nije mislio na vanjštinsko svojstvo (tj. značenje). - Ova njihova izjava je kontradiktorna. Njihov govor da oni znaju da On nije želio vanjštinsko svojstvo direktno je kontradiktorno njihovom vjerovanju da jedino Allah zna značenja tih tekstova. Vjerovanje da jedino Allah zna nihova značenja uzrokuje da osoba: niti negira, niti potvrdi neko svojstvo.

Razlika između ove dvije grupe jeste da prva potvrđuje značenje teksta o Allahovim svojstvima, ali da su suprotni od njenog vanjštinskog značenja. A što se tiče druge grupe, oni tvrde da jedino Allah zna njihova značenja bez da ih potvrđuju. Oni takođe kažu da Allah ﷻ, nije htio sa ovim tekstovima stvarno Njegovo svojstvo.

3. DVIJE SKUPINE KOJE SE SUZDRŽAVAJU OD OBIJE OVE SKUPINE:

1. **Skupina koja navodi značenja tekstova koja mogu, a i ne moraju potvrđivati svojstva koja Allahu ﷻ, dolikuju.** Mnogi fakihi i drugi su od ove skupine.

2. **Skupina koja sve ovo negira svojim srcem i jezikom.** Oni čak i ne čitaju Kur'an i hadise.

Razlika između ove dvije grupe jeste ta da prva potvrđuje da tekstovi o Allahovim svojstvima mogu značiti stvarnost svojstava

koja dolikuju Njemu ili možda i ne mogu, dok druga grupa ne donosi nikakve odluke – a Allah najbolje zna.

DVADESET PETO POGLAVLJE

RUŽNA IMENA KOJA NOVOTARI PRIPISUJU EHLI SUNNETU VEL DŽEMA'TU

Od Allahove mudrosti jeste da je On svakom poslaniku dao neprijatelje od zločinaca, koji su sprječavali istinu koliko su mogli sa riječima i djelima. Ovo su uradili iz više razloga, od spletki i planova, sumnji i sumnjivih vjerovanja, pogrešnih poziva. Allah je to odredio, pa da istina bude jasna uprkos tome, da bi se prikazala i uzdigla iznad svih zabluda.

Poslanik ﷺ, i ashabi ؓ, su nailazili na mnoga takva suprotstavljanja, kao što kaže Allah ﷻ:

﴿ لَتُبْلَوُنَّ فِىٓ أَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟ أَذًى كَثِيرًا ۚ وَإِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ فَإِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾

"Vi ćete sigurno biti iskušavani u imecima vašim, i životima vašim, a slušat ćete od onih, kojima je prije vas dana Knjiga, i idolopoklonika mnoge neugodnosti. Ako budete izdržali i Allaha se bojali, to doista, u istinske postupke spada!" (Prijevod značenja, Ali-Imran, 186)

Ovi mušrici, tlačitelji, su Poslaniku ﷺ, i ashabima ؓ, upućivali klevete, vrijeđajući ih i davajući im sarkastična imena kao što su sihirbazi (vračari), ludaci, proroci, lažovi, itd..

Pošto su učenjaci nasljednici Allahovih poslanika ؑ, oni bivaju izloženi novotarima i filozofima isto kao što su za mušrike bili Poslanik ﷺ, i njegovi ashabi ؓ. Sve te sekte sljedbenike sunneta (ehli sunne) označavaju imenima klevetanja i sarkazma od kojih ih Allah čisti. Oni to rade ili zbog svoga neznanja, pretpostavljajući ispravnost onoga na čemu su oni i da su ehli sunne na laži; ili to rade zbog loše namjere pokušavajući zavaditi ih i odvajajući druge od

njih. Oni su se arogantno pridržavali svojih mišljenja znajući sopstvenu zabludu.

Džehmijje i njihovi sljedbenici koji čine *ta'til* (negiranje Allahovih svojstava) nazivaju Ehli sunne (sljedbenike sunneta) sa: 'Mušebihe (oni koji porede Allaha sa stvorenjima)' – navodeći to zbog toga što ehli sunne potvrđuje svojstva Allahu ﷻ, da oni time (kako to oni shvataju) upoređuju Njega sa stvorenjima.

Ekstremne šijje (rafidijje) ih zovu: 'Navasibe (neprijatelji)' - jer su na strani Ebu Bekra i Omera, kao što su oni (tj. šijje) na strani Poslanikove ﷺ, familije. Zbog toga su govorili da svako ko je na strani Ebu Bekra i Omera, da je takav neprijatelj Poslanikove ﷺ, porodice. Za ovo su znali govoriti: 'Nema savezništva, osim uz oslobađanje njih' - ovim su mislili da nema savezništva sa Poslanikovom ﷺ, familijom, osim ostavljanjem Ebu Bekra i Omera!

Kaderije (oni koji ne vjeruju u Allahov *kader*-određenje) nazivaju ehli sunne sa: 'Mudžbire' tj. oni koji vjeruju da su ljudi prisiljeni od strane Allaha na činjenje djela bez mogućnosti izbora. Ovo je rezultat vjerovanja u *kader*, kako to oni tvrde.

Murdžije, a to su oni koji zabranjuju *istisna*[82] u imanu, nazivaju ehli sunne sa: 'Šekkak (sumnjivci)' – jer iman kod njih (murdžija) nije ništa više od potvrde srcem. A *istisna* kod murdžija predstavlja sumnju (u iman).

Sljedbenici *kelama* i dijalektike nazivaju ehli sunne sa: 'Haševije' ili 'oni beskorisni', pri kojima nema koristi. Takođe ih zovu: 'Navabiti' a to je korov koja raste bez koristi u njoj. Oni su njih nazivali: 'Gusa' ili ološ čija bujica nosi nečist. Ovi sljedbenici *kelama* i dijalektike su koristili takva imena, jer su tvrdili da ko god ne

---

[82] Istisna (izuzimanje) je da neko kaže: "Ja sam mu'min inšaAllah!". - Kada neko od ehli sunneta bude upitan:" Jesi li ti mu'min?" I on odgovori: "Jesam, inšaAllah!" Vjerujući da iman raste i opada i da je deredža mu'mina veća od deredže muslimana, a ne sumnjajući u svoje vjerovanje. Murdžije tvrde da oni ovim sumnjaju u svoj iman i nazivaju ih "Šekkak" sumnjivci. Ovo je iz razloga što oni vjeruju da djela ne povećavaju niti umanjuju iman. Oni vjeruju da je iman uvjek isti. (Op.rec.)

obuhvati znanje o razumu kao što to oni rade - onda on nema stvarnu ubijeđenost o bilo čemu - takvi su beskorisni pri kojima nema nikakve koristi. - Istina je da ova vrsta znanja, kojom se oni hvališu, u pitanju stvarnosti nije ništa u poređenju sa istinom, baš kao što šejhul-islam (Ibn Tejmijje) kaže u svojoj knjizi *Er-redd 'ala el-mantikien*:

'Uvijek sam znao da pametnoj osobi ne treba grčka logika (dijalektika), niti ona koristi glupacima.'[83]

---

[83] Pogledaj Medžmu'atul fetava (3/52).

DVADESET ŠESTO POGLAVLJE

PRVI DIO

ISLAM I IMAN

Islam u jeziku znači: 'poniznost' i 'pokornost'.

U Šerijatu: Islam je pokoravanje robova i potpuna predanost Allahu ﷻ, spoljašnošću i unutrašnjošću, obavljajući Njegove naredbe i izbjegavanje onoga što je On zabranio. On obuhvata čitavu vjeru.

Allah ﷻ, kaže:

وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ۚ ﴿٣﴾

"..i zadovoljan sam da vam Islam bude vjera.." (Prijevod značenja, El-Maida, 3)

I Njegov govor:

إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلْإِسْلَٰمُ ۗ ﴿١٩﴾

"(Priznata) vjera kod Allaha, je doista, samo Islam..!" (Prijevod značenja, All-Imran, 19)

I On kaže:

وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٨٥﴾

"A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na drugom svijetu biti među gubitnicima." (Prijevod značenja, All-Imran, 85)

A što se tiče *imana*, u jeziku to znači: 'tasdik (vjerovanje)'. Potvrđujući to značenje, Allah ﷻ, kaže:

وَمَآ أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا ﴿١٧﴾

"..A ti nećeš biti mu'min u nas (nećeš nam vjerovati)." (Prijevod značenja, Jusuf,17)

U Šerijatu, iman je: prihvatanje srcem, što obavezuje prihvatanje jezikom i djelima. To jest, iman je: vjerovanje, izgovor i djelo – vjerovanje srcem, izgovor jezikom i djela srca i vanjskih organa.

Dokaz da sve navedeno ulazi pod pojam imana jeste govor Poslanika, ﷺ:

الإيمان أن تومن بالله و ملائكته و كتبه ، ورسله، و يوم الآخر، والقدر خيره وشره

'Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i kader (određenje), bilo da je loš ili dobar'.[84]

I njegov govor:

الإيمان بضع وسبعون شعبة، فأعلاها قول :لا إله إلا الله، وأدناها إماطة الأذى عن الطريق، والحياءشعبة من الإيمان.

'Iman je sastavljen iz sedamdeset i nekoliko djelova, najviši njegov dio je svjedočenje La ilahe illAllah. Najniži dio je uklanjanje smetnje sa puta, a i stid je dio imana'.

Iman u Allaha, Njegove meleke, itd.. – to je vjerovanje srcem.

Svjedočenje La ilahe illAllah – to je izgovaranje jezikom.

Uklanjanje smetnje sa puta – to je djelo udova.

Stid – to je djelo srca.

Sa ovim se zna da iman obuhvata čitavu vjeru. Zato - nema razlike između njega i islama. Ovako, značenje jednog je i ono drugo, kada se nađu razdvojeno. Međutim, kada se spomenu zajedno (na jednom mjestu), onda je islam vanjštinsko pokoravanje jezikom i djelovanje udovima.

Od oboje zavisi, da li je vjernik potpunog imana ili je slabog imana. Allah ﷻ, kaže:

---

[84] Pogledaj Buhariju (50) i Muslima (9).

۞ قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ ءَامَنَّا ۖ قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا۟ وَلَـٰكِن قُولُوٓا۟ أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ ٱلْإِيمَـٰنُ فِى قُلُوبِكُمْ ۖ ﴿١٤﴾

"Neki beduini govore: 'Mi vjerujemo!' Reci: Vi ne vjerujete, ali recite: 'Islam smo primili!' - a iman još nije ušao u vaša srca.." (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 14)

Sudeći prema ovome, čak se i munafik (licemjer) može nazvati muslimanom u spoljašnosti, ali je takav nevjernik u unutrašnjosti. Iman je opisan kao unutrašnje pokoravanje, što je vjerovanje i prihvatanje srcem i srčana djela. Ovo je samo kod potpunog vjernika (mu'mina), kao što Allah ﷻ, kaže:

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ ءَايَـٰتُهُۥ زَادَتْهُمْ إِيمَـٰنًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾ ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَـٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾ أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَّهُمْ دَرَجَـٰتٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

"Pravi su vjernici samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im povećaju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju, oni koji namaz obavljaju i dio od onoga što im Mi dajemo udjeljuju. Oni su, zbilja, pravi vjernici - njih kod Gospodara njihova čekaju počasti, i oprost, i obilje plemenito." (Prijevod značenja, El-Enfal, 2)

Sa ovim značenjem, iman je veći nivo. Tako je svaki mu'min ujedno i musliman, dok suprotno nije tako.

DVADESET ŠESTO POGLAVLJE

DRUGI DIO

POVEĆAVANJE I SMANJIVANJE IMANA

Od osnova vjerovanja ehli sunneta vel džema'ta jeste da se iman povećava i smanjuje. Oboje, i Kur'an i sunnet to potvrđuju.

Od dokaza iz Kur'ana su Allahove ﷻ, riječi:

هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ ٱلْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوٓا۟ إِيمَـٰنًا مَّعَ إِيمَـٰنِهِمْ ۗ ﴿٤﴾

"On je Onaj Koji je smiraj u srca vjernika spustio da bi vjerovanje na vjerovanje svoje povećali.." (Prijevod značenja, El-Feth, 4)

A od dokaza iz sunneta su Poslanikove ﷺ, riječi o ženama:

ما رأيت من ناقصات عقل ودين أذهب للب الرجل الحازم من إحداكن.

'Nisam vidio da neko ko je manjkave pameti i vjere može toliko djelovati na pamet i najodlučnijih ljudi, kao što ste to vi žene.'[85]

U ajetu je dokaz da se iman povećava, a u hadisu je dokaz da se smanjuje.

Svaki tekst koji dokazuje povećavanje imana, također uključuje dokaz smanjivanja imana, i obratno, jer su oboje povezani. Nije razumno da jedno postoji bez onog drugog. Potvrđeno je da su ashabi ﷺ, to govorili i nije poznato da se neko od njih suprotstavio ovome vjerovanju. Selef se na tome složio.

Ibn Abdulberr po pitanju povećanja i smanjivanja imana kaže:

'Muhadisi i fakihi u svim zemljama su ovako vjerovali'.

Dvije različite predaje se prenose od imama Malika po pitanju smanjivanja imana: u jednoj je ćutao, a u drugoj se složio sa većinom.

---

[85] Zabilježili su ga Buharija (304) i Muslim (80).

Postoje dvije sekte koje su oprečne ovoj osnovi:

Prva: Ekstremne murdžije koji kažu da je iman samo spoznaja srcem. Oni tvrde da se to prihvatanje srcem nikada ne koleba, pa prema njima, pokvareni i pravedni su na istom stepenu imana.

Druga: Oni koji jedino slijede tekstove prijetnje i upozorenja, oni od mu'tezila i haridžija. (Koji kažu:) Onaj musliman koji učini veliki grijeh je u potpunosti lišen imana. Oni kažu da iman: ili potpuno postoji ili ga uopšte nema, i oni negiraju da osoba može biti na višem nivou (imana) od druge osobe.

Obije ove grupe su pobijene sa:

1. objavom i
2. razumskim dokazima.

(1) Što se tiče dokaza iz objave, neki tekstovi koji dokazuju povećavanje i smanjivanje imana su već navedeni.

(2) Što se tiče razumskih dokaza: Mi murdžijama kažemo da je njihova izjava o imanu - da je on puko potvrđivanje srcem, nikada se ne koleba ili mijenja - to je pobijeno sa onim što smo već navodili. To je suprotno onome što Kur'an i sunnet potvrđuju, da riječi i djela ulaze u iman. - Sa dodatkom, da je njihova izjava da se prihvatanje srcem nikada ne mijenja, oprečna osjećaju (prirodi). Svima je poznato da je uvjerenje srca jedino zasnovano na znanju, i bez sumnje, znanje varira zavisno od izvora. Informacija zasnovana na jednoj osobi nije toliko povjerljiva koliko je to kada je zasnovano na dvije ili više osoba. Čak šta više, bilo koje znanje koje ljudi steknu, slušajući o bilo čemu – ni u jednom slučaju se ne može uporediti sa stvarnim svjedočenjem toga. Tako, uvjerenje varira kao što je to dobro poznato da čak osoba može naći sebe u nekom vremenu i situaciji jačom u uvjerenju nego u drugom vremenu.

Prema tome, čudimo se kako da bude ispravno razumski predpostaviti da su dva čovjeka potpuno ista (u imanu); jedan opstaje konstantno u pokornosti Allahu ﷻ, izbegavajući griješenje, kada mu dođe poriv da učini grijeh on odmah od toga odustaje i kaje se Allahu ﷻ; i drugi čovjek koji izgubi svaku priliku da izvrši ono što

mu je Allah ﷻ, naredio, čineći ono što je Allah ﷻ, zabranio, ali ne čini djela koja su nevjerstvo. Kako da ova dva čovjeka budu isti u imanu?

Onima (tj. *mu'atezilama* i *haridžijama*) koji se jedino fokusiraju na tekstove prijetnje, upozorenja i kazni, kažemo da njihova izjava: da onaj koji počini veliki grijeh izlazi potpuno iz imana – da je to oprečno onome što su Kur'an i sunnet dokazali. - Ako je ovo jasno, kako možemo predpostaviti da su dva čovjeka potpuno jednaki (u imanu) kada jedan od njih ispunjava obaveze tražeći Allahovu ﷻ, nagradu i izbjegava grijehe, a drugi ugnjetava sam sebe čineći ono što je Allah ﷻ, zabranio i napuštajući ono naređeno, premda ne čini djela nevjerstva? Predpostavimo da musliman koji počini veliki grijeh ipak izlazi iz imana, ali, kako da kažemo da su dva čovjeka isti u imanu, dok jedan traži nagradu od Allaha ﷻ, a drugi je od onih uvijek prvih u činjenju pravednih djela uz Allahovu ﷻ, pomoć?

DVADESET ŠESTO POGLAVLJE

TREĆI DIO

NAČINI POVEĆAVANJA I SMANJIVANJA IMANA

Postoji mnogo načina da se poveća nečiji iman. Neki od njih su:

1. **Upoznavanje Allahovih imena i svojstava:** Uistinu, svaki put kada rob poveća svoje znanje o ovome, upoznajući njihova značenja i njihovo djelovanje, onda se i njegov iman u Gospodara takođe poveća, a tako i ljubav i iskazivanje poštovanja.

2. **Razmišljanje o Allahovim znakovima u kosmosu, kao i o Njegovim ajetima (dokazima):** Kada god rob o tome razmišlja, razmišljajući duboko o onome šta oni podrazumijevaju od savršene moći i savršene mudrosti, onda nema sumnje da se njegov iman odmah poveća.

3. **Činjenje djela pokornosti tražeći Allahovu blizinu:** Iman se povećava shodno kvalitetu, količini i vrsti djela. Kada god se djelo izvrši na najbolji način, povećavanje imana je veće zbog toga. I kvalitet djela se poveća u zavisnosti od iskrenosti i slijeđenja sunneta.

Što se tiče vrste djela, onih djela koje je Allah ﷻ, naredio - njihovo obavljanje jeste bolje od obavljanja nafila (dobrovoljnih djela). Neka djela pokoravanja su bolja od drugih – što je veće djelo, veće je povećanje imana.

Što se tiče količine djela, iman se, takođe, poveća shodno tome, jer je sâmo djelo dio imana, pa zasigurno, kada se količina poveća, i iman se poveća.

4. **Izbjegavanje grijeha strahujući od Allaha ﷻ:** kada god je nagon za činjenje grijeha veći, povećavanje imana zbog ostavljanja toga je veće. Ovo stoga jer, potiskivanje jače strasti za činjenjem grijeha jeste pokazatelj snage imana koja je prisutna kod roba. On

daje prednost Allahu ﷻ, i Njegovom Poslaniku ﷺ, iznad svoje sopstvene duševne strasti.

Postoji više razloga za smanjenje imana. A neki od tih razloga su sljedeći:

1. Da ostaneš neznalica o Allahu i Njegovim imenima i svojstvima.

2. Zanemarivanje i okretanje od rada po Allahovim ajetima, Njegovom zakonu i Njegovim znakovima u kosmosu. - Ovo je rezultat bolesti srca ili njegove smrt zbog ophrvanosti strastima i lažnim vjerovanjima.

3. Činjenje djela nepokornosti spram Allaha ﷻ: Iman se smanjuje radi:

1- vrste djela, smanji se zbog veličine grijeha,

2- smatranjem da je to (griješenje) nebitno,

3- i snage ili slabosti nečije strasti koja te vodi da ga činiš.

(1) Što se tiče vrste činjenja djela i stepena grijeha, onda se zasigurno iman više smanjuje činjenjem velikih grijeha nego činjenjem malih grijeha. Na primjer: više se smanjuje ubistvom nevine osobe nego krađom nečijeg imetka. I takođe, više se smanjuje činjenjem dva grijeha nego jednog, itd..

(2) A što se tiče toga da smatraš da je griješenje nebitno, ovo se javlja zbog srca koje smatra griješenje prema Njemu nebitnim, kada ima malo ili uopšte nema straha od Njega, ovo mnogo više uzrokuje smanjivanje imana. S druge strane, smanjivanje imana je manje kada se poriv na činjenja grijeha pojavi u srcu koje veliča Allaha ﷻ, strahuje od Njega, ali se ipak desi da učini grešku i grijeh.

(3) Snaga nagona za činjenjem grijeha takođe ima vezu sa smanjivanjem imana. - Ako osoba počini grijeh, a pri njemu postoji samo mali nagon ili strast, onda se iman više smanjuje nego što se smanji kod onoga kod koga je nagon veći. Iz ovoga razloga, siromašna osoba koja se ponaša arogantno, i stariji čovjek koji učini

blud imaju veći grijeh nego kada to učini arogantni bogataš i moćan čovjek, ili mlad čovjek kada počini blud, kao što stoji u hadisu:

ثلاثة لا يكلمهم الله، ولا ينظر إليهم يوم القيامة، ولا يزكيهم ، ولهم عذاب أليم.

'Tri su osobe sa kojima Allah neće ni progovoriti, niti će ih pogledati na Sudnjem danu, niti će ih očistiti i oni će imati bolnu kaznu..'.[86]

– nakon ovoga je spomenuo tri vrste ljudi uključujući starce koji bludniče i siromahe koji su arogantni (oholi) zbog njihove slabosti (tj. nemogućnosti) da počine taj grijeh.

4- **Ostavljanje djela pokornosti Allahu ﷻ:** Smanjivanje imana je shodno stepenu djela pokornosti. Pa, ako je stepen obaveznosti na većem stepenu, onda je smanjivanje imana veće. A neko može i ostati bez imana u potpunosti, kao da, na primjer, ostavi obavljanje namaza.

Postoje dvije vrste smanjivanja imana ostavljanjem djela pokornosti:

1. Vrsta za čije ostavljanje osoba može biti kažnjena, kao što je ostavljanje vadžiba (obaveza) bez opravdanog razloga;

2. I vrsta za koju osoba neće biti kažnjena, kao što je ostavljanje vadžiba (obaveze) onda kada za to ima opravdan razlog; ili ostavljanje nafila (dobrovoljnih djela) koji su od djela pokornosti.

Primjeri druge vrste bi bila žena koja ne obavlja namaz zbog toga što se nalazi u mjesečnom ciklusu ili da osoba ostavi obavljanje duha namaza – a Allah najbolje zna.

---

[86] Zabilježili Muslim (107) i Taberani. Hejtemi i Munzir kažu da je osoba u lancu ispravna u odnosu na druge vjerodostojne lance. Albani kaže da je sahih (vjerodostojan) u Sahih et-Tergib (1788).

DVADESET ŠESTO POGLAVLJE

ČETVRTI DIO

ISTISNA (IZUZIMANJE) PO PITANJU IMANA

Istisna (izuzimanje) po pitanju imana znači da se kaže: 'Ja sam mu'min, inšaAllah (ako Bog da)'.

Ljudi se razilaze da li treba dodati 'inšaAllah'. - Postoje tri različita vjerovanja:

1. **Oni koji kažu da je zabranjeno:** Ovo je vjerovanje murdžija i džehmijja i onih sličnih njima. Osnova ove izjave jeste vjerovanje da je iman sam po sebi nešto što osoba prepoznaje u sebi; to je samo prihvatanje srcem. Ako osoba kaže: 'inšaAllah', onda bi to bio dokaz da on sumnja u to prihvatanje, kako to oni tvrde. Iz ovoga razloga, oni, ljude koji to rade, nazivaju: 'sumnjivci (sumnjičavi)'.

2. **Oni koji kažu da je obaveza dodati inšaAllah:** Ova izjava je zasnovana na dva vjerovanja:

Prvo: Vjerovanje da je iman nešto na čemu osoba umire; pa je osoba vjernik ili nevjernik shodno onome na čemu preseli. Ovo je nešto što je unutar budućnosti svake osobe i nepoznato njima, nije dozvoljeno to tvrditi. Mnogi moderni govornici zastupaju ovakvo mišljenje. Međutim, nije poznato da je iko od selefa zastupao ovakvo mišljenje. Oni su bili ovog drugog vjerovanja:

Drugo: Vjerovanje da potpun iman sadrži obavljanje svih naredbi i izbjegavanje svih grijeha. Ovo je nešto o čemu nijedna osoba ne može biti sigurna da je to izvršila. Ako bi to tvrdio, onda on hvali sebe i svjedoči da je on od bogobojaznih i čestitih. Ovo bi značilo da on svjedoči da je on od džennetlija, a to nije moguće.

3. **Treći kažu: Potreban je *tefsil*** (detaljno pojašnjenje), pa tako:

1. Ako se doda 'inšaAllah', kao uzrok sumnje zbog koje osnova imana neće opstati u njegovom srcu - onda ovo nije dozvoljeno. Čak šta više, to je nevjerstvo, jer je iman: ubjeđenje - a sumnja je suprotna tome ubjeđenju.

2. Ako se kaže kao rezultat straha da sam sebe hvališ i strah da posvjedočiš da si ispunio iman u potpunosti sa riječima, djelima i ubjeđenjem - onda je to obavezni strah.

3. Ako se kaže: 'inšaAllah', iz razloga zato što tražiš blagoslov spominjanjem Allahove potpune kontrole i volje, i da je sve što se pojavi od imana u nečijem srcu zbog toga što je Allah ﷻ, tako htio - onda je to dozvoljeno. Dodavanje *istisna* (iznimke) iz ovoga razloga nije oprečno stvarnom imanu. Činjenje ovakvog dodavanja jeste učinjeno zbog toga što je to ubjeđenje, kao Allahove ﷻ, riječi:

لَّقَدْ صَدَقَ ٱللَّهُ رَسُولَهُ ٱلرُّءْيَا بِٱلْحَقِّ ۖ لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ ۖ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا۟ فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

"Allah će obistiniti san Poslanika Svoga da ćete doista u Mesdžidi-Haram ući sigurni – InšaAllah (ako Allah bude htio) - neki obrijanih glava, a neki podrezanih kosa, bez straha. On je ono što vi niste znali znao i zato vam je, prije toga, nedavnu pobjedu dao." (Prijevod značenja, El-Feth, 27)

Sa ovim što smo pojasnili postaje jasno da činjenje apsolutnog suda za ili protiv *istisna* (izuzimanja) po pitanju imana nije ispravno. Već, prethodni *tefsil* (detaljno pojašnjenje) se mora uzeti u obzir – a Allah najbolje zna.

Neka je Allahov salavat i selam na našeg Poslanika Muhammeda ﷺ, njegovu porodicu i njegove ashabe ﷺ.

Napisano u sedmom mjesecu zul-kade u godini 1380 po hidžri. Hvala i zahvala Onome uz čije odobrenje su ispravna djela upotpunjena.

Pisac: ***Muhammed ibn Salih el-'Usejmin***

SADRŽAJ

Jedan od onih koji stadoše protiv novotara jeste šejhul-islam Tekijuddin Ahmed ibn Abdul-Halim ibn Abdus-Selam ibn Tejmijje el-Harani ed-Dimeški. Rođen je u Haranu (u Iraku) u ponedjeljak 10. rebiul-evela hidžretske 661. godine I preseli dok je bio nasilno zatvoren u utvrdama Damaska u zul-kadeu 728. hidžretske godine – neka mu se Allah smiluje. Ostavio je dosta djela koja razjašnjavaju i pojašnjavaju sunnet, očvršćavaju njegove stubove i uništavaju novotarije. Jedno od njegovih djela na ovu temu jeste 'EL-FETAVA EL-HAMEVIJJE' koju je napisao kao odgovor na pitanje koje mu je postavljeno 698. hidžretske godine u Hamahu, mjestu u Šamu.
U njemu je upitan o tome šta kažu učenjaci i imami po pitanju ajeta i hadisa o sifatima, ili Allahovim Svojstvima i karakteristikama. Tako je on odgovorio na oko 83 stranice zbog kojih je pretrpeo suđenje i bol. Neka ga Allah nagradi zbog koristi islamu i muslimanima sa najboljom nagradom.
Zbog težine razumijevanja i shvatanja ovoga odgovora od strane mnogih čitalaca, ja sam sažeo najbitnije stvari iz njega sa dodatkom nekih potrebnih dopuna.
Nazvao sam je 'FETHU RABBIL-BERIJJE BI-TALHIS EL-HAMEVIJJE'. Prva njena publikacija je bila 1380. hidžretske godine. Sada je štampamo i po drugi put sa izmjenama i dopunama I brisanjem onoga što sam smatrao da treba (izostaviti).
Molim Allaha da naš trud bude isključivo zbog Njegovog lica I kao korist Njegovim robovima, jer je On uistinu Blag i Milostiv.
Autor: (Muhammed ibn Salih el-'Usejmin)